

Bob Hurrikän

Trampem do
Oriente.

Bob Hurikán

TRAMPEM DO ORIENTU

Svět v obrazech a.s.
Praha 1991

© Bob Hurikán, 1933
Preface and epilogue © Stanislac Motl, 1990
ISBN 80-85379-16-3

Kamarád dalekých cest

Bylo to kdesi uprostřed Černého moře. Polka, tak se jmenovala naše deset metrů dlouhá jachta, se kterou jsme směřovali - pouze pod plachtami - k tureckým břehům, statečně čelila vysokým vlnám, jež na nás mořský vládce Neptun seslal. Po palubě se dalo pohybovat už jen se značnými obtížemi, držet kormidlem správný kurs stálo čím dál větší námahu.

Plulo nás na téhle lodi, s níž jsme měli prožít měsíce dobrodružství v pěti mořích, celkem osm. Osm kamarádů, které vyhnala na cesty touha pootevřít dveře do světa lidí, jejichž snahou je dohlédnout daleko, velmi daleko, až za obzor běžného poznání.

Tenkrát na rozbouřeném moři - snad proto, abych zapomněl na příznaky mořské nemoci, které se neúprosně ohlašovaly, zavrtal jsem se - po skončení služby u kormidla - do své lodní kóje a sáhl po knížce Boba Hurikána Trampem do Orientu, po staré, takřka rozpadající se knížce, která vyšla před mnohými desetiletími.

Shodou okolností jsem se začel do kapitoly vyprávějící o tom, jak Jára (pod tímto jménem vystupuje Bob Hurikán) prožíval společně se svým druhem Ferdou řádění živlů; příběh se odehrával na malém parníčku, který měl oba chlapce přepravit přes Černé moře.

Bože, napadlo mne v té chvíli, vždyť my možná plujeme místy, kterými se plavil i Bob Hurikán! Vždyť my navštívíme město, jež pamatuje tohoto velkého českého tuláka a jeho dobrodružné okamžiky.

Bob Hurikán (narodil se 21. dubna 1907 a zemřel 2. června 1965) měl totiž dobrodružství v povaze. Dokázal vášnivě žít smysly, odmítal všednost, vyhledával dramatické příhody, které byly lékem pro jeho často neklidnou a romantickou povahu. Měl však také dostatek vůle a vytrvalosti, aby se mohl stát úspěšným písničkářem (je například autorem písně Rikatado), také spisovatelem, jenž za svůj nedlouhý život napsal téměř tři desítky knih a stovky článků, reportáží, zveřejňovaných svého času v nejrizičnějších listech, zejména v trampském časopisu Naše osady.

Svůj život vrchovatě naplnil. Byl dělníkem. Kácel v lese stromy. Nejednou bojoval v boxerském ringu. Byl také cestovatelem a především jedním z průkopníků našeho trampského hnutí, spoluzakladatelem dnes již legendární osady Hurikán, která před časem oslavila sedmdesát let své existence.

Koncem dvacátých let se Bob vydal společně se svým kamarádem na cestu po Balkánském poloostrově a po Střední Asii. Dostal se však dále, než sám předpokládal...

Vraťme se ale k jachtě Polka. Brzy poté, co přistála v Turecku, začali jsme s kamarády hledat Bobovy stopy. Vzduch byl tenkrát teplý a vlahý, voněl cypřiši a platany. Objevovali jsme Istanbul, kouzelné město, ležící na předělu dvou světadílů - Evropy a Asie, město, které naši předkové znali pod názvy Byzantion, Konstantinopolis, Cařihrad.

Bob se stal naším pomyslným průvodcem. Byl s námi, když jsme obdivovali zátoku Zlatého rohu, profil mysu Topkapi - kde se rozkládá původní sídlo sultánů - štihlé jehly minaretů mešity Aya Sofia i mešity sultána Ahmeda.

Potkali jsme rovněž, a nejednou, Kemala Pašu. Bob mu ve své knize Trampem do Orientu vyčítá, že se jeho přičiněním stalo hlavním městem Turecka Ankara, čímž Istanbul ztratil hodně ze svého významu. V době Bobova pobytu v Turecku (1930) byl Kemal Paša neboli otec Atatürk ještě naživu. Na nás se však už díval jenom z pod-

stavců velkých pomníků nebo z obrazů, kterých je v Istanbulu všude plno: na úřadech, v obchodech, ba i leckdy v restauracích. Tenhle první prezident Turecké republiky vykonal ale po první světové válce i ledačco záslužného. Sejmul ženám roušky z tváří, přijal západní kalendář a latinské písmo, poslal Turky do škol, zavedl u křesťanů jmen i příjmení a snažil se otevřít Turecko zemím evropské kultury. Jeho dědicům se to docela podařilo. Například Istanbul je dnes jedním z turisticky nejvyhledávanějších měst na světě.

Při našem putování Istanbulem jsme poznali také místa, která Bob rovněž důkladně prochodil. Třeba čtvrť Kasan Paša, charakteristická úzkými uličkami a hrbolatou dlažbou: ohromná periferie přístavu, džungle ohrad, nouzových staveb a polorozpadlých domků - to i přesto, že se v Istanbulu začalo v poslední době hodně stavět a renovovat.

Za nějaký čas náš pobyt v Turecku skončil a my se vydali znovu na moře. Cestopis Trampem do Orientu mne však provázel dále. Také příhody, které Bob prožil, o nichž jsem i něco věděl, ale které se už do této knihy nedostaly.

A tak jsem jednoho dne stál ve sluncem ozářeném Bagdádu, tam, kde se biblické řeky Tigris a Eufrat k sobě nejvíce přibližují, tam, kde žili Sumerové, Babylóňané, obyvatelé Asýrie. Podařilo se mi najít širokou Hárún ar-Rašídovu třídu, v jejíž bezprostřední blízkosti se nacházela Darbúnét ar-Rahbat neboli Ulička jeptišek. V jednom ze zdejších domů založila v polovině dvacátých let neobyčejně obdivuhodná žena, MUDr. Vlasta Kálalová, československou nemocnici. Jak tohle všechno souvisí s Bobem Hurikánem?

Na sklonku svého života vyprávěla MUDr. Vlasta Kálalová-Di Lottiová spisovatelce Iloně Borské mimo jiné následující příhodu, která se později objevila v knize vzpomínané autorky Doktorka z domu Trubačů.

Jednoho dne se v československé nemocnici v Bagdádu přihlásili dva mladíci, z nichž jeden, kterého ukrutně rozbolel zub, nesl s sebou kromě báglu také kytaru. Oba byli rádi, když jim jakýsi Arab ukázal nejbližší nemocnici; vůbec neměli tušení o tom, že v jejím čele stojí česká lékařka.

"Hele, brácho," pravil pacient svému pardovi poté, co usedl do zubařského křesla, "kdybys měl dojem, že to ta dívenka nezvládne, tak mě nenech tejrat, seber jí kleště a vyrví mi ho sám."

Sebrat kleště z rukou doktorky, která se pobaveně usmívala, nebylo třeba. Bolavý zub rychle a jemně vytrhla. Pacient jí vděčně řekl: "Senkjúverymač, mis doktor."

"Není zač, mládenče," odpověděla lékařka svou mateřštinou a šla si umýt ruce.

Trampové prý byli dokonale vyšinití z rovnováhy, potom ale chvilkové překvapení vystřídala radost. Několik dalších dnů bydleli potom oba kamarádi ve volném nemocničním pokoji a někdejší majitel bolavého zubu hrával doktorce a jejím iráckým přátelům písničky od Zlaté řeky.

Zbývá ještě říci jméno onoho pacienta: Josef Peterka, kterého však trampská veřejnost a čtenáři dobrodružných příběhů znali a znají pod jménem Bob Peters nebo spíše Bob Hurikán...

Jeho cesty byly klikaté a různorodé. Zatoulal se i na sever, putoval mezi mlčenlivými Laponci a dostal se daleko za severní polární kruh. Všude nacházel nová přátelství a spoustu napínavých příhod.

Knihou Trampem do Orientu nabízí čtenáři prožít alespoň zlomek Bobových dobrodružství. Vydejme se s ním tedy objevovat svět. Na lodi Vojvoda Mišič poplujeme po vlnách Jadrana, s posádkou parníku zažijeme prudkou bouři, která rozběsí Černé moře, poznáme tajemná zákoutí Istanbulu, dostaneme se do hašišového doupěte, budeme balancovat mezi životem a smrtí - to když pojedeme coby černí pasažéři na podvozku železničního vagónu do Ankary... abychom se po tom všem vrátili společně s kamarádem dalekých cest opět mezi české trampy, na osadu Hurikán, na starou dobrou Zlatou řeku.

A budeme zase doma - než nás znovu zavolá hlas, který tak důvěrně známe. Hlas dále.

LOUČENÍ

*Osada zlatá bude žít
v našich srdcích i vzpomínkách.
(Ze zápisků trampa od Zlaté řeky)*

Bylo jich pár, tři kamarádi Johnny, Venca, Bóža a z děvčat Lůďa, Jindra a Alice. Železná příšera s nízkým komínem, která odfukovala velké kruhy černého a bílého dýmu, čekala na povel malé trubky tlustého vlakvedoucího. Naplnil se čas - - zaskřípění kol, nárazy pražců, poslední stisk ruky, vtlačení překvapenému Ferdovi celého kila uherského salámu do ruky, dvě růžičky, jedna od Lůdi, druhá od Alice, poslední kytarové akordy a celá skupina jim mizela z očí. Jejich volání ahoj i mávání se změnilo zanedlouho v posuňky a konečně celé nádraží v šedou hmotu, tak šedou jako - život.

Konečně sami!

Chvilí hovořili, pak se natáhli na lavice a v očekávání věcí příštích, usínali.

TRAMPSKÁ ÚVAHA A RŮZNÁ ODHALENÍ

Tramp je divný jedinec, který je na světě jen proto, aby se toulal, aby žil. Pro něho je půvabem, může-li šlapat po rajských cestách pánů automobilistů nebo se plahočit po strmých stráních hrbatého světa.

Takový intelektuál, když je najedený, udělá výkony, nad kterými by usedlý civilizovaný člověk žasl a když je hladový, předvede mu výkon, že ho z toho udivení raní mrtvice!

Jak je to možné?

Inu, tramp-intelektuál se při pořádném najedení nezná, musí putovat dál, touha to chce a když má hlad, chce to zase - žaludek! Proto tohle věčné kolotání.

Jako minuly krásné doby našich babiček, tak minuly krásné časy globetroterům, trampům, tulákům v pravém slova smyslu.

Dříve s jedním papírem obešel celý svět. Dnes? Darmo mluvit - pas jako bible, plný víz a kapsy plné doporučujících listin i povolení k práci.

Pravý světa "bratr" má na cestu přenosnou "kredenc", kterou obyčejní smrtelníci nazývají baťohem a ve které, mimo špinavého rezervního prádla, má i lžici. Ti bohatší mají ještě pánvičku, ba i kartáček na zuby. Dnes, v době moderny a pokroku, mají s sebou trampové-intelektuálové fotoaparát a různé falzifikáty listin, opravňující k práci (kterou nehledají) a podobným věcem. Takový tramp nesmí zapomenout, že chce-li uplatnit své cestovatelské vlohy, které se podstatně liší od cest Kořenského tím, že jde úplně "čistej" jako lesní studánka životem, tj. bez peněžních fondů, musí mít tzv. "švindlbuch" - knihu podpisů slavných osob, ve které nechybí ani Lecían ani Gándhí - a můžete si být jisti, že všechny podpisy, i když bez razítka, jsou krásnou ukázkou písemného umění každého majitele "švindlbuchu"!

Jedni chodí světem, aby po absolvování "cesty kolem světa" (padesátkrát kolem zeměkoule) získali jeden a půl miliónu holandských zlatých - ti mají kartičky, - to jsou v očích starých trampů-intelektuálů břídilové.

Ostatně - dnes už to jde špatně!

Druzí chodí coby "vyslaní sportovci" aneb žurnalisté novin, které vůbec neexistují - jejich studijní cesta jim zakazuje pracovat, - ti jsou lepší, ale brzy "zkrachnou"!

Třetí mají s sebou nějaký nástroj, na který vyluzují strašlivé zvuky neznámých melodií a pod tituly písní nebo divokých čardášů je předkládají posluchačům. Ti, různě vyšňoření - plná prsa odznaků i vyznamenání (jsou-li jen trochu zarostlí) se rádi vydávají za šestkrát raněné ve světové válce anebo za členy nejvyšší společnosti, kteří se pro sázku musí plahočit světem.

Takoví zazpívají, vyberou "halíře" - "vypadnou", rozdělí mezi sebe, utratí a jsou dál za živobytím.

Ferda a Jára byli ti poslední. Zahrát, zazpívat, vybrat, rozdělit a dál - tak daleko na východ, až chytí slunce do čepice!

VEN Z REPUBLIKY

"Alláh ti žehnej, ó Hassane!" Tak volal v Bratislavě Jára v ústrety Hassanovi. Stiskli si ruce, jak je zvykem starých trampů. Hassan každým coulem gentleman! Sám nadporučík v Štefánikových kasárnách - sherif of camp Waikiki, první tramské osady na Slovensku, je přijal s láskou jemu vlastní!

Ferdovi se tu líbilo a když večer prolézali židovské ghetto, byl u vytržení. Járu zajímal přístav a co souviselo s vodou. Měl plán dostat se co nejlaciněji po vodě do Rusčuku. Hassan dal informace stran kapitánů i ředitelství Dunaj plavby - Jára koupil "švindlbuch", který nazval "knižním podnikem" a rozběhl se s ním k panu starostovi. Za dvě hodinky se skvěl "knižní podnik" podpisem i razítkem města Bratislavy.

"Máš?" ptal se zvědavě Ferda.

"Mám," odpověděl Jára. "Máme asi kliku, dostal jsem to výjimečně."

* * *

V poříčním úřadě ing. Velkoborský naslouchal vyprávění Járy: - že jsou studenti, že jeli kánoí z Pasova a že velká voda - tma jako v ranci, přivedla je k navigaci, kde narazili a ztratili různé maličkosti jako kytaru (tu zatím střelil za 75 korun Hassanovi). Kánoe se rozbila a nyní že prosí, aby mohli pokračovat v cestě. Pan inženýr je poslal na ředitelství, kde jim konečně řekli, že sice motorový člun přijede zítra, ale že prý se to nesmí, že nemohou, že se Maďarsko zlobí a že by z toho mohla být válka a kdesi cosi!

Když Jára vyšel se svým "podnikem" z kanceláře, strašně si daleko před sebe odplivl a vybuchl: "Ferdo - je to ale život! Člověk dělá první boudu a nejde to. No, aspoň máme podpisy," a klepal nakvašeně na knihu!

"Máš pravdu, Jára, tahle kniha nám bude přítelkyní, která dokáže jednou vše, co jsme i my dokázali!" pravil Ferda slavnostně.

Jára dodal: "Ámen!"

Večer po složitém hlasování uháněl s nimi vlak do Bělehradu.

Cesta v noci není nikterak zajímavá - ráno totéž kolem, co v Čechách, pár políček, sem tam strom a proto, milý čtenáři, se ani nediv, že by jistě umřeli nudou, kdyby Ferda jednomu bodrému Srbovi, který nehorázně chrápal, nedal foukací harmoniku před ústa. Bodrý "jonák" si řádně odfukoval a vyluzoval k nemalé radosti všech přítomných na harmoničku zn. "moje pýcha" hrůzostrašné melodie, asi tak, jako když se zblázní půl černošské vesnice. Veselost rázem přešla, když se staříčkový gospodin probudil; rána pěstí do hlavy ustrašeného Ferdy, a gospodin chrupal dál, zatímco Ferda odtáhl poražen.

BĚLEHRAD

Bělehrad, Kalimegdan přijaly Járu i Ferdu do své náruče. Pak, když je pustily, zmocnil se jich hlad. Bloudili ulicemi, kam by zapadli, všude samá škembe čorba - limony, portugaly - ražniči - čevabčiči - strašná kyrilika na jídelním lístku je uváděla v zoufalství.

Konečně vpadli do "kafany" a po delším luštění muřích noh kyriliky si objednali řízek! Jára spráskl nad tím ruce, jaký mu přinesli řízek. Byl větší než celý talíř, - "pravé hovězí" - Ferda se pustil do cibule a papriky a pak do řízku.

"Můj bóže, stůj při mně," pravil Jára k Ferdovi, "vždyť tento řízek běhal s nějakým cirkusem po světě, je to jako podrážka."

Ferda se chichotal a zkoušel si řízek na kanady, - viděl je gazda a vyhodil! Byli rádi, nemuseli platit ty strašné, hroším plátům podobné řízky. Jára zařval hlasem, který se chvěl hlady: "Ó božské Srbsko, země mulích řízků, budu varovat před touto podešví do žaludku, budu si stěžovat u stěžně, ano, budu, budu!"

Hladový Jára skočil do přístavu, ale ani tam mu nebyl povolen sjezd po nákladních motorech dolů Dunajem. Ferda zatím vpadl do hotelu Bristol s knihou a vypadl s deseti dináry, které mu daroval majitel, aby se ho zbavil. Každý si koupil kilo vinných hroznů, kus chleba, a konečně se najedli.

Slunce již zapadalo, když Ferda a Jára loudavým krokem mířili k přístavu. Starý lodník jako stoletý pařez, vida jejich rozpaky, ukázal jim mezi množstvím parníků ten, s kterým měli jet dolů po Dunaji. Jára, který již na hranicích ČSR udělal ze sebe cestovatele, i tady učinil dojem, který obměkčil společnost o nějaký ten dinár.

"Ferdo," křičel od lodní kasy Jára, "jedeme do Prahovo!"

"Mně je to jedno, jen když to nejede do Modřan!"

* * *

Měli dost času, proto se ztratili v přístavních uličkách. Nakonec zašli ke krajanovi panu Fraitovi, známému houslaři, který, aby mu to pán bůh oplatil, jim dal za režijní cenu kytaru, kterou si nesl Jára hrdě pod pažďím. Dvě stě dinárů slevil pan Frait, přece jedna perla našich krajanů v cizině, která podala pomocnou ruku dvěma tulákům!

Jára, celý šťastný, si nesl kytaru, na níž brnkal trampské melodie a bavil se s Ferdou o tom, že konečně mají zdroj příjmů - kytaru a jako praví tuláci-intelektuálové počítali s ní vážně do budoucna!

Jára vykládal Ferdovi: "Víš, Ferdo, pravý tramp-intelektuál nikdy nemá a nikdy nebere doporučující listiny, je to za jedno pod jeho důstojnost a za druhé vypočítavost mu velí, aby tak nečinil."

"Jak to, Járo?"

"No, například ty mně dáš doporučující list plný chvály, vid', ale jakmile od tebe vytáhnu paty, pošleš na adresáta doporučujícího listu dopis, ve kterém napíšeš, aby doručiteli tvého listu, tedy v tomto případě mně, nedali nic, že je to povaleč a lump

a že jsi se ho chtěl jen zbavit, napíšeš mu, aby se třeba prohlásil za mrtvého a jen aby mě nebral do stavení. Já potom přijdu hezky naladěm (protože jako inteligentní tramp mám právo i povinnost si list otevřít) a zatím mě uvítá ledová tvář; možná i slzy, podle toho, jak je oběť individuálně vyspělá. Nemám, Ferdo, pravdu?"

"To máš pravdu, ale co jsi si to zapisoval u pana Fraitu?"

"Jóó, hochu, to je něco jiného, to jsou adresy a ty, jako dobrý tramp, musíš vždy shánět za každých okolností, ovšem k tvému dobru je, když vyzvíš o adresátovi i několik údajů, které si poznamenáš. Vždyť nevíš, kdy to budeš potřebovat. Co když to výhodně proměníš s jiným tulákem za jinou adresu, nebo v nejhorším za kus chleba?!"

Krajani v cizině

*Spíš pes se rozdělí s tebou o kus citu,
než krajan!
(Ze zápisků trampa od Zlaté řeky)*

Československý dům - s jakou pýchou a vlastenectvím kráčel Ferda s Járou do míst, kde jsou domovem český jazyk a česká dobrosrdečnost. Všude plno světél, vůně jídel, vůně, která lákala hladové žaludky našich cestovatelů.

Plná šenkovna českého hovorů. Oba dva, jako slušní lidé, pozdravili; ani jim žádný neodpověděl. Snad neslyšeli, myslel si Ferda, ale Jára věděl, kolik uhodilo: přece to zná z Francie, ne?!

U vedlejšího stolu seděly dvě rodinky, obě "dámy" kritizovaly nějakou třetí krajanku. Ferda seděl zaražený, Jára se pochechtával, ale oba všechno pozorně sledovali. Dali si přinést každý jedno vajíčko, které nekřesťansky zaplatili. Žádný si jich nevšímal a Jára by tak rád slyšel o poměrech v srbské zemi. Konečně přišel jejich jediný přítel, pan Frait a vida rozpaky Ferdy i Járy, poklepal jim na ramena a poručil pivo, cigarety a něco k jídlu. To něco byla roštěná s bramborem. Nechtěli to přijmout, ale žaludek přemohl hrdost a ve chvíli bylo po večeři. Pak spokojeni děkovali a na žádost hostitele zazpívali několik svých písní, přestože z hlavního sálu byl slyšet jazz. V šenkovně bylo ticho jako v kostele - pan Frait nadšen a byl ochoten vyjednat vystoupení v rozhlase, ale zakoupené jízdenky na "parochod" Vojvoda Mišič volaly po dálavě.

Nadšený Jára šel k paní pořadatelce, která ho přijala s lorňonem i s roztomilostí a když se nabídl, že zazpívají, rozplývala se něžností. Pak se zarazila a milostivě prohodila: "Ach, vzácní hosté, milerádi vaše písně přijmeme, ale jsme chudí, takže vám nemůžeme poskytnout žádou podporu!?"

Jára se s hnusem obrátil. Copak přišli žebrot? Chudinka napudrovaná a vonnými oleji navoněná ho v jeho tulácké duši urazila! Ne, neurazila, trampa nemůže nic na světě urazit, toho může jen zabolet v srdci, a Járu to zabolet! Pohlédl na toalety, na prsteny, zlato, šperky, drahá vína, to všechno mu lítalo před očima. Po chvíli přemáhání ironicky odpověděl: "Děkuji, milostivá dámo, za ohromnou laskavost, kterou jste nám ráčila projevit svolením k vystoupení, - ne, my peníze nechceme - my jsme mysleli, že přijdeme mezi krajany, mezi česká srdce. My, chudí kluci, vám zazpíváme zadarmo, když nemáte peníze; co byste nám dali a co my bychom nikdy

nevzali, dejte české chudině, která tady zastoupena není. A proč není? Protože každý, kdo tu sedí, si myslí, že mu patří půl Bělehradu." Jára si oddechl, popadl kytaru, jazzband zmlkl a přepychově ozdobeným sálem se nesla skromňoučká písnička Járy Mottla:

"Maminko, mámo, šel bych rád,
na chvíli k vám si zaplakat,
kdybyste u mě mámo byla,
hlavičku byste pohladila,
maminko, mámo, šel bych rád,
na chvíli k vám si zaplakat..."

Jára i Ferda zpívali tak, jako nikdy. Kytara lkala a její tóny vyprávěly o zklamání a nesplněných touhách. Oba toužili ven z tohoto cizího prostředí, kde krajan i cizinec je vítán, jen když ukáže šekovou knížku. Když odcházeli, Jára si před dveřmi odplivl, všechno se mu to zhnusilo. Ferda všechno ještě nechápal - český domov, chaos světél, voňavky, toalety, drahá vína, pokrmy to vše mu lítaló myslí, i to, jak je nutili ke zpěvu, ale zadarmo, jen to za-dar-mo mu vystávalo před očima a dívoce tančilo s tím "nemáme peníze, jsme chudí"!

"Co to tedy, u čerta, je?" vypravil konečně ze sebe.

Jára četl jeho myšlenky a jako zkušenější hned vysvětlil: "Co to je! Tady vidíš názorně, jak vypadají Češi ve své nahotě. Každý se chvástá vlastenectvím, demokratičností, svým občanstvím - a viděl si ty poklony, to líbání rukou a slyšel si ty tituly - jako na našich malých venkovských městech ve vlasti, tak i tady, jedna dáma o druhé drbe, do očí se stavějí - je to typicky české, že se Češi mezi sebou nesnesou a že ten, který nosil kolem krku deset roků povřísló, jakmile vezme jednu kravatu, hned se nafoukne."

* * *

Ferda poslouchal a pomalu poznával, co to je život a strasti cestování. Ne s plnými kapsami peněz, ale se čtyřmi sty korunami pozná člověk skutečný život, protože ten malinký pramínek zlata vyschne a pak se vidí věci, ó já, o kterých nemá takový cestovatel ani šajnu. Ferda uvažoval, a proto mlčel, až došli do přístavu. Po kratším hledání našli svůj "parochod" Vojvoda Mišič, který byl zahalen v mracích dýmu.

ŽIVOT NA LODI

Vojvoda Mišič byl skoro obsazen. Na přídi bylo plno, loď byla krytá, a proto zlákala domorodce, jedoucí z trhu do svých "selo". U komínu, kam zamířili naši cestovatelé, leželo pár otrhaných chlapů, opáсанých pestrými šálami, za nimiž se leskly nože a svazky cibule. Co chvíli, jako na povel, se dávali do drbání a chycenou "zvěř" klidně před druhými zraky "gilotinovali". Jára s Ferdou na to udiveně zírali, až Ferda rýpnul do svého druha: "Inu jinej lid, jinej mrav!" a oba s pokrčením ramen i přáním dobré chuti se odšourali k první třídě.

Utábořili se v malé předsínce.

Jára naladil kytaru a spustili:

"Už zase řve to moře kleté,

šalupa se zmítá na vlnách..."

Rázem všichni ztichli. Jára přehrál poslední akordy, když urousaný lodník přinesl každému hrnek horkého čaje a kus měkkého chleba; dva vděčné pohledy ho pohladily. Domorodci se přiblížili a už jejich otázky jen pršely:

"Šta radite," "Kuda ide váš pút." Ferda se chichotal, když Jára strašným nářečím slovensko-polsko-rusko-bulharsko-českým se jim snažil odpovědět.

"Na mou duši, Járo, připadáš mi jako Žid," pravil se smíchem Ferda, "rozkládáš rukama a vraštíš při tom tvář jako Leon Chaney, nebo regiment hluchoněmých!"

"Jó, hochu, to se musí, ostatně se můžeš se mnou vsadit, že než zvednem kotvy, bude tady slanina."

"Jak je to možné? Járo, ty kluku, na nic nezapomeneš; jak jsi to prosím tě vymámil?"

"To víš, člověk si musí pomoci 'tuláckejma hejblama'. Heleď, už to nese." A skutečně, jakýsi Rumun nesl kus slaniny. Ferda udiveně hleděl na ten zázrak a pak, když viděl, jak Jára utrhuje ze své bundy "české vojenské vyznamenání", mezi námi jen vojenský knoflík, jak Rumunovi všechno vysvětloval a pak mu ho daroval. Rumunovi svítila očka a "vyznamenání" hrdě ukazoval všem z jeho party.

"Heleď," pravil Jára Ferdíkovi, "těch knoflíků mám ještě tolik, že kdybych je dal každému odměnou za kus slaniny, tak máme cestu zajištěnou do pozdního stáří."

Když se nejvíce nasmáli, bylo slyšet zvon, který ohlašoval s parní píšťalou odjezd. Ač bylo venku sychravo a divoký vítr profukoval palubu, Ferda s Járrou stáli pod kapitánským můstkem a dívali se na mizející Bělehrad tak dlouho, až se jim ztratil ve vodní mlze a jeho světla se slila v dáli s oblohou...

"Život na lodi, hm," pravil ráno Ferda, "by se mně líbil, ale ten pekelný rachot mě přivede do hrobu."

"Co chceš, Ferdo, za pár babek! Teď sebou hodíme ke kuchyni a pak jsme pozváni ke kapitánovi."

* * *

Kuchyně! Baráček, útočiště všech trampů, kterým kručí v žaludku, útočiště, jediný cíl, kde nemíní hladový tramp za žádných okolností ztroskotat.

Je hodně způsobů, jak obměkčit přísnou tvář vrchního nebo celou kuchyň a dobrý tramp-intelektuál nehodlá ani za cenu výprasku se vzdát vonících dobrot lodní kuchyně.

Jára, přikrčen za sudem s pitnou vodou, číhal na vhodný okamžik, aby vnikl do kuchyně. Nalevo první třída, napravo východ a uprostřed rajská vůně kávy. Starý kuchař vyšel ven a Jára nelenil. Vklouzl dovnitř, že něco "udělá", avšak vracející se kuchtík mu plán zhatil. Jára ve strašlivých úzkostech vlétl do špajzu, kde se schoval za soudky s rumem. Skulinou pozoroval svého muže a modlil se, aby si odskočil. Ten se však nehnul, naopak - přišel ještě jeden a paní, která jim včera v noci přinesla mléko v konzervě. Starý sekal krocana velkým nožem, který mohl sloužit jako stínací meč pražského kata Mydláře. Náhle se Járovi smekla noha a uvolněná plechovka od keksů s rachotem spadla na zem. Starý se prudce obrátil, chvíli zíral jakoby se rozmýšlel a pak se plížil ke špajzu jako lasice. V ruce velký nůž, který cestou po řeznicku brousil o ocilku. Jeho plán byl víc než jasný. Chce ho píchnout a pak hodit do listopadových vln, anebo mu chce uříznout uši a nos, - usuzoval postrašený Jára, - vždyť to čítával v dobrodružných knihách!

Járu pojala opravdová hrůza, nebyl ozbrojen a jeho nůž byl, v porovnání s kuchařovou kudlou, úplný perořízek. Neodvažoval se ani hnout, snad jej v šeru mine a on proklouznutím uteče smrti nebo zhanobení.

Kuchař pomaličku, jakoby se radoval z Járova bídného konce, se šoural ke spíži. Jeho tváře byly jako z ocele, rysy mluvily o odhodlání. Jára se bezměrnou hrůzou zachvěl a slabě zasténal. Studený pot mu vyvstal na čele a v tenkých proužcích stékal po tvářích. Pak se otevřely dveře a kuchař zamířil s jistotou k Járovi. Jára chtěl vykřiknout, utéct, avšak tělo mu vypovědělo službu a on se odevzdal do vůle boží.

Kuchař pomalu zvedl nůž nad třesoucím se Járou, který v hrůze zavřel oči - a uřízl z visícího uherského salámu dobrou polovičku. Pak hledal v konzervách, čehož Jára využil a pod bundou odnášel mlékovou a masovou konzervu ven k netrpělivému Ferdovi. Kus chleba a rozředěné mléko s vodou jim dalo "dobré zažití". Ferda se Járově hrůze smál celý týden...

Kožené rány

Malý lodník, Němec, vytáhl na palubu boxovací rukavice a u stěžně nad kabinami zuřivě mlátil do pytle. Ferda ho pozoroval a německy s ním vyjednal "boxmatch" pro partnera Járu. Strašná Ferdova němčina vyjednala v případě vítězství kus suchého salámu a volné vybírání. Kapitán byl ve své kajutě, ale vrchní kormidelník s tím byl srozuměn.

Poklička, vypůjčená z kuchyně a přivázaná volně k trámu, sloužila místo gongu.

Všichni pasažéři se nahrnuli k místu "velkého utkání", jak oznamoval narychlo sehnaný Mr. Clifton, který se opravdu a s láskou věnoval Járovi a Ferdovi.

Klepnutí vařečkou do pokličky a pazvuk gongu oznamoval začátek prvního kola.

I. kolo - Lodník se hbitě jako kočka vrhl vpřed a zahájil boj řadou rychlých, pěkných útoků, kterými zle zatápel překvapenému Járovi.

Ohromný řev mu byl signálem k vypětí všech sil, takže i Ferda čekal blízký konec svého kamaráda.

Ten však znal svou hru. Jeho těžká víčka se ani nepohnula; střelhitě uhýbal děsným ranám temperamentního lodníka. Neušlo mu nic a ve svém taktickém krytu pozoroval svého soupeře. Zdálo se, že Járův úsměv se neztrácel pod lodníkovými ranami. První kolo u konce!

Ferda omyl Járu a připomněl mu velkou "baštu" suchého salámu. Jára se usmíval a pronikavě pozoroval ze svého kouta divokého soupeře.

II. kolo - Mr. Clifton zahájil úderem do pokličky druhé kolo. Lodník se znovu vrhl na Járu a pln boječtivosti, vynechal jeden kryt a levička Járy vymrštěná jakoby neznámou silou, dopadla tvrdě na lodníkovu bradu. Ten klesl na kolena. Diváci pochválili Járu, což rozdurdilo lodníka, takže vstal a znovu se vrhl na Járu. Avšak kontrující levička obrátila bradu i s hlavou lodníka dozadu a Jára sám přešel do útoku.

A teď, co se odehrávalo v pár okamžicích, bude jistě zapsáno v análech lodníků Vojvody Mišiče. Jára se proměnil v bouři - šel ránu za ranou a honil strachy polomrtvého lodníka jako pašeráka po palubě - k všeobecné veselosti divokého publika. Lodník, dostižen u stěžně, se vzdal; oba soupeři seděli na bednách od cukru a těžce oddechovali.

III. a poslední kolo - Suchý salám, bochník chleba a pár "kopejek" byly odměnou pro vítěze.

Kapitán Škuneru jim podepsal a razítkem ověřil "švindlbuch," který bude stálou vzpomínkou na tuto chvíli.

Tak skončil historický zápas mezi "vodní krysou" a tulákem Járou na slavném "parochodu" Vojvoda Mišič.

A večer, když konečná stanice Prahovo je vyhnala na pevninu, rádi uznávali, že nejposlednější lodník na palubě byl ochotnější, než "krajané" v Bělehradě.

NOC NA JADRANU

Zapadající slunce, lesknoucí se na západě v bílých, zlatem lemovaných obláčkách, ozařovalo dunajskou hladinu, takže se podobala tekoucímu stříbru. Byl jeden z těch krásných podzimních večerů, kdy čisté jako ultramarínem obarvené nebe, je poseto hvězdami, které se v tetelícím vzduchu chvějí touhou vzdálených světů.

Jára i Ferda hleděli za parníkem, který se ztrácel proti proudu. Dumání přerušil Jára: "Víš co, Ferdo? Seženeme si tady nějaký nocleh a ráno budeme pokračovat vlakem do Sofie - nemyslíš?"

Na malém nádražičku se podívali na "fárplán" a když odcházeli, ptala se jich stará babička, nejsou-li Češi. Ferda hrdě přikývl a babušenka jim dala kus buchty s přáním "mного sréče na dalším putu". Ferda, celý zmatený, si sedl na tornu, zatímco Jára šel nalézt něco ke spánku. Za půl hodiny se vrátil a živě Ferdovi vykládal: "Tak ti jdu kus po trati a náhle slyším z dálky hudbu, poslouchám a pak jdu po zvuku. Na levé straně zůstala nějaká novostavba a na pravé Dunaj a za novostavbou slyším zřejmě cikánskou vrzandu. Šel jsem blíž k oprýskanému baráku 'Jadran xoteli', připlížil jsem se až k oknu a dívám se dovnitř. Je tam, Ferdo, nabito, musíme tam jít, tak se pro tebe vracím. A jdu okolo té novostavby a nedalo mně to, abych se tam nepodíval. Hned jsem poznal, že tam není hlídač. Tak máme kvartýrek na chrápandu."

"A byl jsi tam?"

"Samozřejmě," pravil Jára a pokračoval, "je to nejideálnější chrápanda pod sluncem, všechny dveře z našeho kvartýru jsem zamkl a klíče dal z naší strany. Je to čisté - až na těch pár myši - zabil jsem jednu, byla jako kotě! Pojď, jdeme!" A Jára popadl tornu i kytaru a následován Ferdou, šel do objeveného "kvartýrku". Všechno bylo tak, jak vypravoval Jára. Uložili torny na dvě skoby, aby na ně nemohly myši a vypravili se do krčmy.

Vstoupili dovnitř a uviděli dlouhé místnosti s nízkými stropy, plné štiplavého kouře a divoce vypadajících mužů. Všichni se na ně otočili a zvědavě si prohlíželi nové příchozí. Jistě vidí cizince jen v létě.

Ferda, kuckající se smíchy, pravil: "Heleď, Járo, ty tvoje kanady se jim nějak líběj, já to nechci vidět, jak půjdeš odsud bos."

"Neměj strach, voni jeden vandráku, jim zase šilhají po golfkách!" odsekl smějící se Jára a usedl na hrubou lavici.

Pár srbských junáků se zvedlo a přiblížilo se až k naší dvojici. Ti smělejší chtěli Ferdův šátek, který měl kolem krku a na Járovi zase struny z kytary, prý jich má dost a jim tři stačí. Jára nepostačil milé "braty" plácet přes ruce! Pak jeden zvolal: "Chlapáci, svírajtě" a Jára s Ferdou začali. Vzali to hezky od "podlahy" a pak šli vybírat. Dostali pár dinárů, kus kukuřičného chleba a pití, co hrdlo ráčilo. Bylo už k ránu, když poslední host odešel a Jára s Ferdou zvedli kotvy. Těžko se jim vstávalo, ale přesto, že měli v hlavě - opatrně obloukem zamířili ke svému "bungalowu", aby je snad nikdo nestopoval. Měsíc jako rybí oko jim svítil na cestu, takže snadno našli své noční útočiště.

Tu noc se jim spalo nádherně, po malém vraždění, při kterém poslali na onen svět čtyři myši, veliké jako kočky.

DÁL K SOFII

Koleje klepaly píseň, při které Jára s Ferdou podřimovali. Kdo nezná orientální dráhy, ten nezná to nepohodlíčko. Všude špína, zápach po česneku, cibuli a zelenině vůbec. Atmosféra k zalknutí a otevření oken v krásném podzimu zakázáno! Štiplavý kouř se plížil mezi sedadly, doplňuje tak vůni Orientu. Bodří junáci, kteří se snad ani nesvlékají, svou "vůni" nemálo přispívají k dusnému ovzduší. Takže - když náhodou i nejhorší typ trampa zabloudí do vagónu, utíká potom rád ven do zimy, na studený, ale čistý vzduch.

* * *

Ferda podřimoval a Jára v duchu počítal výdaje, docházejí k úsudku, že jejich "bonanza" se vůči hledě tenčí. V tu chvíli člověk přichází na myšlenky a plány, o kterých se mu jindy ani nesnilo.

Jára si představil, jak sám dělá cestu kolem světa na zapřenou. Kolikrát jen musel zvědavým inteligentům vyzradit, že dělá "Tour de monde" a při tom dělat ze sebe cestovatele majícího plno peněz, třeba by v kapse ani na sůl nebylo. A to vše jen proto, že svět chce být klamán, že svět nedá dopustit na první dojem. To je stará chyba, která se zle mstí na lidstvu různými podvodníky. Jára se usmál, podíval se na své špinavé roucho a těšil se na okamžik, kdy spatří Černé moře, kdy konečně uteče civilizaci a bude se moci ve svém návratu k zdravému primitivismu volně pohybovat, navzdor všem lidským předsudkům. Za dlouhou dobu byl vyrušen ze svých myšlenek hlasem průvodčího, hlásícího konečnou stanici! Oba vypadli na hezké nádraží města Niše.

Jejich "pacifik" jel až za dvě hodiny, čehož využili a v restauraci "sevřeli" s kytarou pár písniček. Přehršle dinárků jim byla odměnou! Celý obnos hříšně utratili za dobrou svačinu.

Orient expres přijel a Jára, s vědomím viny, táhl Ferdu do vozu. Jaký rozdíl mezi tvrdými špinavými lavicemi osobního vozu a tímto rekordmanem!

Spokojeně se rozvalili a s nadšením pravých trampů obdivovali divoké hory, kaňony, kuči (horalské chaty), i dravé řeky míhající se kolem jejich oken.

Pak přišla pohroma, to už na bulharské půdě, v podobě průvodčího, revizora a jednoho četníka. Ferda s Járou to hráli jedna radost. Ferda opravdově, protože nevěděl, že jedou bez lístků a Jára jako pravý syn silnice - gestikuloval a mával před revizorem rukama, nadával na nepořádek, vytahoval a ukazoval listiny, legitimace jak trenérské, tak redakční a všechny falzifikáty listin, které má "hobo" (železniční tramp) po ruce. Na všechno přizvukovali ruským "da, da, charašóóó". Jára šeptem vysvětloval do ucha zamračeného četníka, že jsou Čechoslováci a že vlastně jedou jako novináři k caru Borisovi pro interview o jeho svatbě s princeznou Giovanou! Nakazoval mu, aby byl zticha, že o tom napíše do českého tisku, jak dva čeští novináři-gentlemaní byli inzultováni za to, že jim byly ukradeny jízdenky.

Četníček až po uši ozbrojený to pěkně "zbaštil" a výsledek? Všemohná úsluha po celou zbývající cestu až do hlavního města Bulharska - krásné Sofie.

Sofijské nádraží, ověšené girlandami, ukazovalo jasně, co krásy bylo při nedávné svatbě cara Borise!

Eš medem

Životní mizérie dneška dopadla stejnou ranou jak na řádné občany, tak i na řádné trampy.

Doby, kdy tramp "veni - vidi - vici", přišel - viděl - zvítězil, jsou již dávno a dávno legendou. S pokrokovou dobou v životě různých vrstev lidstva přišla nezadržitelně pokroková doba i mezi "toulající se světa bratry".

Jedním z příkladů byli Ferda a Jára. Sami v cizím prostředí, jen s kytarou pod pažím, vtrhli na bulvár, kde Jára již napřed obhlédl "rajón", tj. krčmy a restaurace, pro jejich podnik.

Byl krásný večer. Vlahý větřík přinášel vůni pozdních luk a jeho osvěžující síla pronikala do všech sofijských ulic i uliček.

Jára jako zkušenější vnikal do restaurací i krčem první a lámanou srbobulharštinou se dovoloval: "Molim, lépo možno tuka igrát?"

Kde svolili, Jára usedal na židli, "zmáčkl" kytaru a s Ferdou zpívali nejdivočejší melodie. Zpívali s temperamentem mládí i ve smyslu pro povinnost - kde totiž dali více leva, tam i písně přidávali.

Někde je pozvali a nalili "čašu" plnou ohnivého vína, které jim vhánělo krev do spánků a bouřilo krev v celém těle.

V takových chvílích Jára třískal do kytary, čerta dbaje okolí. Vyhazoval ji při hře do vzduchu, aby ji v posledním okamžiku chytil - hrál na ní tím způsobem, že ji sevřel koleny a jako na basu nebo cello vybrnkával španělské melodie. Udivení posluchači nepřestávali tleskat, což Járu vydražďovalo k vrcholným akrobatickým i uměleckým výkonům na jeho "družku" kytaru.

Ferda se činil ze všech sil. Trpělivě naslouchal výkladům svého kamaráda, jak má otevírat ústa při zpívání, jak vyslovovat a své hudební nedostatky se snažil napravit zpíváním za každých okolností. Jeho snaha se neminula účinkem a Ferda se nevědomky vybrušoval na dobrého partnera.

Sofijské restaurace i nejhorší putyky se brzy zavírají. Po desáté hodině málokde svítí světla, oznamující jejich život. Příznaky Orientu jasně ukazují svoji moc. Ženy do "kafany" nechodí vůbec a kdyby se nehrálo v karty nebo kostky, život v krčmě by zanikl docela.

Proto Jára s Ferdou rychle střídali večerní podniky, aby jich co nejvíce prošli a tím více vydělali. Pak, když bylo po práci a oni uléhali na slamníky, ještě před sfouknutím svíčky počítali stržené peníze.

Někdy devadesát, někdy sedmdesát a někdy sto dvacet leva, podle toho, jak či ruka byla štědrější, anebo jaká návštěva byla v jejich revíru.

Ferda obyčejně počítal a Jára ho s podepřenou hlavou mlčky pozoroval. Ferdík ve chvílkách počítání připadal Járovi jako starý lichvář a mamonář. Vyzpívané šestáčky počítal, přehraboval a třídil podle hodnot do sloupků, papírové penízky (které jsou snad v Bulharsku v nejhorším stavu) žehnil, narovnával v růžcích, nadávaje přitom

na špinu Orientu. Jára již dávno a dávno spal, když ještě lichvář Ferda počítal hliníkové "zlato" a kombinoval výdaje s příjmem a bůhví, co ještě.

Lepšího pokladníka Jára nemohl mít, neboť pro Ferdu byly nikláčky a hliníkové mince modlou.

Mamon, který ovládal Ferdu i ve snu, se projevoval jeho výkřiky: "Panebóže, jen houšť - jen houšť" a přitom se blaženě usmíval.

Po vystřídání všech lepších i nejhorších putyk, cikánských i jiných čtvrtí, kde vládne ještě právo pustin, oko za oko, zub za zub a krevní msta, kde jen pavůně česneku, cibule a pastarmy (tenké řízky oslího masa) naplňují špinavé kouty chudičkových uliček, temných a smutných jako lidská duše, které připadají jako zadržované slzy matky přírody - volají a budou volat velké výčitky k těm, kteří obývají krásné a přepychové vily.

Po mnoha poznatcích Jára i Ferda zase zaútočili na centrum městského života kolem chrámu Svaté Neděle.

Chodili pilně, hned jak se setmělo. Prošli již známými místnostmi, kde je vítali vínem, prošli místnostmi (a těch bylo více), kde jen stoly opatřené čistými ubrusy, s čistým číšníkem marně čekaly na hosty. Prošli také místnostmi, kde stoly vždy dva a dva na sobě i s mramorovými židlemi zrovna prosily o noční život - nemajíce zdánlivě ani majitele.

Bůhví, kde sehnal Jára adresu na Čecha pana Fr. M., bydlícího v ulici Lege 7, dirigenta v jedné z nejlepších kaváren ve slavné Eš medem. Odpoledne šel Jára na výzvědy a večer po přeslabikování všech kyrilikou psaných tabulek, vešli do kavárny. František, krajan, je přijal jako své dva nejlepší přátele, s vínem, kebabčaty a ražniči. Při družném hovoru vzpomínali na svoji vlast, kterou pan Fr. M. ani nepoznal. Narodil se v Sofii a díky rodičům zůstal Čechoslovákem. Do národního domu nechodí, prý to není pro chudinu.

"Pro koho to tedy je?" uvažoval Jára, ale věci na kloub nepřišel.

Jára i Ferda zazpívali písničky, které dojaly pana Fr. M. i celou společnost, jež je pak pozvala ke stolu.

Pivovárek

Maličký pivovárek, ve kterém byl krajan pan Prošek, vesele hulil z charakteristického komínu spousty černého kouře. Velká vrata byla cílem výzvědné Járovy hlídky (na kterého padl los), prošel jimi a vnikl okolo spícího vrátného do strojovny, kde se ptal na pana ředitele. Bylo mu ukázáno na dveře. Jára, upraviv si hadříky, zazvonil.

Chvilí ticha využil k tomu, že přitiskl ucho na dveře. Z vnitřku bylo slyšet několik ženských hlasů a pak cupot kroků.

Jára se narovnal, naladil svou tvář a v očekávání věcí příštích, zabodl oči na vchod, ve kterém se objevil služební duch v podobě hezké "děvojčice". Když slyšela, kdo si přeje s pánem mluvit - že to je jen žurnalista slavného časopisu, který se zajímá o české pivovarnictví v Sofii (chraň bůh, o pivo ne) - šla se zeptat - vzápětí se vrátila a mile šveholila: "Ó, pane, milostpán není doma, přijďte odpoledne."

Odpoledne: Jára zazvonil - nic, zazvonil po druhé - nic, jen nápadné ticho. Zazvonil po třetí - nic! A tak Jára zvonil; pekelně mačkal černý puntík - marně,

nikdo se neozýval. Vyšel zklamaně ven a z druhé strany pivovárku přišel na čerstvé stopy automobilových gum, které jasně ukazovaly kvapný úprk pana správce Proška, jen aby nemusel provést pivovárkem dva krajany.

Jára se usmál: "Hm, utekl," uvažoval a sám sobě si řekl, že půjde zkusit své štěstí zítra.

Zítra: Bylo ráno. Hřejivé sluneční paprsky pálily a modré nebe bez mráčku nalévalo do srdcí dvou našich tuláků radost ze života.

Přišourali se s lačným žaludkem k oddechujícímu pivovárku. Jára zazvonil - má přijít odpoledne. Odpoledne nebyl nikdo doma. Ferda se smál a Jára s chechtotem sliboval, že nenechá českou rodinku ani jeden den na pokoji. Jak slíbil, tak učinil. Díky prodloužení jejich pobytu v bulharské metropoli, soustavně a trpělivě chodil zvonit ke dveřím nedostupného pana Proška s autografní knížkou v podpaždí, ale marně.

Užíval všelijakých úskoků: jednou zvonil dlouze, jindy krátce, stoupal si z dosahu malého okénka, ale nic nebylo platné.

Dny vesele ubíhaly, dny samého andělského zvonění. Ferda se smával Járově vytrvalosti, prorokuje mu místo zvoníka u Matky Boží (Notre Dame) v Paříži, ale Jára nepovolil a nevynechal ani jedinou příležitost, aby nezazvonil.

Dnes slavil Jára desáté zvonění. Ferda přijal pozvání a šli! Devětkrát šel dvorem, ale dnes šel zadním vchodem. Zazvonil a k velikému překvapení jim dívka otevřela dokořán a uvedla je do salónu.

Oba byli jako v pohádce - těžký, černý nábytek, přepychové koberce, polštáře, veliký amplión a krásný lustr dělал salónek přímo čarovným. Knihovna v rohu upoutala Járu, který tam objevil vzácné knihy českých spisovatelů. Potom se posadili. Seděli asi půl hodinky, když slyšeli ze zadní místnosti nějaký ženský hlas a po delší debatě se objevila sličná holčička, červená, stydic se patrně za své pány, kteří nechtěli provést Čechy malinkým pivovárkem. Pološeptem jim vyřizovala přání milostpaní: "...prý jsou pryč, že odjeli, aby prominuli".

Ferda se s Járou pochechtávali a oba vyvrávorali ven - ven na cizí, ale čistý vzduch. Jára se na ulici zastavil a otočil se po vratech, která pět dnů marně dobývali a která byla pro ně tak nehostinná jako snad nikdo. Pak mávl rukou a mlčky následoval svého kamaráda Ferdu, ztrácejícího se v příčné uličce.

Konec "Kida Webra"

Malá, celý čas opuštěná aréna, byla nabitá do posledního místečka. Hlava na hlavě, pach cibule, potu a pastarmy se mísil s kouřem laciných cigaret. Doktor Stránský, bývalý Járův manažer, když Jára, šampion v lehké váze, boxoval ještě ve vlasti pod jeho vedením, vyjednal mu před odjezdem tento zápas, který v dnešním "boxmatchi", vzhledem k pověsti mistra Járy, byl zařazen jako zlatý hřeb programu na konec. Jára jako trenér B. K. V. a amatér nesměl boxovat za peníze a musel si proto změnit jméno, když mu Ferda vysvětlil peněžní situaci a poukázal na hloupost boxovat zadarmo. Ferda, starý fiškus, si dlouho nelámal hlavu a s klidným svědomím mu dal jméno amerického mistra Kida Webra, poplácal ho po ramenou a se slovy: "Rozbij ho jako prapor!", poslal "Kida" do boje.

Jára, jinak "Kid", neklidně zíral ze šatny malým okénkem do arény, kde to hučelo

jako o býčích zápasech. Samý poturčenec v širokých šálách i turbanech, samý cikán, nosič a flink, všude plno kouře jako v trampské chajdě. Divoké pohledy byly upřeny na boxující dvojici. Jeden klesl, patrně jejich miláček, protože v hledišti bylo ticho jako v kostele - potom několik nosičů vtrhlo do ringu a sápal se na vítěze. Šest strážníků, ozbrojených velkými revolvery a karabáči zachraňovalo napadeného. "Kid" odstoupil od okénka, utíraje si perlící pot z čela a obraceje se k Ferdovi, pravil: "Pozdrav bůh. Jak to dopadne? Kam jsme to jen lezli?" A šel se natáhnout.

Ferda, starostlivý jako matka, vzal kytaru a šatnou hlaholila jeho nejmilejší písnička - Lulu.

"Kid", jako starý borec a žák mistrů Fr. Dykasta a B. Koňase, odpočíval natažený na stole a přikrytý kazajkou, aby po namasírování nevychladl.

Ferda zatím luštil smlouvu, kterou konečně s pomocí jednoho Bulhara přeložil a z níž vysvívalo, že vítěz dostane 3.400 leva, při nerozhodném výsledku 2.400 leva a v případě porážky nic. Ferda nechtěl podepsat, ale řev ze sálu, volající po poslední dvojici, se nedal ošálit. Majitel arény tak prosil o podepsání, jinak prý nezůstane z arény ani prkno, že uchlácholil Ferdu, který podepsal a utíkal k Járovi. Jára rychle vstal, seskočil ze stolu a stínovým boxem si dával tělo do pořádku.

Slavný Morena, srbský námořník, byl přivítán randálem, jaký si může představit jen čtenář s nejbujnější fantazií. Hukot, pískot parních píšťal byl proti tomu šepotem. Lidi nadšením dupali, pískali, jako by se na ně hrnulo stádo splašených býků.

Když uvítací ryk ztichl, vešel do ringu "Kid" s Ferdou. Přidal se k nim Čech Johnny, který se nabídl za sekundanta a tlumočníka.

Předcházející křik se opakoval, svědčil, že diváci byli spravedliví jak k Morenovi, tak i ke "Kidovi".

Jára skočil elegantně přes provazy, pozdravil zdviženými pažemi všechny přítomné a pak se obrátil k velkému obrazu cara Borise, kde úklonem dal najevo svou úctu. Potom podal ruku svému soupeři Morenovi. Lid nadšen Járovým vystupováním, řval hromové "Urááá!"

I. kolo: Ještě nedozněl gong, když se "Kid" octl čtyřmi skoky v rohu u překvapeného soupeře, kterého začal častovat takovým krupobitím ran, po nichž jugoslávský námořník klesl na kolena.

Ferda řval radostí: "Jáááro, "Kide", mááš ho! Bude to bleskový knokaut!" Ale "Kid" k překvapení všech i proti předpisům, zvedl sraženého Morenu a boxoval dále. Morena se vzchopil a vydrážděn publikem vztekle bil do "Kida". Ten utekl z dosahu Morenových ran do rohu, kde krásným jedinečným únikem se zbavil svého zbrklého soupeře. Pak rychlým pohybem nohou hnal Morenu do rohu, ťal levým uppercutem a pravým hákem na solar Moreny, ale práskl vši silou pravačkou do dřevěného kůlu, který měl být vzdálen alespoň čtyřicet centimetrů od vlastního provazového ringu nebo vyvatován, ale který byl jen omotán provazem. "Kid" zbledl a zavrával bolestí! Pravá ruka mu visela bezvládně podle těla. Konec kola.

S největším vypětím vůle přemohl mrákoty a syčel bolestí: "Klucíí - ježíšmarjá to je bolest, mám snad zlomenou ruku - je to blbý, musím to vzdát! Uf, jáá bych toho kluka utlouk', ale je to strašná bolest!" a lezl přes provazy. Obličej měl popelavý a ruka se mu bolestí chvěla. Johnny chytl "Kida" a řval mu do ucha: "Nevzdávejte se - udělejte to pro nás, 'Kide'- probůh, dyk nás lidi zabijou - musí téci krev, jinak tady bude masakr." - "Kid" si dal fci...

II. kolo: Boxují dále. Morena se vrhal na polobezbranného "Kida" a zpracovával jej háky k všeobecnému "gaudiu" publika.

Ferda rozechvřen sledoval napínavý boj a křičel opatrně zpod ringu: "Jááro, di na dálku!" "Kid" si vzal radu k srdci - byl to však boj, který nelze vylíčit, "Kid" se prostě překonával.

Bil takticky na oči svou obávanou levičkou, kterou pomalu, ale jistě zpracovával levé oko Moreny. Morena útočil, ale i při ústupu "Kid" rozdával rány neúnavnou levičkou, které Morenu mátlý, takže většina ran, poslaných na "Kida", šla do vzduchu.

V aréně bylo mrtvé ticho, přerušované koženými ranami, dupáním odskakujících nohou a supěním oddechujících těl. Druhé kolo u konce.

III. kolo: Třetí kolo bylo ve znamení námořníka Moreny, který ukázal, že také něco umí. Krásným side-stepem zmátl "Kida" a pak pravými háky na hlavu zaměstnával "Kidovu" levičku, aby levými švihy na solar poslal "Kida" dvakrát k zemi. "Kid" krvácel, ale bylo vidět, že si z toho nic nedělá, smál se na Morenu, který mu zle zatápěl. Konec kola.

V přestávce Johnny domlouval, ale "Kid" skuhral: "Konečně jsem bit, to se mi líbí, jen ať se těší, ukážu mu Čochovy hlty!" Ferda se chechtá s "Kidem", rozumí, co tím Jára myslí a vzpomíná na dobrého kamaráda Čochtu od Zlaté řeky. Ring volný...

IV. kolo: ...a již bylo vidět rozdáváné rány. Ferda, odjakživa špatný sekundant, byl unesen pod ringem tak, že pohyboval rameny, jakoby pomáhal "Kidovi" v rozdávání ran. Johnny vyrážel ze sebe výkřiky: "Bijte, nikoho neživte, 'Kide' - do něj - šlápnete mu na břicho" - a mlátil, vzrušený bojem, ručníkem kolem sebe.

"Kid" lítal po ringu a honil Morenu z místa na místo.

A tak ubíhalo kolo za kolem. "Kid", majitel "druhého dechu", se překonával. Morena oslepen "Kidovými" direkty se potácel ringem, s opuchlými modrými víčky.

Boj byl prohlášen za nerozhodný, ale každý znalec věděl, že "Kidovi" ublížili. Huronský řev, proti kterému by bylo kvílení dervišů pouhou rajskou hudbou, dokazoval nespokojenost divokých přátel dnešního zápasu.

Johnny hrozil soudci zařatou rukou.

Ferda ihned vymáhal těžce vydělané peníze.

Zatím v malé šatně ošetřoval Járu starý felčar bej Dagovič. Když mu po ohledání ruky vykládal, že bej Kid nebude "boxlovat" asi tři měsíce, Jára nad svým neštěstím zaslzel.

Ten večer Ferda zapomněl na své pokladnické vychování, na svou šetrnost, a aby rozptýlil svého druha, s vydělanými leva v kapse se vrhli do ozářených sofijských ulic.

Bulvár Dum-Dukov, Eš medem, Stará Planina, Cikánská čtvrť by dosvědčily, jak Jára, Ferda i přítel Johnny užívali.

Ferda, maje dvě bulharské noční krásky na kolenou, si spokojeně pobrukoval, hrabaje se oběma rukama v míse plné kebabů.

"Víš, Járo, za tohle se jednou zase najíme!" A ukázal máchnutím ruky na stůl, kde na talířích voněla pastarma, nádenica, panica, chauva, skumrie, cibule s hrstí ljúty i včetně deseti litrů vína, které samozřejmě do rána zmizelo, aby je ještě dlouho po tom hřálo na další cestu.

Takový byl konec "Kida" - trampa a boxera!

Podzimní slunce vrhalo paprsky na silnici, po které se ubírali do neznáma dva sportovci-tuláci.

CESTOVATELÉ KOLEM SVĚTA

*...pravý tulák se odmění za jídlo
buď hrou na svůj nástroj,
nebo prožitými i neprožitými příběhy.
(Ze zápisů trampa od Zlaté řeky)*

Maličká bulharská osada poblíž Plevna, obydlená Slováky, zaujala Ferdu i Járu tak, že do ní zavítali. Pan učitel je přijal opravdu jak se sluší přivítat žurnalisty-gentlemany. Járu zajímal život Slováků, kteří známým nařízením Marie Terezie i stěhovatelskou horečkou po porážce Turků u Plevna odešli z Banátu do ciziny hledat si nové štěstí. I když od té doby uběhlo mnoho let, stará pohostinnost i jejich řeč nevymizela. Jára ve své tulácké nezkrotné duši s nimi cítil, a proto se zájmem poslouchal jejich stesky. Ferda se zajímal o kuchyni, hrdě dokazoval, máje před sebou pravé slovácké klobásy, že jídlo, to je život, a ne planá filozofie, za kterou si člověk v cizině nic, "rajnic" nekoupí. Hned ten večer chytrým způsobem převedl řeč na cestování a vyprávěl příběhy zažité na "cestě kolem světa". A když pan učitel nabídl Járovi, že by mohl udělat přednášku, Ferda kývl a hned se na ni připravoval.

Když byli sami, Jára se nahnul k Ferdovi a pravil: "Ježíšmarjájosef, co to děláš, vždyť nás vypráskají!"

Ferda se podrbl za uchem, skrčil nos a pak procedil skrz zuby: "Heleď, Járo, ty jsi viděl už dost, no né? Celou Evropu a bůhví, co ještě, je to pravda?"

"To máš pravdu," odpověděl Jára.

"No tak vidíš, a co řekneš o Mexiku nebo Číně, to nám pan učitel odpustí, vždyť jsme bóže na cestě a to tuláka jen šlechtí. Žádný podvod to není. Přece ty klobásky nebudeš chtít zadarmo a hrát nemůžeš; máš pochroumanou ruku - tak jim dej do vínku pár příběhů. No né?" A po této své filozofii klidně odešel.

Zatím se kvapem stmívalo, evangelický kostelík zářil a lidé, zabalení do vlněných šátků, se scházeli.

Jára se modlil, jak to dopadne, bál se, že se smíchy zalkne, až uvidí vážnou Ferdovu tvář a velikou mapu, na které budou Járovy příběhy podepřeny městy a zeměmi, kde žádný z nich nebyl.

Járovi se ani do kostelíka nechtělo, poslali pro něho už dvakrát, ale vždycky se vymluvil, že si ještě něco obstarává.

Konečně i Ferda přilétl se starostlivým obličejem a už ve dveřích šeptal Járovi: "No, nic si z toho nedělej, brachu, já bych si šel raději lehnout, nacpal jsem se klobás, že bych prask', ale to víš, teď musíme postoupit tuláckej křest - prý nám zítra udělají husu, to bych teda nerad zmeškal - tak pojď a nelam si s tím hlavu!"

A Jára šel. Kostelík nabitý do posledního místečka, plný starých i mladých tváří, které dychtivě zíraly na dva mladé, ale již zkušené "světové" cestovatele. Ferda se blahosklonně usmíval, zatímco Járovi bylo teplo a v duchu proklínal (pranic nedbaje posvátného místa) Ferdu, který tak brzy vnikl do tuláckých "hejblů".

V lavicích hlava na hlavě a na malém stupínku mapa - ukazovátko "zvíčí" jednoho metru - vpravo židle pro druhého "cestovatele", vlevo pak pan učitel.

Jára obrátil oči v sloup a začal.

Vyprávěl, jak odešel do ciziny, do Francie, se svým partnerem, kterému tenkrát

prý řekl: "Ej, pojecháme do Parísa - celý svět nám bude otváran." Vyprávěl, jak "juchali z gůry na zad" a svou lámanou slovenštinou, míchanou slovíčky bulharskými i srbskými, si dobýval srdce poslouchajících bodrých domorodců.

Vedl je celou Francií a Španělskem, zmínil se o slavné Barceloně, o Korsice (to vše prožil, tedy byl klidný), vedl je bezpečně rozbouřeným mořem Afriky a vyprávěl tisícere strasti lodních plavčků, projel s nimi Suezským průplavem a prošel Habeší, kde se zmínil o svém kamarádovi, nezapomenutelném Miloši Dvořákovi, který nyní putuje v Ohnivé zemi (zemřel 1932). Vyprávěl jim zvyky indických kast na posvátném Gangu i jak bojoval se žraloky v Perském zálivu. Bagdád, perla východu, je uvrhla v nadšení, a nakonec je provedl žhavými pásy Mexika. Bojoval s nimi proti mexickým nájezdním lupičům (téma si vybral z jednoho amerického filmu).

Jára skončil po dvou hodinách za velikého aplausu všech přítomných. Pan učitel gratuloval jak Járovi, tak Ferdovi, který zářil a v nadšení vyprávěl příhody, které slyšel od kamaráda, cestovatele J. Formánka.

Jára byl rád, že to tak dopadlo a opravdu s klidem usínal. Ferda se do své úlohy tak vžil, že vyprávěl u kachlových kamen až do rána.

Když odcházeli, vesničané vycházeli v hloučcích ze svých bílých stavení a mávali dvěma "světovým" cestovatelům na další cestu.

Kus zabitě husy, kus slaniny a mnoho nových dojmů si Jára i Ferda odnášeli z maličké, ostrůvku podobné slovenské vesničky, ležící kdesi v bulharském kraji.

* * *

"Hrome, to je zima! Brrr, člověk by se zimou rozsypal," řekl Ferda, když se vyhrabával ze stohu slámy, který jim byl nočním útočištěm.

Jára neslyšel, byl k smrti unaven. Tvrdě spal. Celé jeho tělo bylo ve stohu, kromě ruky, která vyčuhovala ze slámy.

Slunce zápasilo na východě s nocí, prodírajíc se skrz poslední zbytky černého hávu.

Věru, smutná je krajina u Gorní Orechovice. V dáli siluety komínů, které patřily cukrovaru a kam měli Ferda a Jára namířeno.

Ferda se rozhlížel po okolí a protahoval své zkřehlé údy, až v nich praskalo.

"No tak vstávej, ať seženeme něco k jídlu!" pravil netrpělivě Ferda a šlápl Járovi na ruku.

Ozvalo se žalostné "no jó", sláma se začala pohybovat a v jejím chomáči se objevila Járova tvář, potom i celé tělo.

Za chvíli, krátice si cestu hovorem, vcházeli do slavné Gorní Orechovice. Jára už dávno cítil vůni "kafy", která unikala obchodníkovi z konviček. Hlad čím dále, tím více útočil na prázdné žaludky obou tuláků, kteří nemajíce "novac" (peníze), nemohli ho utišit.

Komín cukrovaru, do kterého skládali veškerou naději, jakoby před nimi utíkal. Když se ocitli před nádražím (které je důležitým uzlem celého Bulharska), viděli komín daleko za městem. Plno drožkářů stálo u manganu (kulaté plechovky na třech nožičkách, plné rozžhaveného dřevěného uhlí), které vydávalo příjemné teplo. Vonná panica (těsto naplněné ovčím sýrem) na velkém tácu přímo lákala každého kolemjdoucího. Jára si toho už ani nevšímal, zato Ferda šilhal kolem sebe. Přešli přes nebezpečné pásmo dráždicích dobrot a unavenými, pomalými kroky mířili k cíli.

Malé domky kolem silnice s malými zahrádkami, plnými slepic, daly Járovi vnuknutí, které ihned uskutečnil.

Vytáhl z jedné ze svých kapes malé "katabonky" (prak), které pravý tulák ošetřuje jako oko v hlavě. Natáhnutím je přezkoušel, z jiné kapsy vytáhl malý "šikovný" oblázek, dal ho do koženého lůžka a zvláštním složením gumy si připravil prak do pravé ruky. Ferda vyhlížel obět' a dával pozor, aby snad někdo nebyl svědkem jejich lovecké vášně, která prýštila z hladového žaludku.

Konečně - malá hromádka kukuřičných klasů, plná slepic, upoutala jejich pozornost. Ferda se pátravě rozhlédl kolem a zřejmě spokojen zasykl: "Járo, bouchni, ale dobře, ať máme něco k jídlu!"

Járova tvář ztvrdla, jeho zrak se pevně zabodl do krásného kohouta, který jako král vévodil na vrcholu kukuřičné hromady svým poddaným.

Pomalou, ale jistě se blížila poslední minuta života vyhlédnuté oběti. Snad kohout vše tušil, proto zamával křídly a chtěl zakokrhát, ale jeho ranní skřek mu odumřel na zobáku. Prudce vymrštěný kámen trefil přesně tam, kam chtěl Jára - do hlavy!

Silné zaprašštění a milý kohout si lehl s rozbitou hlavou mezi své družky, které nic nepostřehly.

"Výborná, mistrovská rána, Járo," gratuloval rozradostněný Ferda, "tohle sem ještě neviděl, z patnácti kroků a hurááá, máme co jíst" a běžel směrem k slepicím.

Jára schoval své "katabonky" a pro sebe si broukal: "To nebyl asi pánbůh doma, že se mi to podařilo."

Ferda docházel k hromadě, spokojeně se usmívaje při představě tučného oběda, když se za plotem zvedla hlava "bodrého" venkovana a přála mu dobré jitro. Ferda se zarazil, protáhl obličej, pak ho naladil co nejpřívětivěji a pravil, stále se usmívaje: "Chlape plešatá, čert tě sem strčil!"

Domorodec, domnívaje se, podle usmívajícího obličejce, že mu přeje dobré jitro - podal mu ruku, kterou silně potřásl.

Jára, s podepřenými boky, se chechtal mimice nešťastného Ferdy, který stále pošilhával po kohoutovi, jestli nevstane a nezburcuje proti nim celé východní Bulharsko.

Bulhar se ani nehnul, takže oba museli nechat dobytou kořist. Cestou se otáčeli a Jára, plný humoru, mával rukou domorodci, který pozdravy opětoval, zatímco Ferda proklínal celý svět, že je připravil o výborný "požer".

ZLATÍ KAMARÁDI - LUNCH NA KONZULÁTĚ

*...když tulák dobře se nají,
říká tomu - den o dobrém usazení!
(Ze zápisů trampa od Zlaté řeky)*

Ruse, důležitý přístav, dostal návštěvu dvou dobrodruhů! Západ plný rudých oblaků se zrcadlil v dunajském veletoku, kde tisíce bárek, větších i menších, brázdilo jeho vody. Poslední otočení setrvačnicků a vlak s malým trhnutím zastavil. Jára i Ferda se pátravě rozhlíželi kolem. Plno starých kočárů, pár domorodců v zajímavých oblecích, s turbany ledabyle uvázanými na hlavách - mladé "sedljanky" se svými výrobky, to všechno upoutalo jejich pozornost.

Když se nabažili pestrého života, Jára vytáhl svůj černý zápisník, ve kterém vyhledal adresu dobrého přítele Edy Tauše, úředníka paroplavební společnosti. Po dlouhém hledání, při kterém bystrý Jára sehnal pomocí podpisů v "švindlbuchu" dvě velké porce výborného čevabčiči (rozemleté hovězí maso v podobě šišek, upečených na ražniči a předkládaných se zelenou cibulí; pozn. aut.) našli dobrého přítele Edu.

Rozradostněný Eda je seznámil s panem Košťálem, úředníkem konzulátu, který je pozval do svého hradu, jak říkal svému "wigwamu".

Večeře na jejich počest, pořádaná madame Košťálovou, se zúčastnil i tajemník čs. konzulátu se svou paní, která, jako pravá Ruska, oplývala roztomilostí, jež Járu i Ferdu přiváděla do rozpaků.

Trampské písně se ozývaly přístavem, kde měli jejich přátelé místnost, v níž, k překvapení Járy i Ferdy, teklo šampaňské plným proudem. Míchalice vín přivedla hlavy našich dobrodruhů do varu, takže došlo i na kanadské žertíky.

Ferda chytil ubrus a se slovy: "Všem hlavy dolů," podtrhl ho, takže všechny číše s drahým vínem spadly na zem. Ferda bujností nevěděl, co dělá, popadl z chladícího koše láhev šampaňského, urazil hrdlo a její obsah vлил Járovi do kytary. Následovali ho všichni v čele s Edou a Járova kytara plavala, vydávajíc žalostné zvuky.

K ránu Jára způsobil málem diplomatickou zápletku. V blízkém krámku plném sladkostí se zastavili na kávu. (Policejní hodina neexistuje, takže chytrý Turek vydělává ve dne v noci!) Jára se kolébal okolo velkého tácu medových dortů; nad tak velkou dobrotou spráskl ruce a s výkřikem: "Bum bác a kytara letí do kouta," vrhl se na tác. Pomocí skoro metr dlouhé vidličky napíchl jeden čtverec rajské sladkosti a pojídal ho s labužnictvím starého kalifa.

Ferda nelenil, čerta dbal na přinesené moka, vrhl se na pomoc Járovi a ve chvíli zmizelo hodně kusů, velké to chlouby cukrářského šampióna.

A už se řítit Turek s hurónským řevem na dva milovníky jeho sladkostí, chtěje jim překazit lukulské hody.

Eda, starý znalec orientálních zvyků, vlétl mezi bojující trojlístek. Turkovi zašermoval pěstí pod nosem, zahnal ho do jeho konaku, kde z rozdurděného muslima vylezlo toto: "Já být hrdý na své výrobky, jen já příslušet hostům dávat na misky Alláhovy sladkosti!"

Járovo: "Alejkum salam gidže cheirli olsum," úplně udobřilo prchlivého Turka, který zuby nehty bránil své a Alláhovy sladkosti...

Odfukující pacifik se už blížil ke Kaspičanu a Jára s Ferdou stále vzpomínali na ohromného kamaráda Edu Tauše, který jim zpřijemnil chvíle v přístavním městě na březích mohutného Dunaje.

Z KASPIČANU DO VARNY

*Hlad je zlá věc - horší je ho ukojit a nejhorší
je ho zaplatit, když tulák má kapesní úbytě.
(Ze zápisků trampa od Zlaté řeky)*

"Mám hlad," pravil Jára a šoural se k Salůnu, malé staničce v Kaspičanu. Pastarma - smažené kousky hovězího masa...

"To to voní," opáčil Ferda a oba přikusovali k silné vůni kousek vyžebraného masa.

Vlak Sofie - Varna; průvodčí křičí a všechno se hrne dovnitř rychlíku. Ferda s Járou se roztahují po celém kupé, lidé reptají (kdyby věděli, že v samém "kvaltu" si zapomněli koupit lístky). Reptání domorodců umlčují zpěvem trampských písní. Jedou na černo.

"Jak je nám krásně, vid', FERDO," pravil Jára, utahuje pásek. Ferda svou divokou fyziognomií, plnou donkichotských faldů, dělal dojem na jednoho elegána, na něhož chystal "šerednou pumpu". Na nebi krásná podzimní noc rozhodila tisíce a tisíce hvězd, mezi kterými Jára našel "jejich" - Velký vůz, visící vždy nad jejich údolím tam na Zlaté řece.

Elegán vystoupil a Ferda, který tak ztratil možnost bakšiše, tlačí se do okna k Járovi, a oba hledí ven - do noci!

Co na tom, že studený vítr naplňuje celý vagón, co na tom, že si lidé stěžují? Oni cítí slaný vítr - vítr od Černého moře. Zadívali se naposled na Velký vůz, který svítí právě tak, jako u nich na Sázavě.

Varna. Vbíhají do uliček a v první námořní krčmě ukájejí hlad skutečnou pastarmou. Ještě šly na stůl stafrity, ryby pečené na rožni, kebab a dva litry vína. Jsou úplně bez starosti, kdo to zaplatí. Pijí a jedí prostě na dluh, vždyť mají hlad. Nechápete??

Námořníci na ně udiveně hledí, jak jim chutná a když připravují hospodára o poslední stafritu, propukají v hromové Ura-ura-viva-Češi!

Mořští vlci jim zaplatili všechno. Je ráno. Východ se zlatí, hvězdy blednou a Velký vůz už nesvítí. Oběma dobrodruhům se zdá, že uličky se před jejich zraky houpají, jdou daleko za město, kde v jedné průrvě našli ideální místo pro tábor. Smutné místo nazvali Emtý camp (pustý tábor), nanosili si pod převislý balvan trávu a spokojeně ulehli.

Dnes jako poutníci k svatému hrobu do Jeruzaléma

Na faru pravoslavné církve města Varny přišla morová rána v podobě dvou "egyptských kobylek" Járy a Ferdy. Jára se svým ustaraným obličejem a s "knihou autografů" vtrhl do posvátných míst nejstaršího vladyky pravoslavné církve. Houf věřících oveček se mu pletl do cesty, takže musel užít svých loktů, aby se dostal na schodiště, kam byl vstup zakázán. Plno skleněných dveří v prvním poschodí uvádělo Járu do rozpaků. Dvorana s kulatým stolkem uprostřed byla opatřena malým zvonkem. Jára směle zmáčkl kostěný puntík a celým poschodím se ozval jeho silný, čistý zvuk.

Po chvíli slyšel Jára šouravé kroky a ve dveřích se objevil - ne velekněz, ale Ferda, který se Járy nemohl dočkat, a proto jej následoval.

Náhle oběma odumřel smích na rtech. Velké dvoukřídlové dveře se otevřely a v nich stál devadesátiletý vladyka v černém řasnatém církevním rouše, opásaným silným růžencem, starých pergamenových tváří, jako len žlutobílých sporých vlasů, vzadu sepnutých a stočených v malý drdol.

Ferda zašeptal: "Věru, nebýt ten dědeček tak starý, tak se s chutí tomu jeho drdolu rozchechtám!"

"Ferdo, probůh, mlč, nebo všechno zkazíme!" strachoval se Jára a už vítal vladyku hlasitým anglickým: "All hail to you!" (Buď pozdraven!)

"Vladyka, právě zarostlé a zosobněné božství, vid', Járo," šeptal Ferda a vykročil vstříc veleknězi, avšak nešťastný koberec zadržel jeho pravou "kanadu" a Ferda, aby se ve své délce před ním nenatáhl, zachytil se jeho pravé ruky, kterou s hlasitým mlasknutím políbil.

Vladyka se nad jeho rychlostí blahosklonně pousmál a nastavil ruku i Járovi, ten ještě pln divokého smíchu, který ve svém nitru dusil a zadržoval, ji políbil. Poté Jára před jeho zraky popisoval cestu dvou velice nábožensky vychovaných hochů, kteří putují do Svaté země k hrobu Nejvyššího, do Jeruzaléma, aby se poklonili a modlili za duše v očistci.

Vladyka se zájmem poslouchal. Potom dal oběma své velké požehnání a čtyřicet leva na cestu do Svaté země, za což dostal od Ferdý novou pusu a tak hlasitou, jako je pobídka pražských kočích, když mají se svým koňským potahem startovat.

Velké razítko v jejich "švindlbuchu" zářilo a vydávalo ze svého znaku (kříže a hlavy) všechnu tu lásku i něhu velkého požehnání, hlavně však oněch darovaných čtyřicet leva, které daly podle filozofie obou tuláků následující "požer": čtyři celé chleby, teplé a vonné jako ambra, čtyřicet kilo brambor, tři litry ohnivého vína, jež rozpaluje, chladí i uspává, velký kus chauvy, která hodně zapitá vodou a přikusovaná s chlebem sytí, stávajíc se tak vedle hroznového vína nejideálnější potravou tuláka.

Pustý tábor

Jejich tábor rozbitý v písečných dunách při Černém moři, rozrytých větry severu, skýtal malebný obrázek. Kameny táborového ohně, přes den pečlivě vymeteného ohniště, ukazovaly místo, kde pozdě v noci při praskotu dřeva odpočívali dva trampové toužící po nesmírných dálavách. Dvě torny, klidně opřené o skalní stěnu, u nich rozhozené misky, pod stříškou spadlých balvanů lůžka vystlaná travou, doplňovaly tábor.

V dále, skoro na obzoru, klášter Aladža-monastýr vysekaný do skalních stěn držel nad nimi svou ochrannou ruku, protože celý den opuštěný tábor skrýval dost cenných, pro oba mladé dobrodruhy nepostradatelných věcí, které se neztratily.

Podzimní pokročilá doba leckterou lacinou stravou, počítaje v to i želvy, Ferdovi i Járovi překazila. Proto Járova hojící se ruka zase uchopila kytaru a v divokých melodiích, které vyluzovala, bylo slyšet všechny ty prosby hladovějících srdcí.

Varna je přivítala vztyčeným prstem majáku při vjezdu do přístavu a večerními světly otevřených kafan - kaváren.

Hvězdy nad širým mořem v záplavě bledého měsíce, groteskně osvětlujícího lodní velikány, přinášely pozdravy vzdálených světů, světů, které chtěli Ferda s Járou

za každou cenu dobýt. Proto ty jejich každonoční výpravy za hříšným mamonem, proto to neustálé počítání vydělaných leva na placatém kameni jejich tábořiště.

Jára první přerušil dlouhotrvající mlčení na cestě za ozářenými světly přístavních kaváren:

"Ferda, jestlipak víš jak si připadám, když jdeme tou tmou k ozářeným oknům kafan?"

"Připadám si jako můra, kterou láká z hluboké tmy světlo - to světlo, to jsou peníze - nová cesta na obzoru a ta tma, to je jednotvárný život. My jdeme jako můry za svou touhou spatřit jiný svět v podobě ostrého světla, který nás láká a kterému se neubráníme."

"Máš pravdu, Járo," řekl Ferda. "Chtěl bych jenom vědět, jestli se ubráníme v tom světle a jestli nepadneme jako ta můra do té proklaté tmy, odkud nevedou jiné cesty, než zase ke světlu."

"Hm, to poznáme. V první řadě záleží na okolnostech a pak na nás samých, jak to všechno dopadne."

Zmlkli - povinnost začala, došli ke kafaně. Ferda otevřel dveře a ovanul je teplý vzduch prosycený kouřem a vůní kávy. Rozhlédli se...

Nízká, dlouhá místnost, rozdělená sloupy, byla plná hostů, kteří za malými stolky náruživě hráli různé karetní hry.

U jiných stolků bylo vidět hráče jakési hry, sestávající z dvou desek, rozdělených v dlouhé trojúhelníky bílé a černě zbarvené, posázené dámovými kameny, které se pomocí vrhaných kostek měnily.

Přes den pohodlní orientálci teď jakoby se změnili. Jejich rychlé pohyby, bystré postřehy, štěbetání i klid dávaly jim výraz vášnivých hráčů.

Jára i Ferda se usadili v koutku, odkud mohli pozorovat celou kafanu a poručili si čaj.

Hezká, hnědá cikánka blyskavých očí jim ho přinesla v ruském "stakanu" (skleněná odlívka, spjatá uměleckým držadlem, aby nepálila; pozn. aut.) na malém tepaném tácku.

Majitel kafany, silný "gospodár" jim dovolil, a jeho "svírajtě molodci" bylo Járovi signálem, aby "sevřeli".

České melodie trampských písní o lásce i o kamarádství se líbily. Hráči přestali hrát a poslouchali Járu i jeho kytaru, která hýřila akordy, zatímco Ferda s táckem od čaje vybíral. Volání, aby zazpívali národní bohatýrské písně, nevedlo naše tuláky do rozpaků - nahradili je klidně písničkami Už zase řve, Pagoda i Na hranicích města německého; zvláště poslední, zpívaná sólově Ferdou, který do ní vložil všechn svůj cit i "dynamiku", kterou ovládal, jim "vynesla" plno hliníkových leva.

Ferda, unesen svým úspěchem, chtěl ještě přidat, ale Jára, vida, že se z nich už nedá nic "vyrazit", se zvedl a oba se s hlubokými poklonami vytratil.

Toho večera sběhali hodně a hodně kafan, kde k nim byli "Varňané" střídavě štědří.

Už se vraceli, když Ferda spatřil v uličce světlo. Jára ale nechtěl jít.

"Víš, Járo, mám tušení, že dnes chytíme terno," pravil horlivě Ferda, aby prosadil svůj návrh.

"No jo, ty máš vždycky něco - já mám zase tušení, že nechytíme vůbec žádný terno," odpověděl rozmrzele Jára.

"Tak losujeme, jo?" a Ferda hledal kamínek, způsobit k losování.

"Dobře, plácnu-li ti do ruky a bude v ní kámen, tak jdeme, když ne, tak půjdeme taky, ale domů."

"Platí - tak si plácni," a Ferda nastavil obě ruce sevřené v pěst.

Jára si hodil kytaru na záda, popošel k Ferdovi a věren trampské tradici na Sázavě začal se smíchem počítat: "En ten týny, sou rakatýny, ava va va va ví ví vá ve," a bouchl do pravé Ferdovy pěsti.

Ferda ji rozevřel a Járovi se naskytl pohled na nejkrásnější kamínek.

Jára tiše zaklel, ale Ferda se chichotal.

"Víš, Ferdo, je mi to divný, pozoroval jsem tě jako kočka a vím bezpečně, že kamínek byl v levé ruce. Jak jsi to udělal?"

"Docela klidně; jelikož jsi to prohrál, tak ti to řeknu. Vzal jsem dva kamínky přibližně stejné, dal jsem do každé ruky jeden, no a ty jsi to zbaštil."

"Pse, máš to u mne schovaný," pravil Jára se smíchem, když zapadli do krčmy, plné hráčů.

"Pozdrav bůh, tady je sebranka," odlehčil si Ferda. "To si odnesem pár kanadskejch nožíků ve hřbetu."

"Já bych za to nic nedal, a víš, co? Musíš zpívat samý táhlý, smutný písničky, abys je nerozdráždil!"

Jára si stoupl strategicky blíže dveří a spustil dvěma hráčům u ucha: "Zalkalo srdéčko maličké Betsy..."

Dozpívali a Ferda s odhodláním vybíral.

Z hráčské dvojice, hrající v samé blízkosti Járy - jeden, ten který vyhrál, zářil, poklepal Ferdovi na rameno a vtiskl mu okázale, aby všichni viděli - světe žasni - deset leva. Ferda ovšem naladil obličej co nejpřívětivěji, pohladil šťastného výherce svým pohledem a otočil vítězoslavně k Járovi hlavu, která jakoby chtěla říci: "Vidíš, terno? Neřikal to můj pán?"

Však do této hezké chvíle uhodil blesk v podobě druhého, obehnaného hráče, který ze své zdrcené pózy přešel do ofenzivy nejhrubších kalibrů. Jeho knír, černý jak uhel se zvedl, objevily se skřípající zuby, svalnatá pěst uhodila do stolku a hromový hlas zařval: "Marš, vari, brate nebrate! Job tvoju ma', bogami marš!!!"

Ferda vypadl jako papír vyhozený z vlaku. Jára, který byl už venku, se smál na celé kolo a doslova se svíjel v bolestech od smíchu.

"Co se řehtáš, ty starej volku, to je k pláči, rozumíš?"

"Máš pravdu, to je k pláči, ha, ha, ha!" a Jára pod návaly křečovitého smíchu plakal. "To je terno!"

Finanční a jiné problémy

*Mít peníze - pro tuláka znamená jako být hezky.
(Ze zápisků trampa od Zlaté řeky)*

"Můj bože, to je peněz, člověku by to utrhl kapsy a nic si za to nekoupí," pravil Ferda, počítaje na "svém" placatém kameni v táboře peníze, které měli po celý čas táboření zakopané v staré plechovce poblíž lůžek.

"Vypadá to tak, že ještě asi dva roky budeme vydělávat na cestu do Istanbulu," pochechtával se Jára.

"To ne, hochu, to ne, ale tři roky jistě," a Ferda dál starostlivě počítal nikláčky a hliňáčky.

"Tak kolik máš, Ferdo, v těch tvejh lichvářskejch rukách hliňáčků?" ptal se Járu se zájmem.

"Právě končím cifrou velikou, která naplňuje srdce mé radostí a sice sto leva čistých jak alabastr, které můžeme dát na pospas parasu, zbývajících sto leva dáme do sebe a na sebe, potřebuju kalhoty," a Ferda se žalostně podíval na své "umírající" pumpky.

Jára se dal do smíchu: "Ty kluku marnotratná, máme jiné starosti než tvé "pumptivo". Předně - jídlo na cestu a zaplacení lodě. Ta bude stát kolem dvě stě leva, teď líru za přeplavbu v Istanbulu, to je kolem padesáti leva a na cestu lodí tři chleby, to máš dvacet čtyři leva, dohromady to je dvě stě sedmdesát čtyři leva a na nepředvídané věci nějaké prachy a máme mít sumičku kolem půlčtvrtého sta."

"Ježíšmarjájosef, Járo, to budeme na ně tady vydělávat až do smrti!"

"Nic si z toho nedělej, psal jsem domů, aby prodali moje lyže a peníze poslali sem - tak se dnes stavíme na konzulátě, pak večer zazpíváme a bude po bídě."

"Kolik dostaneš?" ptal se už zas v dobré náladě Ferda.

"Za lyže asi sedm set leva, takže budeme mít do Istanbulu nějaký dolar," skončil Jára.

"Habdulijah! Habdulijah!"

"Habdulijah! Habdulijah!" To si nemohl říci dřív?" křičel vesele Ferda, "hned se tedy půjdeme podívat na pana konzula, pojď!"

A šli...

Konzulát Československé republiky byl umístěn ve vile pana Škorpila, blízko pravoslavného kostela.

Ferda šel rychlým krokem napřed. Konečně stáli před svatyní, která jim měla dát peníze i pozdravy z domova. Prošli železnými vrátky a zamířili k zadnímu vchodu vilky, kde se skvěla tabulka. Jára ji nahlas slabikoval: "Úřaduje se jen od 13 do 15 hodin."

"Járo, já mu závidím. To je život - úřadovat jen dvě hodiny denně!" řekl Ferda.

"Jsi na velkém omylu. Tento konzulát je snad jediným konzulátem na celém světě, který republiku nic nestojí. Pan konzul Škorpil koná veškerou práci zdarma a z ideálu k vlasti."

"To jsou ještě na světě takoví lidé-vlastenci? Jaký rozdíl mezi vlastenci v Bělehradě a tady," rozumoval Ferda, kterému to nešlo do hlavy.

Paní konzulová, ke které je uvedli, se s nimi dala do hovoru a ochotně odpovídala na jejich otázky.

A tak se dozvěděli, proč se jmenuje ve Varně jedna ulice ulicí Škorpilovou, že to je pro zásluhy o město Varnu po Henry Škorpilovi, zemřelém bratru pana konzula. Dozvěděli se, že mohyla vysoko na kopci, zvaném Džena Warte, kde jsou zříceniny kostela z dob císaře Konstantina (začátek 4. století po Kristu) patří tomuto velkému badateli, který objevil základy a naplnil varnenské muzeum antiky tak, že se počítá dnes mezi nejbohatší muzea Bulharska.

Ferdu to nebavilo, netrpělivě sebou vrtěl a pošilnával po Járovi.

Jára se výborně bavil, i on vyprávěl o jejich cestě, o nesnázích a když sloužící přinesl českou kávu, teprve se rozhovořil i Ferda.

Peníze ještě nepřišly a za dva dny odjíždí parník do Istanbulu. Ujednali to tak, že

když přijdou později, pošlou je za nimi do Istanbulu na konzulát i s další poštou. Rozloučili se srdečně s milou paní a šli se podívat do přístavu, aby vyzvěděli jméno lodi, odjíždějící do Istanbulu.

Bezejmenný trojstěžník

Zaujati majestátným plachetním plavidlem, které mírným elegantním obloukem vjíždělo do přístavu, zapomněli na finanční starosti a oddali se pozorování vjíždějícího škuneru. Hbití lodníci lezli po provazových žebřících a upevňovali v ráhnoví spuštěné plachty. Malé tříhranné plachty na špici, zvané kosatice, vesele plácaly v ústretu pevné zemi.

Benzínový motor mírně hnal loď až k molu, kde obratný kormidelník vjel zádí mezi zakotvené lodi.

Hozené prkno na palubu, příchod pobřežní policie, lékaře, obvyklé formality a lodníci se vyhrnuli na břeh.

Ferda skoro záviděl bezstarostným lodníkům, pospíchajícím do svých domovů, nebo za svou zábavou! Jejich černé vlněné svetry, černé barety a široké kalhoty z nich dělaly skutečné mořské vlky.

"Járo, to je život, koukej na ně, kluci jsou opálení, silní jako bejci, kapsy plné peněz, já bych s nimi hned jel třeba kolem světa! Na mou duši, jel bych."

"Copak o to, já bych jel také, ale my chceme do Orientu, ale tahle loď, podle vlajek, jezdí asi jen do Konstance a na Krym - tak co bychom tam dělali?"

"Mně by to bylo fuk," pravil Ferda pro sebe.

Jára ho neposlouchal. Díval se na širé moře, ztrácející se v mlhách, a proto Ferdovi neodpověděl.

S nastávajícím večerem vylétlo v dáli na malém majáku světlo, pak druhé, třetí, čtvrté a záhy byl celý přístav ozářen bílými, zelenými i červenými hvězdami.

Naši dva dobrodruzi prošli přístavem - marně pátrali po bulharském kolosu, který je měl pozítří odvézt do země minaretů. Mimo tři cizích lodí a jednoho malého nepatrného bulharského parníčku, zvaného Kyril, nebylo ani potuchy po nějakém bulharském parníku.

"Snad přijede 'naše' loď, vid', Járo," pravil starostlivě Ferda.

"To já nevím, jen aby to nebyla ta pramička Kyril."

"Bůh nás chraň ode všeho zlého," křížoval se Ferda, "vždyť ti chlapi na něm vůbec nevědí, že pozítří pojedou, koukej tý špíny, děr a nepořádku. Kdyby to vodvázali vod pobřežních kruhů, tak se to sichr potopí," usmál se Ferda.

"Tam musí chodit kapitán v papučích, aby ji nerozhoupal a když si sedne racek na jednu jeho stranu, musejí to kamenem vyrovnat."

A oba se smáli na celé kolo, nic nedbajíce hloučku lidí kolem nich. Pak nabaženi tím vším, odcházeli do města za svou hudební povinností. Prošli všechny kafany od nádraží až po hotel Musalla, pak kolem hotelu London dolů na periferii.

Zastavili se.

"Dnes je náš obchod s hrdebními zvuky slabý, nevím, nevím, jak to půjde." A Ferda se drbal starostlivě za uchem.

"Kolik jsi vybral?"

"Málo, hochu, málo, pročundrali jsme dvacet kafan, to je dost, ne? A co máme," pravil Ferda a vylovil z kapsy všechny nikláky a hlišáky, které měl.

"Máme - počkej, jdi ze světla, Járo - máme deset - dvacet - čtyřicet devět leva."

"Hm, to je tak na večeři," řekl Jára, "nedá se nic dělat, musíme jít ještě. Víš co? Já vím o jedné krčmě, dělají tam ryby a když nic 'neschrastíme', (v tulácké hantýrce: nedostaneme; pozn. aut.) co se týče peněz, tak aspoň nějakou tu večeři."

"Jdeme," rozhodl Ferda.

A oba pospíchali temnou uličkou k přístavu, kde v zastrčeném koutě při malém domečku byla přikrčena dřevěná Mikulova krčma.

Jára i Ferda, udýchaní rychlou chůzí, se zastavili. Maličké, rozbité dřevěné schody ukazovaly, kde jsou asi dveře. Zevnitř bylo slyšet chraplavý zpěv.

Jára pustil Ferdu napřed.

Ferda otevřel a zevnitř se vyvalil kouř, smíšený s vůní smažených ryb.

Celou místnost zaplňovaly čtyři stoly, obsazené námořníky a přístavními lodníky. Nízký strop, uprostřed podepřený sloupem, v koutě malá kamínka na dřevěné uhlí, rošt na opékání masa, dva staromódní visací lodní kahany doplňovaly celou místnost a matně ji osvětlovaly.

Zpěv zmlkl, lodníci zvedli hlavy a pátravě si prohlíželi přichozí. Jára popošel s kytarou dopředu a pravil: "Molim vás lépo, my fíno svirať, da?"

"Já - Ja, Da - da - Yes - Vuj - evet," ozývalo se ze všech stran. Po Járově proslovu, který byl všude stejný a všem vysvětloval, že jdou "Tour de monde", že jsou studenti z Československa, kteří vidí v Bulhařích braty, začali zpívat...

Zazpívali tři písně, když se otevřely dveře a vešli námořníci, ve kterých poznali naši dobrodruzi lodníky z pohádkového škuneru, který večer tolik obdivovali.

Gospodár bůhví odkud přitáhl další dva stoly a vřava začala znovu.

Jára se zatím seznámil s kapitánem škuneru, Řekem, který slyšel na jméno George a s vrchním kormidelníkem Petru.

Ferda lámanou ruštinou, a hlavně rukama i obličejem, se bavil s dalšími námořníky plachtové lodi, snaže se překřičet vřískot opilých lodníků.

George mluvil čistou angličtinou a jeho "course of life" (způsob života) byl zajímavý. Narodil se v Aténách, jeho otec byl Řek, matka Angličanka. Byl vychován v Anglii, kde vystudoval oxfordskou univerzitu, pak se ujal obchodu svého otce. Ve válce mu většinu lodí potopili a on, bez rodičů, kteří mu zemřeli, se oženil. Měl Turkyňu - první cizinec, který si vzal tureckou ženu. Měl ji rád a pro ni také prodal všechny obchodní lodě, pro ni zanechal obchod a žil v ústraní z uloženého kapitálu. Avšak jeho žena, která žila v ohromném přepychu, radovánkách i nevěře, donutila Georga, že odešel z domova, nechal vystavět loď a s ní brázdí Černé i Marmarské moře, nikterak se nestaraje o svou ženu, která žije s nějakým Turkem ve Smyrně.

Petru, mladý kormidelník, věrný druh svého pána a kapitána lodi, byl Rus, který miloval svou vlast, hořce lituje kruté sovětské nadvlády.

Jára se výtečně bavil jak anglicky, tak hantýrkou přístavních putyk. Zpíval písně a vyprávěl o své vlasti, o kamarádech, o Lůdě, o tom, co už procestoval, až hlad uvedl jeho myšlenky na jinou cestu.

Ferda zatím vymáčkli z lodníků, mimo vína, plno ražniči i kebabu, které statně zapíjeli.

Náhle George vytáhl z uzlíku, který si přinesl, hrst lesklých ryb, zvaných stafriky, a nevyvržené je hodil na rožeň.

Jára ustrnul. George si toho všiml a pravil: "Nic si z toho nedělej, starý brachu, ty

za vykuchání nestojí, stačí jen trochu "to gather breath" (nabrat dechu) a je vše "all right"!

Pak se zvedl a odešel.

Petru, sympatický kormidelník, zpíval rusky Požalej, kterou, k jeho velké radosti, Jára uměl.

Celá krčma v akordech Járovy kytary zpívala krásné ruské písně. Ferda se po zazpívání zvedl, vzal do jedné ruky číši žlutého vína a blahopřál všem těmito slovy: "Molodci - lodkaři isme brate - ty i já, dnes my Čechoslováci uzavřeli velký mír se sovětským Ruskem - vy Rusové, vy Poláci, vy Bulgaři i vy Srbové, izmete své číše a ricnem sobe na přátelnicu - Mnoga ljeta živióóó."

Hromové: "Živióóó - Urááá-" znělo krčmou.

Pak rozjařený Petru zpíval Ó dono Kláro a Ferda, shodiv bundu a kalhoty, tancoval na kulatém stole v plavkách, přikryt šátkem, za obrovského smíchu a aplausu.

Osmážené ryby voněly a Jára se na ně vrhl jako vlk, čerta dbaje společenské Guth-Jarkovského etikety. Jedl je rukama, s vnitřnostmi, s hlavou, zrovna tak, jak mu to Petru ukázal.

Járovi svítily oči, když viděl celou tu krčmu ve varu. Drsné, od větrů rozšlehané tváře námořníků nabyly jakýsi bronzový lesk a jejich veselé doprovázení i s rytmičným podupáváním uvádělo Járu do vytržení.

Dveře vrzly a do krčmy vklouzla šelmovitým pohybem postava námořníka hrozného obličej, rozbrázděného větry severu a rozežraného od slaných vod Černého moře. Jeho lícní kosti i přední zuby byly vysedlé a velké, strašné oči zatlučené jako u ryby hodně dozadu.

Modrý baret zakrýval ježaté vlasy, které vyčuhovaly zpod jeho okrajů. Oblečen byl v šedou námořnickou bundu a široké "hamburačky".

Jeho huhlavé: "Hallóó," bylo signálem k hromovému pozdravu všech, kdož ho znali: "Hallóó, Mamut."

Petru se sehnoutou hlavou vysvětloval Ferdovi i Járovi: "Mojí dragi, to je Mamut, silák a dobrá duša přistavu, ten nemít domova, spát v zimě v létě na ulici, když není na moři. Běda tomu, kdo ho rozzlobí, má sílu jako medvěd."

Mamut přelétl krčmu pátravým zrakem a utkvěl na Ferdovi i Járovi. - Pak k nim zamířil.

Ferda se zachvěl, když viděl Mamuta přicházet, obrátil se k Járovi a šeptal: "Pozdrav bůh, ten po nás sáhnout, tak nám shoří límec."

Jára mu vyšel vstříc a podával mu ruku, kterou Mamut stiskl tak, že Jára bolestí div nevykřikl. Pak i Ferdovi. Vida před sebou prázdno, zařval tuším hlasem: "Vino, léba!" a přinesené rozdělil mezi Járu a Ferdu.

Nedali se dvakrát pobízet, pozdní hroznové víno v nich zmizelo, jakoby se zaprášilo.

Pak Mamut pohladil Járu po rameni a pravil: "Igrej, brate." Jára hrál a hospoda zpívala.

Mamut, rozvášněný pitím i výkřiky, aby zatancoval, shodil trhnutím ramen bundu a šklebě pitvorně obličej, což měl být pro diváky usměv, začal svůj "mamutí" tanec!

Různými poskoky rozkolébal své hranaté tělo, takže se podobalo potápějící se lodi, podivnými pohyby rukou i hýbání břichem napodobil turecké břišní tanečnice. Tanec i jeho obličej nelze vůbec vylíčit. - Mamut ve svém tanci skákal jako kamzík, aby v následujících okamžicích pohyboval tělem jako umírající labuť.

Lodníci tleskali do taktu a dupali svými vysokými botami o prošlapanou podlahu. A to nejzajímavější teprve přišlo...

Mamut ve svých pohybech blízkých tancování veleopů, byl zahrnut šilným potleskem, který opětoval klaněním, podobným klanění operních div. Nadšení lodníci házeli Mamutovi drobné leva, které, k úžasu Ferdy i Járy, chytal bez pomoci rukou do svých úst. V té chvíli se Mamut podobal tygrovi. Jeho velké oči svítily, stříelbitě pozorující házené leva a jeho přikrčené tělo jen lítalo v matné záři kahanců. Mamut ani jednou nechybil, ani velké množství házených leva nevyndal ze svých úst, všechno hned polykal. Jára s Ferdou nevycházeli z úžasu.

A znovu začal divoký tanec.

Petru šeptal Járovi do ucha: "Mamut byl v mládí dervišem, pak utekl do světa a nyní zakotvil ve Varně; je zde tak známý jako Napoleon na Rusi."

Tempo Mamutova tance se proměnilo v divoké točení kolem osy, aniž by ztratil rovnováhu. Bílá pěna a kapky potu litaly odstředivou silou daleko od něho.

Otevřely se dveře a v nich se zastavil vracející George. Mamut dotančil za veliké vřavy nadšených diváků.

George se přitočil a šťouchl Mamuta zrovna v místa, kde měl od sezení rozbité kalhoty. Mamut obrovskou rychlostí vytrhl odkudsi ze svého pasu nůž a jeho paže s ostře nabroušeným zabíjákem zamířila obloukem na Georgovo srdce.

Klidný George, aniž by se díval na smrtící švih, chytil jeho ruku a levicí udeřil Mamuta přes pěst svírající nůž, až ho Mamut bolestí pustil. Všechno se odehrálo před očima užaslých diváků během několika vteřin.

Mamut pomalu zvedl nůž ze země, otřel o kalhoty, podíval se na jeho ostří a klidně ho zastrčil do ukryté pochvy. George mu stiskl ruku, což Mamut radostně opětoval, protože se neviděli dlouhé roky.

Dobrácká Mamutova povaha byla vydrážděna pouhým dotekem, aby pouhým plácnutím klidného kamaráda Georga byla zase uklidněna.

Oba přisedli ke stolu, kde Jára s Ferdou statně popíjeli.

Mamut se nahnul nad stůl a z úst, k úžasu našich dvou dobrodruhů, pouštěl spolykané leva. Jára zíral na Mamuta s obdivem, zatímco Ferda lačně hleděl na hromádku leva sypajících se z Mamutových úst.

George se usmíval a Petru hleděl do prázdna.

Mamutova tvář se rozšklebila a z jeho vysedlých, žlutých zubů vypadl poslední peníz na okraj stolu. Jeho dlouhá, svalnatá ruka shrábla máchnutím "vytancované" peníze a strčila je Ferdovi do kapsy.

Potřásl oběma tulákům rukou a dveře se za Mamutem s třeskotem zavřely.

George se nahnul nad stolem a snaže se překřičet hluk, vykládal: "Mamut je nejideálnějším kamarádem. Pro přítele by dal život. - Kismet (osud) mu dal sílu a on se skutečně rve se životem jak to jde, nijak nereptá. - Co já jsem se mu nařikal, aby byl u mne na lodi, nechce, a nebýt toho, že při jakési rvačce dostal železnou rourou do hlavy, dotáhl by to daleko. Je to nejschopnější muž přístavu, - bohužel, prudká rána, kterou dostal do lebky, nechala stopy, které se u něho projevují záchvaty až do pomnutí smyslů a někdy ztrátou paměti. - Vždyť jste viděli, jak se po mně rozehnal nožem, aniž by se podíval, kdo to je. Je vyzbrojen pro život odvahou a neumí toho využít," dopověděl George a zapálil si cigaretu.

Petru si odkašlal a začal také vyprávět: "Já ho pamatuji dobře - tenkrát jsem byl ještě plavčík a Mamuta jsme měli na palubě. Jeli jsme z Trapezuntu do Konstace,

byla zima - vítr se hnal z matičky Rusi a přinášel s sebou všechnu tu zimní sibérii. Krátké vlny s bílými čepicemi zle zatápěly palubu naší Lucie. Měl jsem hlídku, byli jsme v pásmu velkých zaoceánských parníků.

Mamut stál u kormidla - vidím ho, jakoby to bylo dnes, v černém gumáku se sklopeným rybářským kloboukem, přivázaným řemenem, ruku na kormidle. Jeho ústa rozšklebená úsměškem klnula nebi ty nejpustší kletby. Stál jsem u kuchyně a hrůzou ani nedutal. Dole se všechno mužstvo modlilo, a on hrozil pěstí, chechtal se ikoně i bohu.

V záblescích fialových blesků mně opravdu připadal jako ďábel! Pak se nám utrhla na předním ráhňě plachta; každou chvíli se zdálo, že nám ji víchř urve a odnese. Strachem jsem se křížoval, když jsem slyšel praskot plachty lítající ve vzduchu. Slyšel jsem, jak Mamut zařval - sháněl stráž! Přiběhl jsem, jak jen to vlny dovolovaly. Mamut, překřičuje všechn ten jakot a vřavu, hnal mě nahoru - představte si - mě, plavčíka, abych udělal to, co udělá těžko zkušený námořník. Trásl jsem se strachy - brr!" Petru se otřásl, nabral dech a pokračoval: "V bezměrné hrůze při pohledu na kymácející se stěžeň jsem sepal ruce a prosil, abych nemusel nahoru. Mamut zaklel, vztáhl ruku k uhození. Zavřel jsem oči a čekal, že mě snad zabije - on mě však pohladil a přitáhl k sobě.

Když jsem se na něho podíval, jeho veliké, strašné oči se na mě usmívaly, že v tom okamžiku jsem se vůbec a ničeho nebál. Přistrčil mě ke kormidlu, ukázal na buzolu a se slovy: Dobře se drž, milý kamaráde, vrhl se na provazový žebřík, po kterém navzdory strašnému víchř lezl jako kočka až k uvolněné hlavní plachtě. Pak lezl po ráhnu. Držel se nohama i rukama a pomocí dvou provazů a obratné smyčky všechno upevnil. A to všechno se odehrávalo nad ječícím a skučícím mořem, volajícím po oběti.

Svědkiem jeho hrdinství, které nám zachovalo hlavní plachtu, byl támhle starý Kozarov, který po něm přejímal službu u kormidla." Petru ukázal na námořníka sedícího v koutě.

"Mám ho rád," pokračoval Petru, "a od té doby bych za něj dal život. Takový je Mamut - strašný nepřítel, ale ohromný přítel." Petru zakončil svoje vypravování dlouhým lokem červeného vína.

"Vidíš, Ferdo," pravil Jára, "tady člověk přijde do styku s lidmi, kteří jsou z té nejchudší třídy a kteří mají duši, srdce i cit takový, jaký bychom marně hledali v řadách inteligentů. Nemám pravdu?"

"Opravdu, člověk žasne, co všechno se může skrývat za chudou halenou - takový mořský vlk, Mamut, by mohl být zářným příkladem všem těm vyfintěným panákům dnešní společnosti, kterým maminka ještě ve dvaceti letech utírá nos!" odpověděl Ferda.

"Jen kdyby toho hněvu u něho nebylo, připadá mi jako letní bouře, pořád klidný a najednou vybuchne a je z něho satan," prohlásil George a sáhl po sklenici.

"To je pravda," přitakal Petru.

"Hněv je často nezbytný," ujal se hovoru Jára, "jsme-li svědky špatného jednání, nespravedlnosti a surovosti. A vezte, braši, že je daleko lepší, když je náš hněv krátký, tak jako třeba u Mamuta..."

"Máš pravdu, kamaráde," skočil do řeči George. "Člověk, když se 'žere', tak je daleko horší, protože se sám trápí. Co se týče mne, hodím všechno přes palubu a je to!" skončil George a uhodil pěstí do stolu.

"Náš učitel," ujal se slova Petru, "vždycky říkával, že v případě hněvu jsou u gentlemana jen dvě možnosti - buď krajní zdořilost, nebo úplné ignorování."

"Co se týče mě," pravil Ferda, "já si myslím, že bezmocný hněv nás snižuje, působí zmatek v našich myšlenkách, takže se člověk sám otravuje. Nejlepší, jak říká George, hodit všechno přes palubu!"

"Vždycky to není pravidlem," pokračoval Jára, "tramp-intelektuál, když mu někdo něco udělá, nedá si to líbit, jak říkal tadyhle Petru - tramp oplatí dobré dobrým a zlé zlým. Dělat gentlemana, když mi někdo sáhne na krk, to je dost blbé, nemyslíte?"

"To je taky pravda," pravil George, "jako u vás, kteří se touláte po souši, panují nepsané zákony, tak u nás, u tuláků moře, také! U nás je pořekadlo: nůž za nůž - moře za moře..."

Další debatu přerušily výkřiky námořníků, aby Jára ještě něco zahrál. George zazpíval italskou píseň Pardon, seňora, kterou musel opakovat.

Zatím Petru naplnil velký demižón vína a George je vyzval k odchodu...

Úzkou uličkou, plnou hnijící zeleniny, kráčela malebná skupinka kymácejících se námořníků v čele s Járou, který hrál na kytaru námořnické melodie.

Na samém okraji přístavního mola zářil malý ohníček, u něhož seděl Mamut a několik námořníků, hrajících na balalajky.

George první přeběhl po prkně na loď a námořníci rychlými pohyby následovali svého kapitána. Ferdovi, kterému se točila hlava, se přes lávku nechtělo, ale Járův výsměch, že je "měkkej" mu dodal odvahy a po kymácejícím se prkně se dostal na plachetnici i on.

Jára se rozeběhl, ale málem, že nespadol do moře. Ferda se založenýma rukama v bok a za hurónského smíchu sledoval Járovu nejistou chůzi.

Proutěný demižón, přinesený Petru, byl vytažen na palubu, a za jedení syrových ryb, chechtotu a mlaskání byl předáván kolem dokola.

Svinuté provazy, hambalce i kreky čekaly na povel velitele.

George, plný veselé nálady, se honil s lodníky na palubě. Jára hrál tango, které zapadalo v celkový ráz. - Ferda, unášen tím vším, vytrhl Járovi kytaru a zpíval:

"...píseň zpívá v ráhnoví
starý kamarád..."

Zpívá o svém moři,
na kterém žije a zmírá,
a kytara dopoví,
co ret zmlčel snad..."

Petru chytil Járu a již oba v tangovém tempu chodí po palubě. - Přidávají se jiní a ve chvíli celá posádka, ani George a Mamuta nevyjímaje, tančila krásnou Kreolu!

Štíhlý Ivan i Radko chodějí s demižónem, dolévající poloprázdné korbílky.

Hvězdy bledly a daleko na východě v modročerných oblacích prosvítalo světlo vycházejícího slunce. Na palubě zbyl jen George, Petru, Ferda a Jára - loučili se.

Loučili se, jak je zvykem pravých mužů, stiskem ruky, objetím a mlčky!

Ferda a Jára nejistými kroky přeběhli lávku a zamířili ke svému táboru...

U haldy kukuřice se otočili! Silueta lodi se rýsovala na obloze, u kormidla stál George, vysoko nad hlavou mávaje baretem. Petru, opřený o stožár, točil svým lodnickým šátkem a vzadu, docela u přidi, na sudu od pitné vody - korbílek obrácený dnem vzhůru kynul na rozloučenou.

* * *

*Kamarádství je i pro tuláka
někdy tak ožehavé - jako - čemík.
(Ze zápisků trampa od Zlaté řeky)*

Konzulát ve Varně, bombardovaný Ferdou a Járou, pěl stále svou každodenní písničku: "Peníze nepřišly, pošta žádná!"

"Tak vidíš, Járo, prachy nejsou a kamarádi i s Lůďou zapomněli. My vzpomínáme několikrát za den a oni snad už ani nevědí, že nějakí kluci na čundru existují," pravil Ferda.

"Nediv se, Ferdo - na světě existuje kamarádství a kamarádství. - Dnes už to není takové, jako to bývalo, když jsme v trampingu začínali. Dnes se stala z kamarádství móda, dnes je kamarádství jen obchod, pomluvy a vyžírka." Jára se odmlčel a po chvíli pokračoval: "Každý hází s kamarádstvím jako s lopatou, ale když je má dokázat, tak štípne. - Co nás stojí ty známky peněz - žádný nám zadarmo nic nedá a oni v blahobytu, u plného žlabu, a ani neodepíší," pravil zklamaně Jára.

"Lůďa taky, Járo. Dělali jsme z ní světici a ještě se ani nezmohla na jedno psaní, ačkoliy našich má jistě tucet," horlil Ferda.

Víš co, Ferdo? Hodíme to jako George přes palubu a psát také nebudeme. Teď skočíme do agentury, usmlouváme lístky a zítra parasem odjedeme."

Cestou se zastavili v hotelu Černý orel na víno. K jejich překvapení majitel hovořil česky a číšnici dělala také Češka. Po seznámení, ve kterém Stázička K. poznala hladové trampy, pozvala je na oběd, což ihned Ferda přijal, aby snad Jára "požer" neodřekl.

Bavili se znamenitě. Jejich "švindlbuch" zářil novým podpisem, třeba bez razítka, ale byl upřímnější. Stázička K., chudá číšnice, dala hladovým trampům udělat celou kachnu, výbornou "júrdečku jachniju a supu júrdečku", po které se sice zaprášilo, ale vzpomínka na chudičké děvče, jež zahanbilo všechny Čechy v Bělehradě, zůstala v srdcích obou dobrodruhů.

Agentura byla zavřená; až odpoledne, jestli prý přijdou, pravil vrátný. Zamířili tedy sehnat posledních pár leva po kostelích přístavního města Varny.

Nebeskou hudbou blíž k Bohu!

Jakýsi malý, snad arménský kostelík, skoro na periférii a poblíž mořských lázní, byl vzat útokem pod rouškou autogramů! Byl objeven podle zvuku zvonku, kde bosonohý, ježatý kluk zvonil v určitých intervalech, svolávaje tak ovečky k denní modlitbě.

Zatím Ferda s Járou seděli u popa a statečně "pumpovali" nějaký bakšiš.

Ferda seděl na tvrdé, dřevěné lavici, maje pobožně ruce zkříženy na prsou. Jára cosi svou hantýrkou rusko-bulharskou vykládal o cestě, kterou podnikají za svou církev do Jeruzaléma.

Staříčkový pop poslouchal, maje zbožně oči obrácené v sloup. Ferda naladil svou tvář, takže zářila velebností a se svatým přednesem obrácen k popovi, pravil: "Óh,

ten stařík bodrý, má vlas i vous jako Ježíš Kristus!" a Ferda se křížoval u pít způsoboval svou fyziognomii k přednesu.

Stařík, který nerozuměl, spokojeně pokyvoval hlavou, ale "šrajtofli" nevytahoval, k nemalé lítosti obou pobožných hochů.

Zvonění venku ustalo, stařík vstal, jakýsi tvrdý a vysoký černý komín s dýnkem dal na hlavu, kývl, aby jej oba prosebníci následovali, a zmizel ve dveřích.

"Prosím tě, Járo, co jsi mu to nakukal, kam nás vede?" ptal se šeptem Ferda.

"Co jsem mu řekl?" odpovídal Jára. "Řek' jsem mu, že jsme žáci vysoké školy kléru ze semináře Svatého Jana pod Skalou u Berouna a že jako novicové zpíváme na chóru!" pravil se smíchem Jára.

"Na co, ty kluku, nepřijdeš, možná, že nás teď vede, abychom sloužili mši. Ježíšmarjá, teď shoříme, jak papíroví čertíci!" křížoval se Ferda, když vcházeli do kostelíka.

Prošli mlčky sakristií a vcházeli po točitých schodech na pavláčku, kde byli shromáždění zpěváci.

Mše byla zahájena u jakési malé kazatelničky "naším staříkem", který předčítal, obrácen zády k lidu, své kázání. Lidé nosili bábovky, buchty a koláče na malý stolek, u něhož rozzáli po svíci a modlili se.

Ferda koukal na všechno lhostejně, u něho celý jeho život vyškrtl slůvko víra; nějaké klanění a modlení naučených otčenášů zavrhoval - pro něho platil víc krajíc chleba, než celý apoštolský stát.

Járu to zajímalo; sám, ačkoliv evangelík, nebyl pro nějaké "takytatrmánky", ale nikdy se nikomu nesmál. Říkával Ferdovi: "Nechechtej se, když tomu věří a dělá mu ta víra dobře, tak ho nech, on se jistě ve své důvěře cítí šťastný, tak proč mu toho boha brát - pro nás takové věci neexistují - my, tuláci dalek, sáhneme raději po jídle než po křížku, zato takovej fanatik radši umře, jen aby přišel do nebe!"

Sbor domorodých zpěváků spustil jednotvárnou melodii, kterou pobožní pozemšťani doplňovali hlubokým nesrozumitelným mručením.

Pak direktor zpěváků kynul Járovi a zašeptal: "Igrej!"

Jára nepřišel do rozpaků. Popadl kytaru a po působivé předehře, do které vložil plno jemných kudrlinek, se tichou chrámovou lodí ozvalo: "Když jsem tě uviděl, zůstal jsem překvapen stát..."

Za hrobového ticha a přímo s rajskou velebností píseň dozpívali. Staré, pobožné zpěvačky s úctou hleděly na dva "žáky semináře", jak rozdávali své pobožné písně.

Po kratší přestávce, ve které zase sbor ukázal své umění, byli jemně pobídnuti, aby zazpívali.

Hlubokým kostelním tichem se ozvaly kytarové akordy, které vnikaly do všech výklenků, aby se v dunivé ozvěně slily v jeden mohutný tón:

"Podzim už zahalil širý kraj,
nad osadou - smutek se snes,
opustil dívku svou a šel dál,
nespatří už víc, její smavou líc..."

Jára, pozorně sehnutý nad kytarou, přidával nejskvělejší variace. - Ferda, hlavu nataženou, oči přivřené, zpíval zpěvem "seminářským".

Dozpívali...

Odměnou jim bylo pochvalné mručení.

Ke konci bohoslužeb, které trvaly plně dvě hodiny, Ferda jevil nepokoj a šeptal

Járovi: "Na mou duši, nikdy v životě jsem nebyl tak dlouho v kostele a jestli to bude trvat ještě půl hodiny, tak umřu strachy, jak to dopadne."

Jára se usmíval - vdechoval vůni kadidla a vzpomínal na svou chatu, kde také voněla pryskyřice...

Přitom se hrabal za nebeského ticha ve strunách, chtěl zpívat Zlatou řeku, ale Ferda, pln darebáctví - trampům vlastní - skočil Járovi do předehty a svatostánkem se řinula píseň našich babiček při procesích:

"Radujte se Příbramáácií, neseme vám buchty v rancíí-híí, neseme je, nesemé, až se celý třeseméé-héé."

Jára ustrnul, nevěděl co má dělat, smát se nebo se zlobit. Na Ferdu se ani nepodíval, druhým hlasem se přidal k písni, kterou vroucně dozpívali.

Staříčkový pop jim daroval dvacet leva a kněžské políbení na cestu.

Sotva zahruli za roh, dali se do smíchu a bratrsky si rozdělili mezi sebe dobré kilo hroznového vína, které jim dal bosonohý kostelník.

"Víš, Járo, že jsem měl strach, jak to dopadne?" pravil cestou k přístavu Ferda.

"Nic si z toho nedělej, já taky, pak prej jsou trampský písničky odrhovačky a my je div nezpívali na rorátech," řekl Jára, pojídaje mohutný hrozen, a po chvíli pak pokračoval: "Dnešní tramp-tulák musí obměkčit samého boha, aby dostal nějakou tu almužničku. My," a Jára se uhodil sebevědomě do prsou, až to zadunělo, "my jsme umělci! Udělat ze světských písni písň pobožné, to už něco znamená - ne?"

"Ano, to byl veliký oukol," pravil Ferda "který jsme šťastně vykonali!"

A Ferda, vážně se pokřivoval, řekl: "Ámen!"

SBOHEM, PEVNINO!

Přístav je oba pohltil.

Sháněli netrpělivě svou loď, ale mimo maličkou kocábku, která již onehdy upoutala svým špinavým zevnějškem jejich pozornost, jiná bulharská loď v přístavu nebyla.

"Můj bože, snad s touto skořápkou nepojedeme? Za takový drahý peníze," hořekoval nahlas Ferda. "Skoč se zeptat," pokračoval Ferda ve skuhrání, "jestli tenhle paras s námi pojede, tak mě raní patnáct párů šlaků!"

Když je fousatý vrchní kormidelník ujistil, že paroloď Kyril ještě dnes pojede s nimi do Turecka - oba se vypořádali z lodi ven, na pevnou zemi.

"Tak nás poveze tahle škatulka s komínkem," pravil zklamaně Ferda a sedl si k Járovi na starý vozík, aby mohli lépe pozorovat ten svůj "Titanic", který si tak draze zaplatili - a který byl svou palubou přesně pod kormidlo obchodní lodi Creyton, kotvící vedle něho.

"Ježíšmarjá, kam si půjdem stěžovat, když ta kocábka nemá stěžeň," horšil se Ferda za velikého smíchu Járy.

"Máme to ale smůlu," zaječel Jára, "pojedeme s prasatama," a na potvrzení slov ukazoval na stádo, které hnali do podpalubí.

Když přišli blíže, všimli si, že nejen prasata, ale i krávy a kozy dělaly část pasažérů slavného Kyrilka.

Špinavý lodník lakoval lavice bílou barvou, aby si asi pasažéři neměli kam sednout.

Rozmrzelý Ferda šťouchl do svého druha: "Járo, prosím tě, ty rozumíš povětrnosti, řekni mi, jestli bude bouře?"

Jára se smíchem pravil: "Snad se nebojíš?"

"Jó panečku, člověk nikdy neví, jen se podívej. Vždyť za to nic nedáme a v případě, že by bouře tady byla, tak se pořádně za zbývajících třicet leva najíme, ať ještě něco užijeme, ne?"

S blížícím večerem nastávala jediná starost - vyklizení jejich tábora. Torny byly zase uchopeny svými pány za popruhy a hozeny na záda. Ohniště i s placatými kameny, rozbitou konzervou, která jim nahrazovala nedobytnou pokladnu, lůžko vystlané trávou a kupka dřevěného popela s haldou suchého dříví, buhví odkud naplaveného mořem - to všechno i s nedalekou zátokou, plnou nejkrásnějších mušlí a bílých poletujících racků, bylo opuštěné. Jen prkno, vyražené z bedny a zastrčené do skalní rozsedliny, na němž bylo napsáno Empty camp (pustý tábor) ukazovalo místo, kde dva tuláci, Jára a Ferda, prožili pár nocí na cestě do neznáma.

Na palubě

Hvězdy svítily a od moře vál studený vítr. Z malého komína bulharské lodi Kyril vystupoval černý, hustý dým, ukazující jasně blízký odjezd.

Ferda, obtížen třemi chleby, proklínal nečistou loď, kde nebylo už ani hnutí. Všude pytle s kukuřicí, prkna, na palubě haldy uhlí, v podpalubí prasata, krávy a kozy a kde bylo prázdno - na dlouhých lavicích - nebylo možné si pro čerstvý nátěr sednout.

Na hodinách tlouklo deset. Kyril, ačkoliv měl být už dávno pryč, nevěděl, kdy vlastně odrazí.

Jára šel ještě zkusit štěstí do kafen a vyhrál na dvě krabičky cigaret.

Táhlé zvonění zavolalo mužstvo Kyrila na palubu. Jára v jejich středu, s vrchním topičem Šimonem, kterému přezdívali Arab utíkali k čekajícímu "velikánu".

Jára, spokojený s náladou svého kamaráda, si našel místo na závětrné straně blízko kajuty, kde přitáhnutím pytle s kukuřicí k železné troubě, které byla horká od páry, si vytvořil ideální lůžko, na které hned ulehl.

Konečně miniaturní parníček Kyril, po nespočetném zvonění a houkání, zvedal horním rumpálkem svou maličkou kotvičku za hrozného skřípání a chvění celé lodi.

Ferda si přitáhl druhý pytel kukuřice a ulehl vedle Járy.

Jelikož si jich nikdo nevěšmal, usnuli, svěřující svá těla, torny a vše, co měli, do rukou kapitána "slavné" lodi Kyril.

K polednímu, když už bylo slunce vysoko na nebi, Ferda seděl na přídí a dřel kytaru, zatímco Jára pomáhal Arabovi házet uhlí do kotelny.

Hodně daleko za zádi malého Kyrilka plulo hejno delfínů, jejichž velké hřbety svítily nad hladinou. Pak se v dáli ukázalo městečko Sozopol.

Kyrilek se blížil velkým obloukem k pevnině a plul plnou parou do zálivu, na jehož konci byl cíl první zastávky, přístav Burgas.

Z Burgasu do Istanbulu

*Ženy - udělají i z tuláka
nejgalantnějšího gentlemana.
(Ze zápisů trampa od Zlaté řeky)*

Nejmenší polonákladní parník, který kdy brázdil Černé moře, těžce postupoval proti silnému vlnobití.

Krásný listopad přinesl větrné dny, které zle zatápěly nebohému Kyrilovi. Poslední známky mizícího přístavního města Burgasu, dva majáky, slabě vysílaly svou zář za bulharským "obrem", který mohl klidně sloužit jako hračka malým dětem na rybníčku v Kinského zahradě.

Nárazy bočných vln způsobovaly ohromné zděšení mezi dobyt看em v podpalubí, které se přenášelo pomalu i na všechny cestující.

Jára seděl na pytli s kukuřicí jejich závětrného lůžka a napjatě pozoroval jednoho Bulhara, který chodil nervózně po palubě sem a tam. V ruce měl ohromný kus uzeného masa, neustále si z něho ukrajoval a s chutí pojídal.

Járovi se sbíhaly sliny. Koukl na Ferdu - ten spal jako dudek, čerta se staraje, je-li vlnobití nebo ne. Ležel na Járově lůžku, kde si pekl břicho o žhavou rouru a mrzl od studeného větru na zádech. Tma byla jako v pytli. Statný Bulhar snědl kus masa, ale náhle zachvácen jakýmsi bolením, vrhl se k zábradlí, kde všechno velkým obloukem vysypal do vln. Snad to byl povel i pro ostatní - všichni běhali k zábradlí, od kterého se vraceli hodně pobledlí.

Jára, sedě stále na pytlí, se usmíval a uvažoval: "To je škody naděláno, co dobrých jídel je obětováno Černému moři. O nás se nemoc ani nepokouší, nejedli jsme pořádně dva dny. Ale co na tom, nějak bylo a nějak bude." Ze svých úvah byl vyrušen děckem, které plakalo v náručí své turecké matky. I Ferda se vzbudil, slezl z pytle kukuřice, vzal Turkyni její dítě, uložil je na své místo a k velkému úžasu Járy vytrhl mu kytaru zpod paždí a začal tancovat divoký tanec, podobný, jako bylo víření Mamuta. Strašně přitom drnkal na kytaru, ve které se v pravém slova smyslu hrabal a doprovázel tak svůj břišní tanec akordy i strašnými obličejí. Jára myslel, že se Ferda zbláznil a dal se do upřímného smíchu, který nakazil i malého klučinu, který zapomněl na všechen strach nad pitvorným skákáním ďaura (nevěřící; pozn. aut.) Ferdy.

Jára žasl: to nebyl Ferda, to nebyl ten starý upejpavý kluk od Sázavy, to byl starý Casanova. Jára se ztratil do podpalubí a třel si místo, kde se ho nemile dotkla Ferdova kanada. Ale než zmizel, ještě se otočil a viděl plamenné oči Turkyně, naklánějícího se Ferdu a pak dlouhý, žhavý polibek. Skoro záviděl. Šoural se kolem kuchyně, kde ho ovanula libá vůně papriky. Chtěl nakouknout dovnitř, ale kuchařova ruka mu jeho úmysl překazila. "Zabouchl dveře, lotr!" zasyčel Jára a táhl dál podpalubím. Strojovna jejich "Titanicu" pracovala na plné obrátky a šířila kolem příjemné teplo.

Jára si vzpomněl na svého černého kamaráda, Araba, který pracoval v kotelně. Zatoužil ho vidět. Proplétaje se potrubím, vešel do jeho svatyně, kde dva kotle hltaly celé desítky plných lopat.

Arab ho přivítal tureckým pozdravem - dotýkal se prsty pravé ruky čela, srdce i úst a způsobně se přitom ukláněl.

Jára mu odpověděl italským pozdravem vztažením pravé ruky a zvoláním: "Eja, eja-la-la-la." Oba se zasmáli a potřásli si rukou, zatímco Arab využil chvílky a utřel si pot, stékající v tenkých prouzcích po osmahlém těle, zanechávaje za sebou řady mourových čmouhů! Poté uchopil velký pohrabáč, otevřel dvířka kotle a jediným trhnutím vyhodil strusku k nohám, pak si naházal uhlí a stejnoměrně ho rozhrnul po roštu. Podíval se ještě na vodoměr a šel ke druhému kotli.

Járu to všechno zajímalo, seděl v pekelném horku na rohu železného kolečka a pozoroval. Po chvíli mu řekl anglicky: "Arab, půjč mi to na chvíli." Arabovo "Yes, Járo," - a už třímal v ruce těžkou lopatu.

Jára věděl, proč to dělá, zítra kápne oběd. Ruka ho ještě bolela, proto si stáhl obvaz a pak plné tři hodiny krmil hladové kotle, až je přišel vystřídát druhý topič.

Vracel se unaven, ale se zadostiučiněním, že zkusil i "topičinu". Tělo ho bolelo, ale při pohledu na Ferdu, který spal, drže v náručí Turkyni, a na slunce vycházející v zlaté záři daleko na východě, na všechno zapomněl a oddal se, opřen o zábradlí, myšlenkám.

* * *

Na palubě bylo boží dopuštění, všude zbytky jídel, které nemocné žaludky nesnesly, se válely na prknech, zábradlí i lanech. Hloučky skrčených nevyspalých postav, z nichž některé tiše sténaly, jiné v tupé rezignaci hleděly na širé moře.

Bouře se utišila, Jára, hladový jako vlk, se plížil po palubě a hledal něco k snědku. Mířil okolo komína, když jeho zrak spočinul na chlebočku, zabaleném v hadru. Uzrálo

v něm rozhodnutí zmocnit se ho za každou cenu. Tiše jako kočka, jako stín se plížil okolo zábradlí, pomalu vztáhl ruku, uchopil "bochan" a tak jak přišel, tak se vzdálil. Jára myslel, kdo ví jak nepřekvapí svým úlovkem Ferdu a ten ho zatím uvítal kusem salámu a omluvami: "Járo, leželo to při okraji a tak, aby to nespadlo do moře, jsem to schrastil tuhle s tím pytlíkem keksů."

Jára zajel křivákem do chleba a rozdělil všechno na dobrou polovičku. Ve chvíli bylo po salámu i chlebu.

Keksy rozdělili na čtyři díly, Ferda krmil sebe a Turkyni, která prý dle Ferdy vášnivě milovala a Jára zas dával malému Turečkovi.

"Škoda, Járo, že jsem jich nenašel víc - byla to dobrota!" povídal Ferda, dívaje se do prázdného pytlíku.

"Ani jsem neochutnal, ten malý vlkodlak byl tak rychlý, že bychom toho museli mít pro něj metrák. Odhlasoval jsem pro něho ještě mých pět kousků a on mašallah by snědl i pytlík," pravil se smíchem Jára, dívaje se na malého Turka, kterého matka kojila, sedíc Ferdovi na kolenou.

"Neměl jsi mu dávat nic, než co mu patřilo, ať by si šel žalovat třeba do Haagu," chechtal se Ferda.

"Hm - měl," odvětil Jára a dívaje se do krásných očí Turkyně, zpíval slova, kterým ona nerozuměla a která vyprávěla anglicky o lásce bývalých harémů. Jeho táhlé "Alláh ill Alláh salam alejkum", s ní trhlo a usmívajíc se, cosi šeptala, čemuž však Jára ani Ferda nerozuměli.

* * *

Lodníci čistili palubu Kyrilka, který těžce oddechuje, vjížděl do Bosporu. Jára a Ferda, stojíce na přídi, obdivovali vstupní pevnosti Rumeli Fener i Anadolu Fener. Jejich staré zdi, památky dávných dob vyprávěly o tom, kdy hrdinní a nebojácní piráti, tolik opěvovaní u trampských ohňů, tudy projížděli a vedli své vítězné boje.

Daleko za zádi Kyrilka, až docela na obzoru se objevilo několik parníků, směřujících k Istanbulu.

Plavba malého Kyrilka uskutečňovala pohádku z tisíce a jedné noci. Bývalý sultánský palác, domky rozseté po obou březích, plno malých minaretů unášely Ferdu i Járu, kteří ani nemluvili. Pak za nedlouhou chvíli spatřili obraz, na který se nezapomíná. V záři poledního slunce se objevil pohled na vlastní Istanbul, na cíl plavby našich dobrodruhů.

Skutari stápějící se v cypřišových hájích, Galata se svou rozhlednou i s evropskou čtvrtí Pera a houfem mešit, jimž vévodí bezesporu proslulá Aya Sofia.

* * *

Konec pohledů a obdivů pro všechno to krásné! Bulharský "velikán" Kyrilek přiráží ke břehu. Nosiči řvou, každý nabízí své služby a nečekajíce na rozkaz, rvou cestujícím zavazadla z ruky.

Turecký výběrčí chce na každém půl libry za vstup do města i země minaretů. Ferda i Jára zkouší různé způsoby proklouznutí, ale jejich exotické kroje a hlavně vysoké kanady je prozradily, takže jim nezbývá nic jiného než vylézt na světlo. Výběrčí breptal něco, co dohřálo Ferdu, takže s jedinečným pokrčením ramen

povídal: "Anžto jsme bez para, tak, u Alláha, nic dát nemůžeme a nedáme - basta!"

Malá epizoda, při níž bylo vyhrožováno i pěstí a hovořilo se bulharsky, rusky a arabsky, německy, česky i anglicky, skončila tím, že kapitán, krotký jako racek, zabavil Járovi kytaru.

Ferda za ní teskně hleděl a šeptal: "Chudinka, tolik s námi zkusila bídy i přepychu, pila nejrůznější vína a má zmizet v chlupatých rukou nějakého námořníka? - Kdyby to byl kapitán, vem to čert, ale von to je takovej blbec, že se ptal Araba, jaký bude dneska počasí," a Ferda zlostí kopnul do pytle s kukuřicí.

Jára, podpíchnut Ferdou, se rozběhl za kapitánem, který najednou zmizel, jako když se propadne do moře. Jára hledal v první třídě, na palubě i dole v podpalubí až ho konečně našel pod kapitánským můstkem. Po delším tahání "komandér" vydal Járovi jeho kamarádka kytaru, zlověstně přitom koulel očima a skřípal zuby.

Ferda se chechtal a křičel: "Heleď, Járo, na ty jeho hnusný fousy, jak mu vzteky stojej - na mou duši jako Vilémovi."

Jára, přes všechnu tragédii, se musel dát do smíchu.

Nemohouce jinak, Járu i Ferdu pustili. Když šli podle boku lodi, která jim byla dva plné dny útočištěm, otevřelo se náhle kulaté okénko a svalnatá osmahlá Arabova ruka podala Járovi čtvrtku dozlatova upečeného krocana, se zelím a chlebem.

Po proklouznutí celníci se ztratili v křivolakých galatských uličkách.

Město samo se jim stalo víc než zastávkou na jejich cestě Asíí - dalo jim možnost nejen poznat, ale i prožít hodně příběhů a dobrodružství.

ISTANBUL DNEŠKA

*Město bez štěnic a bídy
by byl paskvil dnešní moderny.
(Ze zápisů trampa od Zlaté řeky)*

Konstantinopol, Cařihrad, nyní Istanbul, stavěn slavným cestovatelem Humboltem na první místo z nejkrásnějších měst světa, je rozložen na několika návrších jak Bosporu - Zlatého rohu, tak moře Marmarského. Jeho slávu založily mešity. Jejich orientální krása, zdaleka viditelná, láká a každého unáší.

Všechn ten lesk starých sultánů a jejich Serailů, které ve své bílé mramorové skvělosti ve stínu cypřišů a pinií zářily po celá století, pomalu zaniká.

Slavné mešity Aya Sofia, sultána Ahmeda jsou posledními zbytky slávy a moci, které kdysi spatřilo oko zajatého Ďaura jen před popravou.

Sláva upadá - v mešitě sousedící s Ayou Sofií a sultánovým harémem se dříve ozývalo jen volání muezzinů, nyní jen Askeri Müze - Hraničářské muzeum - ukazuje dobyté prapory a zbraně z křížáckých válek i z pozdějších bojů na západě Evropy.

Stará romantika krojů i mravů, až na nepatrné zbytky udržovaná v nejnižších kastách chudých cikánů, už vymizela.

Staré turecké podřepy, tak originální, jsou vidět jen v cařihradských mešitách.

Kdo hledá orientální Turecko v Istanbulu, najde z něho jen mizivé zbytky, které jako orientální krása zdáli každého unesou, aby v pohledu zblízka přinesly veliké zklamání.

V kavárnách se pije stále turecká "kafa" a kouří na požádání "nargile". Marně byste však hledali tradiční tureckou hudbu, sestávající z bubínku, kaskanět a dvou šalmajů i jejich ječivého zpěvu, který ve své originalitě je docela k poslouchání.

Reformy Kemala Paši zničily slávu Istanbulu, aby povýšily na hlavní město veliké říše malé asijské městečko Ankaru.

Kemal Paša zlomil hůl nad Istanbulem, nad jeho krásou a sultánskou tradicí, aby dal vykvést novému městu v turecké Anatolii.

Ze starého Istanbulu, tolik opěvovaného starými cestopisy, zůstává na své výši jen bazar, který se může řadit k největším bazarům světa.

Jaký rozdíl je mezi studenými evropskými kostely a tureckými mešitami!

Jejich útulné, vlídné, srdečné modlitebny, tlumící silnými gobelíny chůzi Alláhova vyznavače, inspirovaly staré Sulimany k hrdinstvím, před kterými se třásla celá Evropa.

Dnes z kdysi slavného Istanbulu zbyla jen dusivá bída, která ústy věřících marně volá a křičí ve vsi té špíně své veliké výčitky k Alláhovi.

Istanbulské obrázky

*Postřehy v bídě učiněné
cení si tramp nad zlato.
(Ze zápisů trampa od Zlaté řeky)*

Jára a Ferda, bez para, bloudili už tři dny Istanbulem. Hlava hučí, žaludek se bouří nad nedostatkem potravy!

Prožluktý zákaz, že v den jejich příjezdu nesmí nikdo hrát na ulicích na žádné nástroje, počínaje gramofonem a loutnou konče, zákaz, který natrhl pytel neštěstí.

Na konzulátě peníze ani pošta nebyly. Jára s Ferdou bloudili, hledající práci nebo alespoň něco k snědku. Prohledali všechno. Bloudili až v Jedi-Kule, nikde nic, šli zpět, prošli Ejubem a zašli posléze i do hotelu Kohout, kde byl majitelem Čech. Nyní spravuje hotel jeho syn, který jako levantinec samozřejmě tuláky nemiluje a tak jemnostpán, jako pravý krajan, Járu i Ferdu vyhodil. Nic si z toho nedělali. Byli na to zvyklí a tak v největší nouzi popadl Jára zase kytaru a zpíval po ulicích, zatímco Ferda dával "bacha" na "chlupatý". Bída, strašná bída se usadila v ulicích, tisíce žebráků jako smečky hladových psů a koček se plížily městem.

Každý bez ostychu natáhl svou hubenou ruku a jeho podvýživou vpadlá ústa šeptala své prosby. Mladí, staří, všichni se pachtí za kusem chleba, který boháči v celých krajících odhazují do popela, kde člověk jako bídny "fukara" odhání hladového psa a zbytky hodokvasu vybírá, aby ukončil to, čemu se říká hlad.

Žena, sedící na bobku a mající lues v třetím stupni, chytá kolemjdoucí a s huhňavým kňouráním prosí o bakšiš.

Malé, snad sotva odkojené dítě, utíká s "efendim" celou míli, kroutě přitom očima a volaje srdcervoucím: "Ó efendi, ó bey efendi, bakšiš - gúruš" a neustále natahuje k pronásledovanému ruce.

Kluk s košíkem odnese zájemci za deset piastrů celotýdenní nákup a jeho "tange bey efendi" je slyšet ještě druhý den.

Jára viděl a všimal si té bídy a skoro záviděl těm chudákům. Oni, zvyklí všemu i bůhví jakému hmyzu, zalezou na noc do haldy papíru nebo mezi lodi Zlatého rohu, aby druhý den nemytí jako synové pusty vyšli ven z temných koutů, tak temných jako lidská beznaděj a natáhnutím ruky ve své strašlivé skromnosti ošidili život. Ano, záviděl jim - proč? Protože evropský tulák nemůže natáhnout ruku na novém mostě u Galata Serail Ekol nebo Holandské banky, to by ho sebrali a zavřeli po evropsku; tady musí Evropan, nemající peněz, chcípnout nebo utéct.

Náš hotel a dobrodruh Kerry

"Sbalili" ho na starém městě, kde koukali na krásu Zlatého rohu. Ferda mu povídá: "Tak pojď s náma, kamaráde, vyspíš se u nás!" A šli! Járovi se nelíbil, ale Ferdův soucit se přenesl i na něho a kluk s radostí a upřímností vedl hosta do jejich hotelu, o kterém by se dalo hodně povídat. Předně, co se v Praze všeobecně myslí hotelem a co se tím myslí v istanbulské Galatě, to je velký rozdíl. Každý občan,

mající dvě nebo tři prázdné dírky ve svém rozpadávajícím se domě, může po zaplacení taxy vyvěsit tabuli s nápisem třeba Grand hotel New York.

Vnitřek těchto laciných lidových hotelů, šest až patnáct korun za osobu, vypadá pod kritiku. Buď hosta přivítá papírová špinavá tapeta, místy roztrhaná, nebo špinavě obílený pokojík s jednou pevnou postelí, plnou celých kolonií štěnic, staré umývadlo, číše na vodu (voda na ulici nebo na záchodě, kde kohoutek hned slouží k splachování), železná postel se starými matracemi, jedním prostěradlem, jež se obyčejně zapomene vyměnit a jedné silné houně, na které najdete i hmyz - mající bílé, až do šediva zbarvené zadečky a strašně "příjemně" kousající, který celé zařízení doplňuje.

Takový byl hotel Monte Christo, kde bydleli.

Tak jim klidně plynul čas a hloubka zaseknuté sekery (bydlení na dluh) se jim nezdála tak strašná.

Žili jako ptáci mající hnízdo, ale bez potravy.

Kerry, jak se jim představil jejich host, byl podle Londona ze skla vyfouknutý "hobo". Narodil se v Chicagu, rodiče Češi zemřeli a on se toulal světem. Prošel křížem krážem Severní Ameriku, pustil se dál, do Jižní, kde pracoval na drahách, pak se dal k námořnictvu Naval Navy United States of Amerika, s nimiž procestoval všechna moře, až zakotvil na Filipínách. Tam byl pro nějaký poklesek vyloučen a od té doby se toulá bez cíle, věčně nespokojen. Jeho vypravování bylo předčasně ukončeno příchodem do hotelu.

Jednonohý majitel si nevšiml obratně proklouznuvšího Kerryho.

Jára mačkal jedinou liru, kterou schovával v kapse na nejhorší časy, rozmýšleje se, nemá-li ji hodit do placu.

Kerry ho předešel. Vytáhl z kapsy dvacet piastrů a se slovy: "Hoši, je to mý celý jmění, well, utratíme to."

"No jo, ale co koupíme za ten pakatel?" starostlivě prohodil Ferda.

"Kupte pejnyr (ovčí sýr), za 'on' (deset) güruš a za dalších 'on' piastr ekmek (chléb - všechno turecky; pozn. aut.)."

Jára všechno přinesl, sýr i celý chléb, který svorně rozdělen na tři díly i se sýrem a s vodou, načepovanou ze záchodu, dal všem třem dobrodruhům hubenou, ale sytou večeři.

Kerry seděl na pelesti a vyprávěl. Mezi dobrodruhy se nelže! Vyprávěl o výpravě jakéhosi učence, s nímž byl v brazilských pralesích a s nímž prožil nejzajímavější dobrodružství svého života.

Zmínil se o své ženě Japonce, která mu zemřela v náručí, střelena šípem při napadení domorodců, a zmínil se i o kruté pomstě, kterou kojil svou bolest nad ztrátou milované ženy. Kerry vyprávěl zapomenuté příhody, které před ním vyvstávaly, pobledlé sice dobou, ale dosud tak živé, že v něm oživily vzpomínky na to, co bylo a co se už nikdy nevrátí, na doby putování brazilskými pustinami.

Byla už noc, nad Bosporem zářily hvězdy, po nebi přeletělo světlo lodního reflektoru, ozývaly se sirény parníků, upozorňující, že tam někde zakotveny nebo přivázaný lanem ještě nespí.

Kerry dopověděl. Po přání šťastné noci usínali.

Kerry si všiml Járovy papírové liry i kam ji schoval. Járovi neušel jeho pohled, a proto, zatímco Ferda spal, dával pozor.

Hodiny, snad u patrona hotelu, tloukly dvě a Jára, přemáhaje spaní, zíral přivře-

nými víčky na postel, kde ležel Kerry. Jeho tělo pravidelně oddechovalo a laika uvádělo v přesvědčení, že pevně spí. Slabé vrznutí pérové postele však přesvědčilo Járu o opaku. Pomocí drátku, nataženého k posteli, kterým si usnadňovali zhasnutí, rozsvítil a viděl, jak Kerry, maje nohy z postele spuštěné na zemi, dělal jako když spí.

Jedním skokem se octl u Kerryho, hodil mu nohy na postel, vzbudil Ferdu a pravil: "Kerry, ty stará plachto, to jsi neměl dělat. Ale, tady máš půl liry." Jára vytáhl ze skryše liru, roztrhl ji, půlku podal překvapenému Kerrymu a pokračoval: "Ráno ji dáme dohromady, rozměníme a rozdělíme. Takhle spát nemůžeme, ty ani já. Je to jediná naše lira na zaplacení hotelu, kde už máme zaseknutou pořádnou sekeru, ale vem to čert, za ty tvé příběhy to stojí. Nic nechceme zadarmo. Vezmeš?"

Kerry neodpověděl. Pátravě zíral do upřímných Járových očí a na Ferdovu tvář, která dopovídala to, co napovídala jeho pravá ruka opatřená boxerem.

"Heleď, brachu, máme rádi poctivou hru a ty jsi nás zklamal," pravil Ferda

"To nic, já bejt na Kerryho místě, tak to udělám taky. My jsme mu měli říci, že máme jen ten jeden papír a neříkat, že nic nemáme a pak nám liry padaly z kapes," konejšil Jára situaci.

"Víte co, braši?" pravil pomalu Kerry, "opravdu jsem to chtěl trhnout, mysle, že jste mě doběhli. Ale teď toho lituju, kluci, na mou duši - caramba," a Kerry bouchl pěstí do své levé dlaně.

Jára zhasl a za chvíli těžké oddechování spících dobrodruhů naplnilo jizbu.

K ránu se Jára zvedl, tiše sklouzl z postele a spícímu Kerrymu vstrčil do kapsy i druhou půlku liry.

Ráno se s Kerryem rozloučili a Jára i Ferda zamířili do Ejubu.

Ferdův obchodní talent

Ferda seděl na samém okraji starých hradebních zdí, omývaných Marmarským mořem, vyskočil radostí nad svým nápadem, div nespadol do studených vln.

"Járo, Járo, pojď sem," křičel na svého kamaráda, který stál na suchém kusu zdi dole u moře a vybíral z písku lesklé mušle a lasturky.

"Co chceš, satane!"

"Pocém honem, než se zblázním," řval Ferda s rukama přiloženýma k ústům, čímž dával hlasu zvuk jak z hlásné trouby.

Jára nechal práce, utřel si ruce o kalhoty a šplhal rychle k Ferdovi.

"Objevil jsem zdroj příjmu! Opatříme si krabičky od sirek, polepíme to papírem, ty na to něco namaluješ, nalípnem na to pár lasturek a pak to budem prodávat - to je nápad, co?" a Ferda sebevědomě, jakoby už ležel na miliónech, se rozhlížel kolem.

A tak vyrostla továrnička založená Ferdou a Járou jako "společnost s ručením neobmezeným," s kapitálem pětadvacet piastrů v galatském hotelu, který proměnili na provozní místnost, zkušebnu i expedici.

Prvního hochu, kterého Ferda potkal, oslovil:

"My boy, potřebujeme krabičky, víš, od sirek, jo, jo prázdné, sirky fuč, fuč, rozumíš? Jsi za to hodnej, chlapech! Tak koukej, parchante, přines mi jich do Grand hotelu Monte Christo de Monte. dostaneš pět piastrů, ať ti sestry pomůžou, jdi chlapečku, jdi, než tě nakopnu!"

Jára koupil červený a bílý papír, tuš a pero, Ferda sehnal kousek arabské gummy a přinesl plno lasturek, které vážně roztřířoval.

Konečně se dočkali i kluka, který s houfem dětí přinášel krabičky. Těch krabiček nebylo deset, ale několik set a úplně "zaplavily" chodník před jejich hotelem.

Děti v počtu dvaceti obstoupily Ferdu jako otce a natáhly ruce. Dvacet párů vychrtlých slabých rukou se vztahovalo a natahovalo po pěti zbývajících piastrech.

Marně jim Ferda vysvětloval, že nemá peníze, bylo to ještě horší. Hejno dětí bzučelo jak když píchne do úlu. Jára se chechtal a na Ferdovo volání, aby mu z toho vosího hnízda pomohl, se smíchem odpověděl: "Ani mi nanapadne!"

Konečně se Ferda zbavil dětí páskem od kalhot a mávaje vítězně košíkem, kde bylo asi sto krabiček, křičel: "Járo, dal jsem mu za to beš güruš - vážně, jen posledních pět piastrů. A teď s chutí do práce!"

Nejdřív polepovali krabičky červeným papírem, potom kouskem bílého, na který Jára maloval. Takto hotové výrobky přišly zas do ruky "vynálezce" Ferdy a ten je polepoval lasturkami, dává jim poslední lesk před prodáním.

Jára maloval samé nahé najády, neopomínaje však nikde udělat půlměsíc a pěticípou hvězdu. Do druhého dne jich měli padesát, krásných, lesklých a toužících po kupcích.

Když se nad Zlatým rohem snesl večer a tisíce světél zářilo tmou, vyšli oba dva dobrodruzi do istanbulských uliček prodat své výrobky.

Oba šli mlčky, v duchu počítajíce výdělek, který je jistě postaví na nohy. Jára se obdivoval myšlence svého kamaráda, kterou pokládal za utopii a která během čtyřiaadvaceti hodin vešla ve skutečnost...

Ferda si na svou myšlenku ani na své "tovary" nenechal sáhnout. Nesl je jako oko v hlavě, opatrně vyhledával rovnou cestu, aby se snad uklouznutím nepřipravil o ovoce společné práce.

Vešli do známé uličky plné kafan, ale policajt jim obchod překazil. Uchýlili se nenápadně z jeho dosahu a zamířili do míst, kde obyčejný turista by po západu slunce umřel strachy.

Celé desítky kafan sběhal zoufalý Ferda a škatule byla netknutá. Proběhal celou čtvrť, kde prodal jakémusi dělníkovi jednu krabičku za juz para, to jest dva a půl piastru, jednu dal malému dítěti a jednu prodal ve Vídeňské kavárně, kde si ji koupil, z útrpnosti, jakýsi Evropan za deset piastrů.

Když přišel tiše za Járou do pokoje, ani se nesvléknul, ulehl na lůžko a únavou usnul...

Slunce už dávno pálilo do oken, Jára byl už dávno vzhůru a hrál na kytaru, když se Ferda probudil. Jára se nemohl udržet smíchy nad žalostným Ferdovým vzezřením.

"Dobrý den, pane továrníku," oslovil ho, hluboce se ukláněje.

Ferda vypukl v divoký smích a jeho tvář se stáhla v úšklebku při pohledu na velkou krabici skoro netknutých výrobků.

Pak pravil: "Járo, shořeli jsme! Prodělali jsme dvanáct a půl piastru!"

A když se slunce schylovalo za mešitu sultána Ahmeda a muezzinové z nespočetných minaretů svolávali věřící k modlitbě, stáli Ferda i Jára na starém mostě a každý střídavě sahal do velké krabice, odkud vylovil ozdobnou krabičku a hodil ji do moře.

Každé nesprávné obrácení krabičky, dopadlé na mořskou hladinu, mělo za následek, podle jejich ujednání, kopanec do zadní části těla.

Oba ihned exekuci vzájemně vykonávali za velikého veselí, které je odškodňovalo za veškerou námahu i konečný deficit.

A oba zírali na plující krabičky, které tančily po zpěněných vlnách ven ze Zlatého rohu, snad na širé moře, odnášejíce s sebou velký kus víry a zhrouceného obchodního ducha dvou dobrodruhů.

Uličky lásky

*Co je na pohled špatné,
nemusí být špatné ve skutečnosti.
(Ze zápisů trampa od Zlaté řeky)*

Jako stoka protéká křivolakými galatskými uličkami bída, která vrcholí v uličkách lásky a staví tak na obdiv všechnu tu sociální bídu, lámajíc hůl nad sociálními institucemi, které nečinně přihlížejí ze svých paláců na všechn ten kal a bídu. Jako přišera hnízí v malých krámcích, kde ženy ubíjejí své "já" a prodávají své ženství, ukazujíce tak veřejně velký škrt přes lidskou spravedlnost a humanitu.

Ferda s Járou procházeli uličkami vykřičené Galaty se studem a nemohli ani pohledět na to, co se jim stavělo na oči. Později si navykli dívat se do malých krámků plných prostitutek mladých i starých, životem zničených, z nichž leckteré by mohly být stářím matkami těch mladších a které vystavovaly svá nahá těla na odiv všech kolemjdoucích.

"Ferdo," pravil Jára, "až se hrůzou otřesu, když se podívám kolem. Připadá mi to jako řeznické krámy s lidským masem."

"Mně taky, Járo. Podívej se, tady v tomto malém pokojíčku, pět nahých žen, houpajících na svých rukou děcko, které až doroste, zaujme snad místo po své mámě. Je to lidskost?"

"Není, Ferdo - a je to spravedlnost? Když se dítě narodí v tomhle kalu, v tomhle temném koutě plném neřesti, anebo když se narodí v dětských pokojích na lůžku z prošívaných, hedvábných dek?"

"Jo - hochu, jestli se narodí. Dnes bohatí nemaj'děti, ty musí dát zemi a státu zasejc jen chudina," a Ferda si odplívl. "A proč? Aby mohli pracovat pro ty s pohádkovejma palácema, aby mohli jít do války, z níž si ti s těma vyvatýrovanejma lůžkama pomůžou" - a Ferda skončil řeč plnou filozofie, která se mu vybavovala při vzpomínce na jeho mládí.

Jára miloval Lůďu, vzpomínal na ni často, třeba ji nikdy své city neřekl. Miloval svou chatu na Sázavě i své kamarády, ale nyní cítil lásku, která se k němu drala otvory vykřičených uliček, otvory zamřizovaných stok - cítil lásku a mravní povinnost nějak pomoci těmto duším, a své tulácké nemohoucnosti, potřebující pomoc v prvé řadě, namlouval nejrůznější životní sny.

Ferda i Jára milovali ty uličky pro jejich poctivou upřímnost. Uličky jim nahrazovaly Lůďu i kamarády, kteří na ně zapomněli a které oni našli ne v přepychových restauracích u Taximu, ale právě v těch zastrčených uličkách lásky, kde měli zase své kamarádky a kamarády.

Dobře si Jára hraje na kytaru mezi jejich krámky pamatoval, jak o několik hodin dříve, než do těchto uliček vpadly celé proudy chtivých námořníků, sedělo okolo

něho snad dvacet, snad padesát nebo sto prostitutek. Poslouchaly, některé se zavřenýma očima, lkavé tóny jeho kytary, zpříjemňující třeba jen na malou chvíli všechn ten jejich pekelný, psí život. Pamatoval si, jak mu nosily čaj a kafu s "ekmekem" a když se objevila policie, obušky rozhánějící dav, rychle ho vstrčily do nejbližšího domu. Tam ho uchopily jiné a temnou chodbou vyvedly o celou uličku dále a jak... jak... s přáním dobré noci mu vtiskly do chvějících se rukou dvě... d-v-ě c-e-l-é turecké liry!

To všechno si Jára dobře pamatoval, jako si dobře pamatoval i Ferda ty okamžiky, kdy pološílený strachem utíkal před obchodníkem, kterému z hladu ukradl kus halvy (z prosových zrnček a pomocí mléka udělaná sladká masa - velice sytá - poskytující v zimě chudině nasycení; pozn. aut.), a který vzbouřil celou čtvrť a přes špatné noční osvětlení i mlhu v uličkách už už doháněl nebohého Ferdu; skok za roh, kývnutí z okénka, stažená záclonka, výkřiky u jiných okének "Er ist gelaufen!" (foneticky; pozn. aut.) - běžel dál... zachránilo Ferdu od výprasku, na který by jistě pamatoval celý život, kdyby ho přežil...

Jednoho dne, když Jára seděl na rohu své postele a pojídal za pět piastrů halvy a za pět piastrů chleba, vedl s Ferdou "hovory", které v době plného žaludku na mysl vůbec neprijdou:

"Víš, Ferdo, jsme to my trampové divná sebranka! Věčně jsme s něčím nespokojeni. Stále toužíme po něčem, čeho nemůžeme ani dosáhnout. Naše přirozená tékavost stále něco hledá, stále jsme nespokojeni a netrpělivi i tam, kde můžeme klidně žít, obklopeni spokojeností jiným lidem vlastní. Tulák si libuje v touhách, které se zdají jinému marné, zbytečné a které trampa těší i v největší bídě, se kterou se musí v životě rvát. Kolikrát my, Ferdo, říkáme, že je nám mizerně, ale když se pozorně na všechnu tu bídu kolem nás podíváš, teprve pak uvidíš tu malichernost našeho skuhrání nad troškou hladu. Teprve poznáním cizího utrpení jsem si dovedl uvědomit naši bezstarostnost a celou naši spokojenost, která v jiných chvílích z nás dělá opravdu chápající své tulácké štěstí.

Máme tady bídu - budiž, ale Ferdo, to zdánlivé málo, které nám 'kismet' vtiskl jako dar na naší cestu, je ve skutečnosti zlato k nazaplacení a teď záleží na nás, abychom to ocenili. Kolik je ubožáků, nemocných, hladových jako smečka psů bloudících ulicemi, čekající na okamžik, kdy je všemohoucí Alláh vysvobodí."

Náhle Ferda vykřikl: "Járo, Kerry jde!"

"Kde? Zavolej ho!" vyrazil ze sebe Jára.

"Šel okolo oken!" a Ferda vyběhl ven.

"Ahoj, Kerry! - Ahoj, Járo, jak se daří?" ozývaly se v zápětí radostné výkřiky.

"Co tady děláte, milionáři," ptal se se smíchem Kerry, když už seděli za kulatým stolem.

"To víš, odpočíváme!" odpověděl Ferda.

"Kluci," pravil Kerry, "mám tu kamaráda, Itala, já ho zavolám, jo?"

"Ale zavolej, že se ptáš!"

Čtvrtý kamarád, černooký Artur, kterému dal Kerry jméno Caruso, si během půlhodiny získal Járovu i Ferdovu náklonnost. Byl z Fiume, uměl dobře srbsky a tak si všichni dobře rozuměli.

Kerry vyprávěl o tom, jak jel "načerno" parníkem až do Smyrny, kde mu byl přístřeším dům, rozbitý za světové války, vyprávěl, že má zítra přijít do amerického domu a nemocnice, kde dostane podporu, nadával na pořád horší podmínky tulačení

a končil svou řeč i své stesky jadrným zaklením a pádným argumentem: "I want to go home! My friends!"

Dalo se do deště - olovené mraky jako chuchvalce se válely po Bosporu, prudký vítr silně čeřil jindy poměrně klidnou hladinu. Kdo ven nemusel, ven nešel.

Na postelích našich dvou dobrodruhů leželi Kerry a Caruso, jejich nový známý, zatímco Ferda a Jára odpočívali na dvou židlích. Kouřili hašiš, který Kerry přinesl a který svou nasládlou vůní plnil pokoj.

"Kerry, ty pravidelně kouříš hašiš?" zeptal se Jára.

"Co tě to napadá, kde bych byl! Ani si na to nechci zvyknout. Dnes to je jako na oslavu našeho setkání a že je venku takové psí počasí. Chtěl jsem vás s Carusem vyhledat, myslel jsem, že už jste pryč. - Neumíte si ani představit tu radost, když jsem si vzpomněl na tu půlku liry. Sahám pro ni do kapsy a vytáhnu půlky dvě. Nejdříve jsem se lekl, že jsem vám ji omylem vzal, ale pak když jsem přemýšlel, vzpomněl jsem si, že jsem tě, Járo, ráno viděl a že jsi u mně hrabal. Věděl jsem to! Ale schválně jsem ležel, abys viděl na vlastní oči, že jsem mluvil pravdu!"

Jára zaražen viděl, že Kerry si opravdu zaslouží název puncovaného "hobo".

Baštonáda

*Ó vy rány... - škoda každé,
která jde vedle - tak se pozná taky život.
(Ze zápisků trampa od Zlaté řeky)*

Jára a Ferda, vysláni Kerrym na obhlídku, zabloudili k přístavu, kde skočili do lodice známých námořníků, která je vysadila na asijský břeh ve Skutari. Bylo poledne, slunce páliło a opíralo své paprsky o cypřišové háje starých skutarských hřbitovů.

Malý zábavní parník, supící od Istanbulu, upoutal jejich pozornost. Vystupující lidé pospíchali na nádraží k čekajícímu vlaku.

Dva Angličané, oblečení v lodenové kostkované kabáty, kývli na naše dva dobrodruhy s hlasitým voláním: "Hallo - bring the luggage to the hall!" (Zaneste zavazadla do haly!) Járovo uctivé "Yes. Yes, please" a již nesli dva kufříky na perón k vlaku, který jel až do Ankary, hlavního města turecké říše. Doufali v tučný bakšiš.

Rychlík připraven ke startu, Jára pomáhá kufříky uložit pánům nad sedadlo, Ferda stojí venku a čeká na odměnu.

Na nastavenou dlaň dostává Jára dvacet piastrů. Ušklíbl se nad tou odměnou, kterou by jim nejraději hodil pod nohy, kdyby měl peníze na parník zpátky do Galaty. Ferda zasyčel: "Hassani švorcoví!" a ohrnutím spodního rtu dal najevo své opovržení.

Rozmrzelí šli podle vagonů, když se Jára náhle zastavil. Uviděl ideální mřížoví, které ho už několikrát ve Francii přijalo ve svou "náruč". Okamžitě v něm uzrálo rozhodnutí zase ho použít.

"Ferdo, chceš jet do Ankary?" ptal se Jára svého kamaráda.

"Bodejť bych nechtěl, nemáme ale pasy, Járo," odpověděl starostlivě Ferda.

"Máš pravdu, Ferdo," řekl Jára a vběhl pod vagon, kde hlavou napřed lezl rychle ze středu vagonu do mřížoví, následován Ferdou, který obsadil zadní stranu vagonu.

Jára ještě Ferdu poučoval, jak si má počínat, jak se držet, jak dát nohy, jak upevnit rukávy, aby nikde nezachytil, když se ozvalo zapísknutí, trhnutí kol a rychlík "nastupoval" nejdobrodružnější cestu do vysněné dálavy.

Koleje klepají svou píseň, pražce praskají a naši dobrodruzi se křečovitě drží chladného železa, které nemilosrdně studí.

Jára, mírně prohnut šikovým umístěním těla na vzpěrách chladného železa, hledí přimhouřenými víčky kolem. Kaménky, uvolněné letem prchajících kol, tlučou ho nepřetržitě do tváří, bodají jako tisíce komárů. Jára křičí na Ferdu, ale všechno zaniká v pekelném rachotu uhánějících kol. Při pohledu mezi pražce se Járovi točí hlava.

Pražce nejsou vidět - všechno je proměněno v beztvárnou hmotu rozmazaných čar. Jára se otřásl při vzpomínce, kdyby usnul. Opatrně protahuje ztuhlou kostru, která bolí a s níž za žádných okolností nesmí hnout.

Jára padl do myšlenek: "Můj bože," myslel si, "jak to vlastně bude dlouho trvat? Co řekne Kerry a Caruso, kteří nás čekají" - a pozdě litoval, že se nechal zlákat.

Jára se dívá na Ferdu, jak jen mu to poloha dovoluje. Leží skrčeně jako liška a jistě mu příjemně není, ale dává se do divokého smíchu, který jím až zalomcoval.

Ferda má zavřené oči. "Probůh!" řve Jára, aby přehlušil jekot větru a probudil Ferdu, který chrápe, jakoby se nechumelilo. Pod vagóny šero a po Ankaře ani památky! Jára měl velikou žízeň. Pak v jedné malé staničce naši dobrodruzi vylézají a jdou se mlčky napít. Tma jako v ranci, vodu pijí z kádě, která slouží asi k napájení lokomotiv - je to odporná voda, ale chlemtají ji rychle. Jára si utřel bradu a s hlasitým: "Hurá do našeho spacího kouta," utíká na své místo. Ferda s tlumeným klením protahuje ztuhlou kostru a leze za Járou s hlasitým bručením: "Jak to asi skončí?"

Je nejvyšší čas, kola se už dávají do pohybu a podvozkem je slyšet monotónní klepot jedoucího "pacifiku".

Jára volá: "Sbohem, neznámá staničko, dala jsi nám čas na narovnání kostry. - Ferdóó, jistě je hodně hodin - ne abys usnul!?"

Ferda neodpovídá, jen v pískotu kol a nárazů kolejí je slyšet jeho klení.

Jára se směje, přetahuje si svetr přes uši a čepicí obepíná železnou tyč, která nehorázně studí. Leží na břiše, nohy má na spojovací tyči. Jaké štěstí, že jsou oba najedení, žaludek bubnuje o mřížoví, až je chytá závrať. Vítr se točí a Jára křičí turecky na Ferdu: "Bu šaka bahali dir Ferdo" (to je drahý špás) a Ferda v rachotu odpovídá: "Šajtan ti to napískal!" Nevidí ho, ale slyší hrozné kletby i zapřísáhání, že vícekrát ho nikdo pod vagón nedostane. Jára si myslel totéž.

Rozednívá se a z krajiny není vidět nic. Obzor je jejich polohou stlačen na minimum.

Angora, nyní Ankara! Hlavní město turecké Anatólie. Pomalu vylézají a prohlížejí se. Oči mají opuchlé nevyspáním, vlasy rozcuchané, pysky modré a husí kůži jako struhadlo. Jdou opatrně vpřed, zahruli za roh nádražní budovy a padnou žandárovi přímo do ruky.

Ferdovi vždycky připadali tito četníci jako zdrchaní vojáci z lazaretu a teď, vida pohromu, dal se do chechtotu: "Járo, ten nás sbalil jako noviny, vidíš, nemáme ani pas. Teď to máš, vždycky jsi se smál, až budem zavřený, že budeš psát z vězení a teď tě to postihlo, ty piráte," a Ferda, pekelně se chechtaje, poskakoval, plácaje si do taktu jako při ruském kozáčku.

Žandár chytil Ferdu za rukáv a prudce jím trhl - ten ho v letu zasáhl loktem do břicha, oba ukouzli a válejí se po zemi za hurónského Járova chechtotu.

Žandár, uražený ve své pýše, vytáhl šestiranný revolver a vede bezbranné chechtající se dobrodruhy k městu.

Ferda mlel svou a dělal vtipy na vážného žandára i na celou cestu. Jára smíchy radí: "Ferdo, buď zticha, dostaneš cigarety i najíst ti dají, jen buď, proboha, zticha!" Teď Ferda začal teprve řádit, až ho četník napomínal.

Cesta do vězení jim vesele ubíhala.

Vcházeli do předměstské periférní strážnice. "Konečně ve vězení," odlehčil si Ferda. Bylo to v přízemí, kde za nimi zaklapl zámek jako na královském hradě, s řetězem jako od staré bitevní lodi.

Ovanul je strašný zápach a plíseň. Na troskách slámy leželi lidé, zašlí v tomto vězení.

Od přítomných Rusů se dověděli, že jsou tam už šest měsíců pro obvinění z komunismu. Vypadali strašně. Několik Turků se k našim dobrodruhům přiblížilo a udiveně si je prohlíželo.

Každý měl šedivé vousy, tváře vpadlé a oči teskně hledící, všude plno hmyzu. Rusové jim udělali v koutě místo na lůžka.

Jára se hnusem až otrásl. "Kdybys, Ferdo, neuhodil toho chlapa, tak to mohlo být dobrý, ale ty jsi zbrklej a teď jsme v bryndě. - Dali nás do toho nejhoršího vězení. Vedle jsou lepší, všechny čistě obílené, jak jsem zahlédl," pravil k Ferdovi, který pěstí srazil jakéhosi domorodce, jenž mu sahal do kapes. Ferda neodpověděl, ale začal si zpívat C. k. polní maršálek... Jára se přidal a hnusným vězením hřímala píseň Vlasty Buriana. Rusové tančili kozáčka, kterého jeden dovedně pískal na prsty, Jára zpíval Požalej, Volgu, a to jim udělalo z přítomných Rusů oddané kamarády.

Klíčnick, přivolaný řevem, přiběhl a křičel pátracím okénkem hlasitě: "Sus - sus!" (ticho, ticho!). Rusové se báli, nabádali ke klidu, ale naši dobrodruzi, jimž bylo všechno jedno, zpívali bezstarostně dál. Konečně pro ně přišli dva žandárové a ve strašných železích je odvedli k soudci. Předtím je řádně prošacovali, hledali nějaké dokumenty. Našli jen dvacet piastrů, které jim nechali.

Soudce byl právě vyrušen ve svém obědě, tak se s nimi dlouho nepáral. Odvedli Járu i Ferdu do místnosti, ve které byly u stropu dva kruhy a skrze které visely dolů provazy.

Ferdovy i Járovy ruce přivázali za jeden z provazů a vytáhli tak, že stál každý na špičkách. A pak začal nejdivočejší tanec, který kdy oba zažili.

Jára přivázán, křičel obrácen k Ferdovi: "Ferdó, ani muk!"

"Buď bez starosti, Járo, ještě dědkovi plesnivému poděkuju."

A oba se divoce chechtali. Za celou exekuci ani necekli. Tělo se jim bolestí vlnilo, ale nevydali ani hlásek. Až když to trochu dlouho trvalo, Jára anglicky řekl, že si bude stěžovat u vlády, ale pádná facka jednoho z žandárů ho umlčela. Rány karabáčem dopadaly stejnoměrně, tlumeny jenom svetrem, který však nemohl zabránit, aby konečky, které byly nejhorší, neprosekly sem tam kůži. Chlapi to brali poctivě, každá rána seděla jako ulitá, jim to bylo jedno, hlava nehlava, svetr nesvetr. Ferda lámanou arabštinou, kterou dřel celou cestu z domova, vykládal nějaké nesmysly a přitom česky křičel na Járu, že ho pasoval na dvorního spisovatele ČSR, že není tedy už tulák-tramp, sem tam píšící do trampských časopisů, ale že je

spisovatel, který cestuje na zapřenou, že se zná s Kemalou Pašou a že všechno na ně (rozuměj na soudce) řekne.

To, jak se zdá, účinkovalo, ale výplata, rovnající se u Ferdy osmdesáti ranám a u Járy pětasedmdesáti, se už nedala odčinit.

Ve vězení padli na zem a slzíci Jára šeptal Ferdovi: "Kdyby nás tak viděli kamarádi, Kerry, Géza, Caruso a viděli mě slzíciho - ale věř, Ferdo, nestydím se za ty slzy, jsou to slzy ne bolesti, ale vzdoru a vzteku nad tureckou spravedlností, odsouzením dvou na černo jedoucích kluků. To je hrdinství, zbít do krve dva nevyspalé kluky, hladové a polozmrzlé?"

Strážce přišel a namazal oběma zbičovaná záda rakijí. Jára i Ferda skučeli bolestí, přirovnávající bičování k rajským požitekům vedle tohoto radikálního prostředku k zahojení! Jára opřen o stěnu, kamž dopadalo světlo zamřížovaného okénka zaneseného pavučinami velkých, černých, snad jedovatých pavouků a psal kostrbaté verše, které v jeho bolesti vytryskly.

Starý žalářník, jehož naši dva dobrodruzi pojmenovali "starým Spitkou", jim přinesl v dřevěné misce polévku a celý chléb. Ferda i Jára se na ní vrhli a za chvíli prázdná miska sloužila Ferdovi při zpívání jako bubínek. Jára si liboval: "Víš, že mi ta špínka chutnala? Na mou duši, že to bití za to stálo."

Večer je v průvodu dvou starých žandárů vsadili do vlaku a šupem s nimi pryč.

V dále už dost vysoko vystupovalo slunce a rudě osvětlovalo celé Marmarské moře i Bospor, když se dva dobrodruzi, zase svobodní jako ptáci, potloukali skutarským pobřežím.

Ferda někde "schrastil" mangel /turecká kamna na dřevěné uhlí), Jára šel na škeble, koupil kus chleba a zatímco si Ferda chladil rozbitou zadnici ve vlnách Bosporu, Jára na rezavém manganu opékal dvě chycené skumrije a zajídal syrovými ústřicemi. Labužnický mlaskaje, pravil: "Ferdo, k dovršení lidského štěstí po baštonádě by mě stačilo půl litru dobré vody z naší osadní studánky."

Ferda, zlákan silnou vůní od žhavého manganu, přiběhl a pustil se do své polovičky s hladovým vrčením.

"Věříš, Ferdo," pravil Jára, "že až o této baštonádě budu psát Gézovi, tak napíšu, že bych rád psal jenom samé krásné příběhy, ale život že chce jinak - že je neúprosný vůči nám tulákům a že proto snad ho máme tolik rádi."

Za posledních osmnáct piastrů dojeli do Galaty, odkud pospíchali ke Kerryemu a Carusovi, které tak lehkomylně opustili.

Zase "doma"

Jára a Ferda, tiše jako kočky, se plížili po točitých schodech hotelu Monte Christo do své "prodlužené" jizby.

Po smluveném zaklepaní se otevřely dveře a oba dobrodruzi, utírajíce si pot z obličeje, si oddechli.

Kerry, který ležel na břiše ve Ferdově posteli, s rukama podepřenýma o bradu, je přivítal velkým kývaním hlavy a slovy: "Je to dost! Kde jste jenom byli?" Caruso se chechtal a vyrážel ze sebe: "Kde by byli? Na rande, proto na nás zapomněli!"

"Máte, hoši, smůlu," pravil Ferda a pak nastalo "vyšetřování", které objasnilo jejich dlouhou nepřítomnost.

Jára končil se slovy: "...No - a co vy? Nepřišel sem nikdo? Ani náš postrach?"

Kerry si zapálil cigaretu a začal: "Copak o to - pokojská se sem jednou dobývala, ale já ji řekl, že je všechno v pořádku. Když jsme šli do Ymky a na různá místa mezi krajany, klíč jsme nevěšeli, prostě jsme ho nechali u sebe, takže živá duše neví, že jste byli pryč. A ostatně, jak vidím, máte hlad, tady jsme koupil kilo párků, tady je chleba a tady litr šarapu, jezte, kluci, my jsme najedeni."

Ferda i Jára se vrhli na uzeniny jako hladová smečka vlků, vždyť už tak dlouho neviděli kousek párku! "Baštu" zapíjeli přírodním vínem, jehož litrová láhev byla vyprázdněna dříve, než poslední půlka párku zmizela v jejich hladových žaludcích.

Slunce silně pražilo do vlhkých zdí Galaty, když se všichni čtyři zvedli a tiše po špičkách sestupovali po záludných kamenných schodech slavného hotelu.

U nového mostu se Kerry a Caruso rozloučili. Kerry vytáhl svinutou liru a vmáčkl ji Járovi do dlaně: "Tady máš zatím, Járo, díky za vše. Snad jednou poznám tvou i svou vlast a pak budeme spolu déle," pravil pohnutě.

Jára tiskl Kerryho ruku, ruku dobrodruha Čechoameričana, kterému svět i život nebyl ničím jiným než touhou po dobrodružství.

Caruso slzel, když ho Ferda objal a políbil.

Když to Kerry viděl, zeptal se: "Will you come to night?" (Přijdete dnes večer?) a ukazoval k Aya Sofii.

Jára mávl rukou a odpověděl: "No, we will not come." (Ne, nepřijdeme.)

Poslední stisk ruky a Caruso s Kerryem zmizeli v hustém zástupu spěchajících Turků.

Jára i Ferda se ještě dlouho dívali za odcházejícími kamarády, které si zamilovali pro jejich upřímnost. Pak, když i veliká Kerryho kostkovaná čepice, poskakující v zástupu, se ztratila, odcházeli ke Zlatému rohu, který si, i přes velkou špínu a hroznou chudobu, tolik oblíbili.

I psí život vynáší

"Alláh je Bůh a Mohamed je jeho prorok", tak začíná jedna z dlouhých súr moudrého koránu a tak jako Mohamed omezil ženě vstup do mešit, tak zakázal se dotknout psa, který, podle Mohamedova učení a náboženství, je pokládán za nečistého.

Proto v orientálních zemích, které jsou obydleny převážně věřícími Mohamedova náboženství se vyskytují psi napolo zdivočelí, o které se vůbec nikdo nestará.

Bylo to krátce po utvoření turecké republiky, kdy tisíce psů zaplavovalo istanbulske ulice a svými nemocemi - prašivinou, nakažlivou kapavkou i vzteklinou ohrožovalo obyvatelstvo. Proto bylo nařizováno všechny psy pochyťat, naložit na lodě a zavézt je na nedaleký ostrov v Marmarském moři. Tam je nechat na pospas sobě samým. Někdo si udělal na ostrově malou továrničku na tuky, psy zabíjel a ostatní se z hladu žrali navzájem.

Dnes, kdy od té doby uplynulo hodně let, se zase vedle koček potulují po ulicích psi a odstraňují odpadky, na které ještě město nestačí.

Psi většinou nehlídají ani nejsou používáni k lovu, protože podle Mohameda nesmí věřící požívat zastřelená zvířata. Kolikrát se mezi pobíhajícími psy najdou i krásná a ušlechtilá zvířata. A právě taková plně zaujala dva dobrodruhy Ferdu

i Járu. První na to přišel Jára. Malá porada - a vzhůru za čistokrevnými psy s dlouhým rodokmenem. Vyšli brzy ráno, když první hamolové křičeli po ulicích svoje "taze" (čerstvé) zboží.

Prošli Azapkapi a po takovém psu ani potuchy. Ferda, namíchnutý a s kručícím žaludkem, nadával na všechny psy, a když se krásný psík nechtěl za živého boha k Ferdovi ani k Járovi přiblížit, Ferda zmalomyslněl, sedl si na rozbitou zeď a přemýšlel. Pak náhle spatřil Evropana s velkým loveckým psem, který na rohu zvedl nožičku. To vnučko Ferdovi myšlenku, protože se obloukem rozběhl za roh a k loveckému psu i jeho nadzvednuté nožičce přistrčil kanadu, kterou mu hodný psík pořádně skropil.

Pes odběhl a dvakrát zahrabal drápy v hlíně - Ferdova kanada zmizela, aby se v zápětí objevila i s Ferdou, jehož oči zářily štěstím jakoby vyhrál milión.

Udivený Jára spráskl ruce nad hlavou a řekl: "Tohle jsem ještě co jsem živ neviděl, proč to, pro Alláha, děláš?"

"Chachacha," smál se Ferda, "na co je budeme lákat? Proto jsem si nechal strfíknout to pižmo na nohu, ty chytřej," a Ferda hrdě vztyčil hlavu.

Jára se dal do smíchu nad jeho vynalézavostí. Loudali se směrem k mešitě sultána Ahmeda, kde krásný bílý a čistý psík běžel přes náměstí k Aya Sofii.

Oba dva se ihned rozdělili. Ferda předběhl obloukem psa a natáhl svůdně nohu, lákaje přitom nejjemnějšími jmény psíka, který jistě nikdy neslyšel tak sladká slova: "Pocem můj kučuk, malý, čiček, kvítku komhér," až si Jára zacpával ústa, aby v divokém řehotu psa nepoplašil.

Milý psík, vzdor pižmu, klusal k Járovi, který mu však nerad šlápl na nohu. Psík strašně zakňučel a začal se plížit k Ferdovi, hledaje úkryt pod jeho širokými manšestráky. Třásl se po celém těle a snažil se ulehnout na Ferdovu kanadu (pižmovou). Ferda vzal psíka do náruče, jako tenkrát na moři toho malého Turka, hýčkal ho a dával mu poslední kousek chleba.

Mimo pár blech, které nestály za řeč, neměl psík nic - ani kapavku u něho Jára po zevrubné prohlídce nenašel. Ferda vytáhl kus bleděmodré pentle, kterou, jak sám říkal, našel (Jára se však domníval, že ji viděl u jedné rybářky, na kterou byl Ferda "divej"), a nožem uřízl kus, který Jára odborně psíkovi uvázal na kličku, takže z něj měli sami radost.

"Tak už to máme, Járo, jen safraporte, jaký jméno," pravil Ferda a drbal se, věren tradici, na hlavě.

"To je lehký, jmenuje se Rolf a basta!" pravil Jára a oba se dali směrem k novému mostu.

"Járo, teď nastává práce tobě - já jsem si svou vodbyl," a Ferda se přitom podíval na svou kanadku.

"Buď bez starosti - Rolf a já, my už to nějak uděláme ke vši spokojenosti, viď, Rolfe?" pravil Jára poloobrácen k Rolfově hlavě, který otvíral tlamičku a vypadal jako když se směje. Járu to dojalo, takže šel koupil, co každý pes rád - kus "pejniru". Rolf vesele štěkal a smál se svým psím smíchem, kterému oba tuláci rozuměli. Našel své štěstí v dobrém slovu a kousku ovčího sýra!

Konečně se ocitli na Tepebaši. - Celá hlavní třída, až po majestátní Taxim, hořela v záplavě rudých reklam a bílých světél velkých výkladů.

Večerní předvánoční promenáda začínala, a proto na ulici nebylo ani k hnutí.

Jára se psem na rukou, hledal mezi procházejícími svou oběť. Snadno rozeznal

i přes silné napudrování Němky, Srbky, Rusky, o Arménkách a Turkyních ani nemluvě. Všechny však opomíjel.

Ferda, který se loudal po druhém chodníku, už ani nevěřil v úspěch, pokládaje to za zázrak. Ten se však dostavil.

Z obchodu vyšly dvě Angličanky. Živě spolu mluvily a zrakem zavadily o exoticky oblečeného Járu i o bílého psíka.

Jára uctivě pozdravil a nabídl jedné z nich psíka, kterého musí prý opustit vzdor tomu, že již půl roku s ním jde světem. Že je Rolf z Paříže a od čistokrevné matky, nezapomněl ovšem připomenout.

"Co za něj požadujete? I am going to give the money at once! Chci vám dát peníze hned," pravila štěbetavě mladší z nich, hladíc Rolfa.

"No, Miss - dám vám jej zdarma," - vsadil Jára všechno na jednu kartu a pokračoval - "třeba by mně lira byla dobrá!"

Lady sáhla do kabelky a vyndala dvě zbrusu nové liry a děkujíc za Rolfa, podala je Járovi.

Járovo: "Thank you" - poslední pohled po Rolfovi, který zoufale zaštekal v náruči "své" lady.

Ferda přiběhl celý nedočkavý a když viděl Járu bez psa, hned spustil: "Tak co, Járo, co ti dala to mylady de Wintr?"

"Jaká mylady de Wintr, probůh, ty ji znáš?" - lekl se Jára. "Ale kdepak," dal se do smíchu Ferda, "říkám to jen tak, znám to ze Tří mušketýrů."

"Dala dvě liry!" povzdechl Jára, jakoby zklamán a mrknul na Ferdu, co tomu bude asi říkat.

"Cože dala? Dvě liry? Jááro! Honem se pojď ztratit, dokud si to nerozmyslí" - a nadšený Ferda táhl Járu k Tunelu.

Ten večer ne za dva a půl piastru, to je za šestatřicet našich haléřů, chléb a hrst syrových ústřic, utrhaných z kotevních řetězů ve Zlatém rohu - ale pilav, šarap, taze bolik, rýže, víno a čerstvé ryby za půl liry daly tučnou večeři z nápadu, jehož se chtěli ještě dlouho držet, třeba by na to měla prasknout Ferdova kanada!!!

Dům ztracených existencí

V jedné z maličkých uliček Beoglu - Jemenici s okagi - čtvrti na samém vrcholku Pera měl pronajatý dům pan ing. M. se svou rodinou, sestávající z paní a dcery Julči.

Na jedné ze svých bezvýsledných cest na konzulát, se Jára seznámil s panem inženýrem, který se mohl bezesporu řadit mezi nejzkušenější cestovatele. Slovo dalo slovo a Jára byl pozván do české rodiny. Pozvání přijal a tak řádně vyleštěn nastoupil i se svým druhem Ferdou cestu ke stolu, kde zase po dlouhé době uslyší český hovor.

Po zazvonění u železných vrat je přišla uvítat paní domu. Suchá dáma ustaraného obličej, který jasně vyprávěl o životě prožitém v bídě, se jich hned ujala jako matka a srdečně je zvala dovnitř. Jára s Ferdou nejedli už třetí den, nic nešlo sehnat, jen ta prokletá rakija, kterou hladový žaludek po vypití hned zvracel, byla v krčmách za různé "hejble" k mání. Proto se bez velkého pobízení na nabídnutý čaj i chléb, který ta dobrá paní nestačila krájet a nabízet.

Právě se přistěhovali, přijeli z Asie po několikaleté cestě sovětským Ruskem, jehož vyhlášený "ráj" těžce otřásl zdravím celé rodiny.

Ferda, přikusuje chléb, hodil tu do placu svou životní bídu, která se mu stala v posledních měsících velkým obchodním zdrojem. Pohnutým hlasem vyprávěl o svém mládí, o otci, o dolech, i o tom, že je vlastně sirotek, který pyká za viny, které nespáchal a za které nemohl. Svým vypravováním všude vzbudil soustrast, která byla k jeho prospěchu. Paní trpělivě poslouchala tu všechnu mizérii dneška, zatímco Jára se bavil s panem inženýrem o práci a s jeho dcerou Julčou o přírodě.

Jakou radost pocítil Jára, když se domluvili se slečnou Julčou, že vojákoval v poddůstojnické škole s jejím bratrancem Vaškem Chocholů, známým komikem.

Paní jim nabídla bezplatně byt v jejich malém domě, který s radostí přijali. A ten den mělo je potkat i další štěstí - po nekonečném čekání přišly peníze za lyže v obnosu tisíc leva a hned padly do rukou netrpělivého patrona hotelu. Ing. M., na jejich žádost, se šel s řeckým patronem domluvit.

Dvě torny a dva chlebníky brali s sebou z malé hotelové díry, ve které, mimo špinavých prostěradel, nechali hodně a hodně vzpomínek...

Posádka domu

Dům pana M. byl obydlen samými záhadnými existencemi, které dobrák pan M. nechal zdarma ve svém domě bydlet. Předně to byl, podle sdělení, věhlasný Vídeňák ing. agronom Georg Švamberger, který nenáviděl všechno české, ale neopomíjel z toho, co bylo dobré a třeba české, těžít.

Druhým výtečníkem byl Polák, ing. Silberšpic, který sice měl akademický titul, ale neměl peníze ani na spravení svého, štěnicemi prolezlého, prádelníku.

Třetí byl zase Polák, o němž říkali, že byl konzulem. Tomu dali Ferda a Jára jméno pan Wolodiovský.

Pak následoval Ferda se svým do ruda od rakije opáleným nosem a seschlou torničkou, plnou pavučin a lesklých škebliček.

Za ním nastupoval Jára, majitel kytary, který, mimo vyschlou tornu, měl v chlebníku přísně střežené dvě hrsti rozinek, schované na nejhubenější den jejich tuláckého života.

O ostatních, kteří chodili na čaj k paní se zlatým srdcem, se nebude autor ani zmiňovat, protože by na to praskla kniha i trpělivost čtenářů.

"Mně to připadá, Ferdo, když se na všechno kolem tak dívám, jako dům ztracených existencí!" pravil Jára.

"Bravo - ať žije dům ztracených existencí!"

Kdo byl lstivější, najedl se

Dny plynuly smutně i vesele a blížily se vánoce. Počasí se změnilo. Velké tropické deště vystřídaly mlhy a příchod studených větrů z ruských stepí.

Hlad čím dál více svíral uličku Jemenici okagi. Měl spadeno i na dům ztracených existencí, který se zoufale bránil, vzdor vzrůstající "sekeře" u řeckého kupce, a který hodlal žít až do posledního dechu hrdinných obyvatelů.

Jára s Ferdou nemohli vidět tu bídu, a proto se toulali celé dny venku, buď u Grand Bazaru, nebo na poště, kde bylo alespoň teplo.

Oba Poláci chodili na čaj. Ale lihový vaříč již neublal. Neměl z čeho. Trocha výtečné bramboračky, kterou si utrhla paní od úst, čekala vždy na Ferdu a Járu, k nemalé zlosti obou Poláků i agronoma. Konečně i skrovné "podstrčky" přestaly a dům ztracených existencí se proměnil v chlad zakletého zámku. Agronom, který podle svého vypravování za čtyři roky prožité v Rusku musel z "ráje" uprchnout přes Persii do Anatólie, propašoval jediný zlatý rubl, který nyní zastavil. Ten dal na kratičký čas zabublat lihovému vaříči, ovšem s vyřazením zrádců starého Rakouska, Ferdy i Járy. Paní se svou evangelickou duší jim to nemohla říci do očí. Vždy večer, když dal agronom znamení ke spánku, všichni šli uložit své hladem unavené hlavy do sporých pokrývek.

Pak, když Ferda a Jára usínali, ozval se skřípot točitých schodů a dolů se plížili k večeri všichni ti vyvolení.

Jára s Ferdou o tom věděli, a proto se tomu chechtali. Pokaždé šel Ferda čistit schválně kanady před dveře ing. Silberšpice, který tak nemohl k velkému obžerstvu a klel ve svém pokoji k nemalé "jundě" hladových vlků Ferdy i Járy.

Pak když všechno usínalo, dva vyhublé stíny v trenýrkách kráčely dolů do kuchyně a poschovávané věci k jídlu z hladu ohlodaly. Děly se svorně s velkými černými pavouky, kteří si taktéž pochutnávali na zbytcích chudé večere.

Obchod s kamny a odměna pána z konzulátu

Po mlhavých dnech, plných bídy, zasvitlo na pavlač domu ztracených existencí slunce v podobě vyzvednutých úspor české rodiny.

Čajník se rozklokotal divou radostí a libá vůně bramboračky znovu vanula chladnými chodbami.

Peníze shltly dluhy a jen živobytí na pár dnů i koupenný plech na kamna ukazovaly na krátkou přítomnost peněz.

Ferda s Járrou byli ve svém živlu. Stříhali, měřili, nýtovali, ohýbali, ukazující své umění, a za dva dny vyšla z jejich dovedných rukou krásná kamna i s troubou. Odbornou stavbu, nad kterou si lámali hlavu oba inženýři, provedl Ferda za asistence Járy, který zase provedl jemné kamnářské vymazání za asistence Ferdy. První zkoušky dopadly výborně a tak byl s velkou slávou lihový vaříč vyřazen a kamna "nastoupila" ve svých povinnostech.

Pan Hoznourek, úředník konzulátu, byl kamny nadšen. Proto si také objednal u Ferdy a Járy kamna s troubou, která lze v Istanbulu těžko sehnat. Ferda třímal v kapse deset lir na plech a různé věci. Hlad nemilosrdně hloidal v žaludcích obou dobrodruhů, ale povinnost je volala ke koupi plechu, a ne tučných jídel.

"Víš, Járo, že ten život je jen samá bída?" prohodil cestou Ferda.

"Hm, máš pravdu, hochu - a nemyslíš, že bychom si měli z těch deseti lir ušetřit alespoň deset piastrů?" odpověděl mrzutý Jára.

"Ne až potom - ale hned!" rozkřikl se Ferda a táhl Járu do nejbližší jídelny, kde řekl: "Poruč něco, ať se 'nacpem' - plech počká" - a sedl si za stůl. Jára přelétl zrakem nespočetné cínové mísy s různými dobrotami a zahleděl se na nejlacinější jídlo, ale nejvydatnější - pilav (rýže s olivovým olejem) a poručil dvakrát. Gospodár se mohl přerazit, když nesl talíře kouřícího, vonícího pilavu, který spolu s přineseným chlebem splňoval nejjednodušší jídlo k nasycení.

"To je bašta," pochvaloval si Ferda, "teď ještě salát z bobů a jsem spokojenej."

"Máš ho mít," prohodil Jára a objednal Ferdovi porci, sám si ještě pochutnáváje na pilavu.

Bylo vidět, že už dlouho a dobře nejedli. Praskly na to dvě celé liry, tj. třicet dvě československé koruny. Ferda kouřil cigaretu, drbal se za uchem a pravil:

"Hergot, Járo, my přece máme něco vobstarat - a jó, plech vidíš, málem bych na to zapomněl. Tak honem, než nám zavřou," a oba utíkali do řemeslnických čtvrtí. Tam však v malém nic neprodávali, a proto šli zpátky přes most do uliček Zlatého rohu k známému Řekovi. Ten měl už také zavřeno.

"Ták," zklamaně ze sebe vyrazil Jára, když Ferda marně lomcoval klikou. "To je pěkný nadělení - hm, co budeme ale dělat, když plech nedostaneme?" ptal se Jára zdrceného Ferdy.

"Co budeme dělat?" opakoval Ferda. "To kdybych věděl, patrně se hodíme z nového mostu rybám," pravil žalostně, až se Jára dal do smíchu nad obličejem zdrchaného Ferdy.

Přicházející Řek přetrhl rázem všechny černé myšlenky a dvě liry byly šikovně rozpočteny na plech i různé maličkosti.

"Víš co, Ferdo, zato jim to uděláme tádelós, víd'?" pravil Jára, když se dřeli do kopce k Galatské věži.

"To víš, Járo, že to uděláme. Takový kamna ještě neviděli, jak jim budou fajrovat," a Ferda, přesvědčen o svém umění, si silně odplívl.

Skutečně - kamna stála a vysílala žár, který jméno nové firmy dvou tuláků stavěl do nejjasnějšího světla. Zbytek, přesně dvě liry a juz para, položil Jára na okno bytu pana Hoznourka, který jim za práci, za dvoudenní pernou práci i donášku přes celý Istanbul, od Tunelu až k Šišli sokag dal, podle Járova deníku, jednu liru dvacet pět piastrů čili - Ferdovi i Járovi připadlo za dvoudenní dřinu deset korun československých!

Ferda klel jako pohan a plival na své ruce, které měl pořezané a plné mozolů. Jára to znal z dřívějšíka. Inu, krajan - a oba se svatosvatě zařekli, že vícekrát žádná kamna stavět nebudou. Tím okamžikem strhli svou vzdušnou firmu a zase pověsili řemeslo na hřebík!

Vánoce 1930

V istanbulských uličkách bylo bláto až po uši a mlha, studená, nezdravá mlha, hnána z Černého moře prudkými sibiřskými větry třicetkilometrovou Bosporskou úžinou, padala do ulic, prostupovala silné dřevěné stěny istanbulských baráků a přinášela s sebou plno nemocí, od pouhého nachlazení až po zhoubnou malárii.

Staří dobrodruzi Jára i Ferda marně hledali práci. V přístavu i ve společnosti všechno bylo jakoby zakřiknuté nastávajícími svátky.

Pár vánočních stromků bylo prodáváno za jednotnou cenu deseti liber, ačkoliv prezidentův zákaz prodávání jakéhokoliv stromoví toto keřasení domorodců zarazil.

Oba stáli v průjezdě a dívali se na kolemjdoucí, kteří v předvečer svátků nosili náruče různých jídel. Měli hlad, že by vraždili.

Hladem i nudou otrávený Jára šťouchl do klímajícího Ferdy a navrhl: "Pojď na konzulát, jestli nepřišlo něco od kluků." Šli a vraceli se s prázdnou. První porušil

ticho Ferda: "Nikdo si na nás ani nevzdech'. To si říkají kamarádi," a rezignovaně si odplivl.

"Hm - ale kdyby aspoň Lůďa psala, vid', Ferdo," promluvil po chvíli Jára.

"Lůďa? Chacha!" smál se Ferda. "Tu pust' z hlavy, ta je už pro nás ztracená. Zase jsme sami, Járo! Ale nic si z toho nedělej, ono ňák bude," odpověděl tónem plným sarkasmu.

Jára pomalu poznával, že Ferda svoji touhu po Lůdě klidně přehlížel, maje náhradu v Julče, do které se zamiloval. Proto mě tolik střežil, blýsklo Járovi hlavou - proto nechtěl, abych šel s nimi plachtit na moře. A Jára poznával krutou pravdu, že Ferda se zamiloval a zapomínal na kamaráda. Proto si říkal, že je turista na zkušené a ne tramp, jen proto, aby v jeho očích neklesl. Dva dny před Štědrým večerem, kdy Ježíšek naděluje, Jára poznal - že ztratil kamaráda!

"Proč jsi tak zamyšlený?" ptal se Ferda.

"To nic," vymlouval se Jára, "myslím na tu bídu!"

Kdyby se byl Ferda v tu chvíli podíval do očí svého kamaráda, poznal by, že lhal - ale kolemjdoucí děvče upoutalo jeho pozornost, takže si nevšiml.

V jejich domě ztracených existencí je čekalo překvapení. Tři dopisy a telegram, poukazující peníze na francouzskou banku. Oba skákali radostí do stropu a docela zapomněli na "bonton", předpisovaný velitelem agronomem.

Jeden dopis byl od redakce prvního trampského časopisu Naše osady, ve kterém tehdejší jednatel Jukon, dlouholetý Járův kamarád, posílal pár milých řádků a redakční legitimaci.

Ferda, který jednatele neměl rád, zabručel: "Kdyby radši poslal místo planého cančání vo kamarádství v psaní desetikorunu," a ani dopis nečetl.

Jára otevřel druhý dopis, který byl od Vaška Dědků, mladého trampíka, který ve "vývinu domácích intelektuálů" nezůstal pozadu - obrušoval se svými známostmi s Járou a jinými kamarády, až vykryštoval ve správného trampa a dobrého kamaráda. Jára měl Vaška rád, a proto ho dopis příjemně překvapil. První z nemnoha kamarádů, který nabízel pomoc. Járu to dojalo. Ihned sehnal kus balícího papíru a tam Vaškovi vypsál všechnu tu bídu, přikrašloval ji lží o blahobytu a zařikal Vaška, aby neposílal ani haléř, nechce-li ztratit kamaráda. Zítra to hodí na poštu.

Třetí dopis si nechali až naposled. Byl od Lůdi!

"Konečně si vzpomněla, mrška," vtipkoval vesele Jára a rozevíral podlouhlý dopis, z něhož vypadla fotografie s věnováním Járovi.

"Tak vidíš, už je to tu!" chechtal se Ferda, "máš svatbu na krku." A Ferda křičel na Julču: "Haló, Julčo, pocém, heleď, jakou má Jára lady!" A s fotografií Lůdi lítal po domě a každému ji ukazoval.

Fotografii sice poslala, ale obsah Járu neuspokojil - neuměla povzbudit, spíše ranit. Avšak Jára nebyl nadarmo Járův-tulákem. Psaní hodil do kamen a těšil se z obrázku, který ho přiváděl zpět o celých tisících kilometrech, až k chatě, kde se ve vzpomínkách Zlaté řeky všechno rozplývalo...

Ježíšek nadělil policistu!

Francouzská banka dala třicet dvě liry, které nechali rodině M. za to, co pro ně udělala. Peníze dali ve formě "úschovy" - a také je už neviděli.

Julča drhla podlahu. Ferda ji jemně odehnal a chopil se sám rejžáku, kterým divoce jezdil po prknech, zatímco Jára vytíral mokrá místa hadrem. "Táák, už je to hotový," ukončil Ferda očišřovací kúru a lehl si na postel. Jára šel s paní nakupovat. Šli do tržnice, kde tisíce různých ryb čekaly na kupující, kde sladkovodní i nejrozmanitější mořské druhy čekaly na zručné ruce cařihradských hospodyněk.

Jára s paní budili pozornost. Jára ustrojen v šedivou bundu, pumpky a vysoké kanady, kráčel zavěšen s paní domu, oblečenou do svých úzkých staromódních šatů s šunkovými rukávy, nadrhávanými jako rukávy našich selek, a s volánky sahajícími až k pasu. Dlouhá úzká černá sukně spolu s černým úzkým kloboukem i dlouhým kaftanem doplňovaly úbor paní inženýrové.

Každému, kdo ji viděl v tomto úboru našich babiček, jistě připadalo, že zaspala celou jednu generaci. Jára se za ni nestyděl, držel se jí křečovitě, čím více viděl útrpných pohledů kolem. Připadala mu svou dobrou duší jako jeho matka, a proto by pro ni skočil třeba do moře.

Koupili dvě kila sladkovodních ryb, které nebyly zrovna čerstvé. Jára to poznal podle zbarvených žaber, ale neřikal nic. Nechtěl kazit paní reputaci. Potom přibyl do proutěné tašky kus divokého kance a ovčí plíce, které měli Jára s Ferdou tolik rádi. Ještě koupili trochu ořechů, kousek čokolády, která je dražší než láska v Galatě a pár "limonů-portugal ve jarmi piast helva" (citróny, pomeranče a dvacetipiastrovou sladkost). Tam na trhu také poprvé viděl obrovského mořského úhoře, který měl téměř dva metry a dvacet pět centimetrů v průměru a vážil dvanáct "oka", to je našich patnáct kilogramů. Jára běžel pro Ferdu, aby se šel na ten div podívat, ale ten, sladce se usmívaje, spal.

Jára zvedl ze země rejžák, sedl si k Ferdovi a sklonil se k němu. Ferda šeptal ze sna: "Julčo - má Julie" a pomalu objímal Járu, špule rty k polibku. Jára se nechal chytit a pak přitiskl na toužící rty spícího Ferdy hrubý, ježatý rejžák, jehož pichláky Ferdu probudily spolu s řevem smějícího se Járy. Čestné slovo mlčení, vymámené na Járovi, mělo zachránit Ferdovu reputaci.

Sešli dolů do kuchyně. Ostrý tón zvonku oba zarazil.

"Ježíš, Jááro, že jdou prachy!" vyjekl Ferda a hnal se ke dveřím.

V nich se objevil strážce bezpečnosti.

Ferda protáhl obličej a zašeptal: "Pro nás?" Policista jim vysvětloval, že se jde podívat, jestli je u nich všechno v pořádku a že prosí o podepsání listiny. Jára ještě leknutím celý bledý přistoupil a pomalu, nedůvěřivě podepisoval listinu, které vůbec nerozuměl. Pod svůj podpis napsal: "Vlezte nám už na hrb". Policista s důležitostí si sbalil svá lejstra, natáhl ruku a pravil: "Bey efendi bakšiš Angora!" Ferda vytáhl zmačkanou liru, schovanou na doby zlé, podal ji Turkovi hladových očí, který ji odnášel jako sup, ani nepoděkoval.

"Holota zlodějská!" odlehčil si Ferda, když za policistou zapadly dveře - "tak nás přece vyčuchali - a jakou záminku si vzali, chlapi prašiví. Ale jsem to vůl, vždyť jsem mu nemusel nic dávat. Patron hotelu by nám dosvědčil, že jsme hotel neopustili, díky Kerrymu a Carusovi, a naše paní domu? Tu jsem už spletl, řekl jsem jí špatné datum našeho příchodu k nim a ona si to napsala do své "černé" knihy. Dyk, Járo" - pokračoval Ferda - "jsi psal domů o tom vejřezu a schválně jsi napsal to datum šestnáctého, aby ta policajtská holota to snad nezapomněla a my zatím šestnáctýho byli už tady. Můj bože, jsem to blbec, lira v prachu" - a Ferda s pokrčeným nosem se drbal za uchem.

"Nic si z toho nedělej, přijde po druhé a nakopneme ho. Ostatně jsem psal Jukonovi, aby to neuvěřejňovali, až budeme z Turecka pryč - tak žádný strachy!" pravil Jára a šel strojit stromeček, který přinesl, spolu s dvěma lahvemi rudého vína, agronom. Ferda, mrze se na sebe, odšoural se do kuchyně pomáhat Julče loupat brambory na salát.

Agronom zahájil štědrovečerní večeři dlouhým proslovem, ve kterém velebil staré Rakousko a z kterého přešel na mravoučné povídání. Oba Poláci poslouchali, měli spadeno na víno, které velitel koupil, zatímco ostatní už dlouhou chvíli zívali. Jára rýpnul do Ferdy a zašeptal: "Ten Bismark by mohl skončit, ať nám to nevystydne" a šilhal na mísu oslzlých knedlíků, připravených podle receptu vídeňského labužníka. Konečně byl dán povel k večeři, při níž se Poláci Silberšpic i pan Wolodiovský ukázali jako mistři, házejíce do sebe celé chuchvalce knedlíků a la agronom.

Pak hlaholily německé písně, do kterých Jára s Ferdou spustili C. k. polního maršálka. Byli však napomenuti, aby se neroztahovali. Celý dům si dával dárky a hodná paní podstrčila oběma dobrodruhům koledu.

Jára dal Ferdovi pod stromeček jedno žebro čokolády, které ukradl v kuchyni. Ferda na dárek zapomněl! Jára jako evangelík dostal od paní starou bibli, která se už čtyřicet let toulala světem a kterou Jára opatroval i později jako oko v hlavě. Popíjením vína "šarapu" Štědrý den ukončili.

Svíčky na stromečku pohasly a jen Lúdino foto bylo Járovým pojítkem s domovem. Ferda s Julčou si šeptali slova lásky v opuštěné jídelně a Jára, zalezlý do svého spacího pytle, usínal, vzpomínaje na své kamarády Božiho, Johnyho, Buckyho, Brendyho i Bó.

Poznání

*I rozsteskňené srdce tuláka
najde kamaráda, který ho pochopí.
(Ze zápisků trampa od Zlaté řeky)*

Sklánělo se k večeru. Mešita La Corne d'Or se svými čtyřmi krásnými minarety se stápěla v posledních paprscích slunce, zapadajícího tam kdesi daleko za Marmarským mořem. Velké modré, až do černa zbarvené mraky plné vody, plující nízko nad bývalými sultánovými harémy, se trhaly o vysoké minarety mešity sultána Ahmeda.

Jára se už celý den toulal sám, jen se svou kytarou, ulicemi města. Ferda se ztratil s "láskou" Julií v istanbulských uličkách, aby jí mohl nerušeně vyprávět o své bídě i nekonečném štěstí, které v ní našel - tisíce kilometrů od jeho domova. Štěstí, které nikdy nečekal, našel v jemných bílých ručkách a v nevinných, krásných modrých očích českého kvítka v moslemínských zahradách.

Jára mu přál jeho štěstí, vždyť i on měl svou radost, o kterou se rád s Ferdou děлил, ale Ferda se mu svou láskou stále více odcizoval. Jára to věděl, věděly to i jeho teskné oči, které viděly kdysi Ferdu, jak přísahá věrnost kamarádovi za každých okolností. Nyní však viděly, jak se stává Ferda nevrlým při každém bezděčném Járovu pohledu na Julču a jak jí straní a je neupřímný. Už to nebylo upřímné kamarádství, kdy na prošlapaných prknech domu ztracených existencí četli z dlouhé

chvíle bibli a silně o ní nebo o cestě debatovali a společně usínali - bylo to už kamarádství jen s přáním dobré noci, spíš ze zvyku, místo dlouhých, upřímných debat.

Na to Jára myslel, když bloudil ulicemi. Vždyť to všechno udělal právě pro Ferdu - kvůli němu se zřekl kamarádů, kteří měli Járu rádi, ale kteří nevyhovovali Ferdově povaze, kvůli němu nechal i věci, které mu byly k užitku...

Járy se zmocnila tesknost a lítost, kterou už nemohl zadržet. Aby mu tuláckým žalem nad ztrátou kamaráda nevytryskly slzy, popadl kytaru, sedl si na kašnu v jedné z nejživějších ulic u Taximu a zpíval píseň, kterou si kdysi složil ve svém srubu na Zlaté řece, mezi svými kamarády:

"Jsem sám - jen sám,
s rozteskněným srdcem
vzpomínám
na chvíle, kdy i já
šťastným tulákem byl..."

Malý hlouček kolem Járy rozrazili dva černě ustrojení gentlemani. Jeden z nich podával překvapenému Járovi celou liru a vyptával se ho, co tady v tom hnízdě dělá.

Jára papír nepřijal a vysvětlil, že nežebrá, že tak z tesknoty si sedl a spustil písničku, na kterou má vzpomínku.

Gentlemanii ho zavedli do malé kavárničky, ve které užaslému Járovi nabídli pomoc i jejich přátelství. Jára se představil:

"Já jsem Jára, dobrodruh!" a se smíchem vstával.

"Mé jméno je třeba Lastal a tady tento pán, to je třeba dr. Šmíd!" představil Lastal svého druha.

Dr. Šmíd, který bydlel v hotelu Luxemburk, se brzy s Lastalem i Járou rozloučil. Už na odchodu připomenul Járovi: "I shall expect you tomorrow." (Budu vás očekávat zítra.)

Járovi se mladý Lastal líbil, jak říkají lidé "na první pohled"; v srdci cítil neklamné tušení, že naproti němu sedící Lastal mu bude kamarádem. Nic nezapíral, dal mu nahlédnout do své bolesti, do svého rozervaného nitra, ze kterého vytékal všechen ten zadržovaný bol, který jako hnis v ráně tlačil a musel ven.

Když Jára dokončil svůj příběh, ruce obou se sešly v němém stisku a Jára poznal, že našel kamaráda.

Lastalův ukazováček, daný přes rty, znamenal mlčenlivost a Jára šťasten, plný úcty pro nového kamaráda, němě přikývl na srozuměnou!

Rozuměli si!

Ferda byl doma. Seděl s Julčou na lavici u tureckých kamen, vzájemně se drželi v pase a zpívali ruské písničky.

Jára chtěl být sám, proto rychle prošel okolo otevřených dveří od kuchyně, ale Julčin hlas ho zarazil: "Jááro, kam utíkáte, pojd'te si k nám sednout!"

"Ale nechci vyrušovat, Julčo, není mi dobře," a utíkal do svého pokojíku, kde se zahleděl na mapy rozvěšené po zdích a na pár vybledlých fotografií, ukazujících Járu s Ferdou u jejich chaty. Jára už dávno ležel, když se Ferda přišoural a začal se svlékat.

"Járo, co je ti? Kde jsi byl celý den? Máš hlad? Proč jsi tak zamlklej, stalo se něco?"

"Nic mi není, Ferdo, ani se mi nic nestalo, ale bolí mě tadyhle" - a Jára si sahal na hlavu a krk.

"To tě přejde," řekl Ferda a pokračoval: "Věříš, kluku zlatá, že jsem nejšťastnější člověk na zemi? Tak jsme si s Julčou slíbili kamarádství, že už se nikdy nerozejdeme. I kdybychom byli vzdáleni přes moře, budeme se mít rádi. Pak jsem ji políbil - Jááro, to je něco jiného než holky v Galatě nebo v Rybárně. Musel jsem jí slíbit, že ji budu mít rád - a já to, Járo, slíbil. Víš, co to znamená? Že se sem ještě vrátím. Proto, proboha, mlč o tom, že nás sem z Ankary přivedli šupem. To víš, rozbilo by mi to moji lásku," chvatně, jako by se bál, vyrážel ze sebe Ferda.

"Neboj se, Ferdo, nic neřeknu, když to nebude číst v Našich osadách, tak to máš dobrý. Ačkoliv raději, být na tvém místě, bych jí to řekl," pravil upřímně Jára.

"Ba ne, hochu, co si myslíš - ty tomu holt nerozumíš!" odpověděl.

Jára mlčel a myslel si: "Ferda našel štěstí, třebaže hodil kamaráda přes palubu. Hm, brát mu ho nebudu, mám nového kamaráda," a poprvé zamlčel Ferdovi to, co slíbil Lastalovi - kamarádství, které právě ten den, kdy Ferda vyznal Julče lásku, v Járově tuláckém upřímném srdci mezi nimi umřelo.

Nové kamarádství

Zatímco Ferda se čím dál více svému kamarádovi odcizoval, sblížoval se Jára s dr. Lastalem a vytvořil s ním tak ideální dvojici. Však se čas Lastalova pobytu krátil a jiná povinnost ho volala do Srbska. Jára už necítil samotu a kde mohl, scházíval se s dr. Lastalem i s dr. Šmídem, kteří mu zapůjčili černé šaty, ve kterých chodil s nimi do společnosti. Byl radostí u vytržení, když na Tepebaši potkal Ferdu zavěšeného s Julčou a oni ho nepoznali. Dík dr. Šmídovi vystupoval v hotelu Tokaticu, kde ve velké dvoraně zpíval anglické písničky s doprovodem kytary.

Bavilo ho to, i když nedostával žádné peníze. Dělal to proto, aby udělal radost dr. Lastalovi, ve kterém poznal upřímného kamaráda.

Kolikrát vyjela červená bugatka dr. Šmída za opuštěný Yedi-Kule, kde s dr. Lastalem stříleli z automatické pistole do terče, zvykající ruku na věc, která jim později zachránila i životy.

Kolikrát motorový člun, dík Járovým šoférským schopnostem, klouzal šílenou rychlostí po hřebenech zpěněných vln, aby stihl přístav před prvním rozsvícením majáku i plovoucí bóje u vjezdu do Bosporu a tím i do Istanbulu.

Dr. Šmíd i dr. Lastal byli Járovi učitelé v chápání pravého života a on pomalu, aniž by si toho byl vědom, povyšoval z ubohého, bohémského trampa-tuláka k nejvyšší metě světoběžníků - na dobrodruha!

Ale přitom nezapomínal na dané slovo, že se s Ferdou nerozejdou. Čekal na to, až Ferda sám řekne, že ho už nepotřebuje, že chce žít samostatně, bez Járových rad. Ale rozhodné slovo nepřicházelo. Ferda zahloubán ve svou lásku, které paní domu přála, úplně přehlížel to, co bylo dříve jeho koníčkem - myšlenky jeho konání! Julča první viděla rozestupující se propast mezi dvěma kamarády, kteří jeden bez druhého nemohli být ani chvíli, ale ve své ženské sobeckosti chtěla mít Ferdu jen pro sebe, a pak i ze strachu, aby jí Jára Ferdu neukradl, mlčela - ano, byla ráda, že propast dělicí pravé kamarádství se čím dál více mezi nimi rozšiřovala.

Conventicie Club

*Dokud budou žít tulácké smečky,
potud bude i tulácká čest.
(Ze zápisů trampa od Zlaté řeky)*

V každém velkém přístavním městě existují tajné kluby, obyčejnými námořními počínaje a řadou společenských konče, které úzkostlivě dbají na to, aby co nejméně vyvolených se stalo členy. Ti pak požívají neomezené právo.

Jedním z mezinárodních odboček byl v Istanbulu Conventicie Club, kam by se obyčejný dobrodruh, neznající různá hesla, nedostal ani do předsíně.

Dr. Lastal, sledován v patách Járou, krácel čtvrtí vedoucí k Beyazitu, kde se najednou zastavil u nenápadného domu, zatáhl zvláštním způsobem za starý zvonek a pak nenápadně zmáčkl dvakrát krátce jednu z dveřních ozdob, která se pod tlakem prohýbala. Lastal vysvětloval zařízení, když dveře, zapnuté na elektrický proud, se otevřely a vpustily oba dovnitř. Tu Jára poznal, že vlastně stojí před druhými dveřmi, které byly pobité silným plechem.

Dr. Lastal uchopil piasr a pomocí něho vyťukal znamení, na které se otevřelo malé okénko, do něhož řekl slůvko "Troth"; teprve potom se dveře otevřely. Lastal vysvětloval: "To je americký klub, který si libuje ve výstřednostech, ale který je také nejbohatší klub dobrodruhů vůbec. Zařízení je stejné a znamení platí pro všechny odbočky. Znamení se každoročně mění, o čemž je zpraven každý člen, který přísahá mlčenlivost hesla. Toto heslo se může používat do konce tohoto měsíce, pak nastoupí jiné. Členové smějí vodit do klubových místností jen důvěryhodné osoby. Musím tě mít, Járo, asi hodně rád, že ti všechno tak svěřuji a vím dobře, že to je u tebe dobře schované."

Za těžkým závěsem byl slyšet tlumený hovor, který nezmlkl ani při objevení dvou nových návštěvníků.

Jára žasl a v jeho české hlavě se nemohlo srovnat, že přišel do klubu, kterých je v Americe na tisíce a který je dobrodruhům náhradou za poctivý kus domova. Zde si byli členové bratry. Kolem na stěnách byly vyvěšeny mapy a pod nimi modely lodí, vypracované do nejpřesnějších podrobností. Na jedné užší straně byly pověšeny samé noviny. A uprostřed dlouhé místnosti stály stoly, za kterými sedělo a jedlo asi dvanáct osob.

"To je jídelna," vysvětloval Lastal, "kde dostaneš za dvacet pět piasrů nejlepší jídlo v Istanbulu" a vedl udiveného Járu k haldě pověšených novin. Byly tam noviny z celého světa, mezi nimi i Lidové noviny z Brna a Pražský ilustrovaný zpravodaj.

Jára, starý ostřílený světoběžník, nevycházel z údivu. Mezi spoustou cizích časopisů našel i anglický časopis Times, do kterého, když byl ještě doma, psal příběhy i různé články o přírodě. Našel tam mezi celou řadou amerických novin i chicagský Herald, Duch času i Amerikána, které znal.

"Tady nikdo nekouří?" zeptal se svého průvodce.

"Ale kouří, jenže k tomu slouží kuřácký salón. V jídelně je to zakázáno," odpověděl Lastal a vedl Járu po úzkých schodech, opatřených silnými koberci, do střediska Conventicie Clubu, kterým byla malá herna. Mimo jednoho podlouhlého stolu s ruletou, tří biliárových stolů a několika hráčských stolků nebylo v herně víc vidět.

"Tady," vysvětloval Lastal, "co sebere bankéř na ruletě, všechno připadne klubu a ten z vyhraných peněz předkládá všechno to pohodlí a klid svým členům. Čas od času se sem zavede společnost z města, která tu za jedinou noc nechá tisíce lir."

"A rozsekal už někdo bank?" ptal se Jára.

"Rozsekal, byl to postrach rulet, nějaký muž, kterého nazývali "Surpassing", což znamená "Nade vše vynikající". Je členem tohoto klubu a ze zásady v něm nehraje, ale přišla sázka a celý bank, osmdesát pět tisíc dolarů, se stal jeho kořistí."

"Jak je to možné?"

"Nevím, má z pekla štěstí, jak přisadí, tak vyhraje. Je to jeden z nejbohatších lidí na světě," pravil Lastal a vešel s Járou do kuřáckého salóňku, opatřeného nejmodernějším zařízením na přívod čerstvého vzduchu.

I tady byly hloučky členů, kteří mezi sebou tlumeně hovořili.

K jednomu z nich zamířil dr. Lastal s Járou, kterého všem představil. Komandér Šmíd uvítal Járu vřelým stiskem ruky, což hodně znamenalo, protože všichni v hloučce odložili první upjatost. Jára poznal nové přátele dr. Lastala a dr. Šmída. Byli to: Mrs. Fredy Bombay, Hadzie Reting, Joe Wallker, Jimmy Joker a Jerry Morgan. Všichni v přezdívkách, které jim padly.

Při podávání ruky poslednímu z představených Jerry Morganovi ucítil Jára jakési chvění, které se ho zmocnilo. Chvíli, kterou se členové bavili, využil Jára k tomu, že se dal do hovoru s Jerry Morganem, ke kterému cítil, jako k Lastalovi, důvěru od prvního okamžiku.

Jerry, osmahlý, typický Angličan s jasnými hnědými očima, plnými životní zkušenosti, si Járu podmanil. Ten v něm tušil nového kamaráda a jak sám později poznal, nezklamal se.

Pak začal Lastal vykládat:

"První, kterému jsi podal ruku, je Fredy, jemuž říkají všichni Bombay; kdysi, když žil v čínských vodách, zachránil svého kamaráda před žralokem. Skočil za ním do moře a nožem dravou rybu rozpáral. Je to nejodvážnější dobrodruh, kterého jsi asi viděl. Domov má v podobě velké farmy v jižní Africe, ale čas od času ho chytne stará touha a on musí do světa.

Druhý, Reting, mající přezdítku Hadzi, protože byl první ze Srbska, který jel do Mekky, aby viděl kámen mudrců. Je to Černohorec a záložní kapitán armády - vrací se z Iráku, kde spolupracoval na vykopávkách a výzkumech O.L., na poslední cvičení do vlasti.

Tamhle ten je Joe Wallker, jeden z hrdinů, které chrlí cizinecká legie do náručí smrti! Nyní je příslušníkem Francie, bývalý poručík prvního pluku cizinecké legie, s kterým prodělal všechny bitvy i konečné vítězství nad Abd-El-Krimem. Jimmy Joker je, jako ty nebo já - Čech."

"Jo?" vyklouzlo Járovi z hrdla, "já o tom neměl ani potuchy!"

"Jeho přezdívkou, doslovně přeložená 'Paklích šprýmař', se datuje od té doby," pokračoval, "co Jimmy dokázal v Nice v našem Conventicie Clubu pro sázku otevřít nedobytný trezor se zavázanými očima, jen pomocí svých jemných prstů a sluchu. Byl vychován částečně v Americe i ve vlasti, kde se narodil. Je to dobrý přítel a nerozlučný kamarád.

Jerry Morgan, který je anglický žurnalista a nejlepší kamarád, jakého jsem poznal, prošel všemi pěti díly světa, umí třináct řečí, zrovna tolik, co dr. Šmíd. Ten ho má,

pro jeho veskrze poctivý charakter, nejraději. Letos mu bylo dvacet pět let a je s Jimmym nejmladším z klubu."

"A prosím tě, Lastale, neznáš náhodou Kerryho?" zeptal se Jára.

"Jakpak bych ho neznal, vyprávěl mi o tobě hned při vašem prvním setkání na Starém mostě. Tenkrát by si vás mohl koupit, co měl lir! Ale udělal ze sebe chudáka, aby tě poznal. Je také členem klubu i přes poklesek, který provedl u maríny - zamiloval se do ženy guvernéra, a ten pak dosáhl jeho propuštění. Tak to je zatím všechno, Járo, a nyní musíme jít mezi ně, jinak by řekli, že se jich straníme." A Lastal kráčel krokem gentlemana k hovořící skupině, sledován Járou, který v duchu žasl, že on, který byl takový dlouhý čas v Istanbulu, o tomto klubu nevěděl. Když byl v cizině, měl vždy touhu dostat se do takového prostředí, ale bez známostí vždycky ztroskotal. Navštívil sice námořnické kluby, ale tam mohl každý a také většinou každého pěkně okradli, počítaje si za vše nekřesťanské peníze.

Dr. Šmíd se loučil. Odjížděl do Austrálie, společně s ním odešli Joe Walker a Fredy Bombay, který druhý den odjížděl lodí do Kapského Města.

Jelikož Lastal přenesl hovor z anglického jazyka na srbský, všichni se bavili, až ho Jára upozornil na svůj návrat do domu ztracených existencí.

Před rozchodem se domluvili, že na tureckou neděli, tedy za pět dní, to je na křesťanský pátek, se podívají do opiového doupěte, kde Jára ještě nebyl.

Lastal, který v sobotu třetího ledna odjížděl do Srbska, kde měl velkou "ordinaci", chtěl ještě Járovi ukázat kousek zapovězeného ovoce.

Jára, převléknutý do svých starých pumpek, sahající bezmála ke kotníkům, i ve svých kanadách, stoupal po dlouhých schodech vzhůru ke Galatské věži, kde stál dům ztracených existencí. Všechno mu připadalo jako pohádka a když vyšel z úzké uličky k podzemní dráze, minarety osvětlené zapadajícím sluncem ho v tom utvrzovaly.

Ferdu neviděl, šel s Julčou vybírat gratulační lístky k novému roku. Byl rád, mohl alespoň nerušeně přemýšlet na svém již se trhajícím, chatrném spacím pytli, který mu byl lůžkem, pohovkou, stolem a bůhví, čím ještě.

Božský hašiš

Orientální země jsou odedávna plné neřesti omamných jedů.

Je to opium, hašiš nebo různé drogy, kterým holduje velké procento lidí, ničící si tak zdraví a podlamující sílu svého národa.

Zavítá-li obyčejný turista do Istanbulu, neuvidí tu bídu - tu strašnou bídu, která bije do očí, ale kterou on - turista se vším pohodlím - omlouvá špínou, nevidě, že za roztrhanými cáry šatstva domorodců prosvítuje lidské tělo, zbídačelé podvýživou a nemocemi. Mállokterý turista vidí pověstnou uličku lásky, výkřik do nebe volající, ale neoslyšený. Mállokterý zabloudí k hotelu Balkanie ochutnat "nargille" se sladkým hašišem, k lidovým doupatům "požívačů opia", ležících v zašeřelých pokojících s "životní radostí", která jim poznenáhlu vysouší mozek až k nastalé tragédii - kdy dojde poslední piastr a tím i dech požívače jedů. Toto doupě je dost známé a bylo tedy známé Járovi a Ferdovi, kteří byli často svědky toho, jak požívač, bez piastru na zaplacení kousku černého hašiše, klečel, líbal lem šatu neúprosného majitele a prosil o jednu dávku. A když vypadl, vyhozen do jízdni dráhy, a snad chtěl protestovat,

hroze pěstí proti patronovi - oddělila se z budky přilepené k temnému rohu postava a než se požívač nadál, byl jediným hmatem zbaven zabijáku a odváděn na Polis Galata Nekreši, kde ho přivedli k rozumu.

Sjednaná schůzka mezi Lastalem, Járou, Jerryem a Jimmym se uskutečnila a všichni jeli od Taxima autodrožkou k mešitě La Corne d'Or. Tam vystoupili a dali se úzkou uličkou k bazaru, tou uličkou, kde nad krámky visela jedna velká červená koule a výš před jedním obchůdkem dřevěný model starého korábu. Všechno zavřeno, jak se sluší a patří na tureckou neděli, takže nikde ani človíčka.

U žlutého vysokého domu, dříve snad sloužícího za mešitu, Lastal tiše zaklepal sevřenou pěstí na malá výpadová, nenápadná vrátka, třikrát za sebou po třech úderech.

Járovi i Jerryemu, kteří tady ještě nebyli, připadala tato dvířka jako dveře od sklepa nebo skladiště. Když se o tom zmínil Lastalovi, ten zašeptal: "Jo, hochu, spleteš se, to je jeden z největších brlohů, které znám, mající hodně východů. Můžeš vejít těmito dveřmi jako bazarem, nebo kafanou o tři ulice doleji..." Další slova překazil Lastalovi hlas, vycházející z malého otvoru v brance: "What is the motter?" (Co se děje?)

"Kismet" - odpověděl Lastal a dveře se neslyšně otevřely a vpustily všechny čtyři dobrodruhy dovnitř.

Hluboká, černá, mrtvá tma je obklopila.

Lastal jim pološeptem vysvětloval: "Je nás moc najednou, tak nám nedůvěřují - pojďte za mnou, schody tady nejsou." A vykročil do tmy.

Všichni šli společně, držíce se Lastala, až narazili na hustý závěs. Po jeho odkrytí uviděli, díky malému kahanci, dlouhou chodbu, na jejímž konci byla místnost, opatřená silným kobercem a rozdělená dvanácti dveřmi. Do jedné z nich vešel Lastal, následován třemi dobrodruhy, dychtícími spatřit nejluxusnější opiové doupě v Istanbulu.

Jimmy, který šel naposled, zavřel za sebou dveře a všichni se ocitli ve veliké místnosti, opatřené kolem dokola visutými koberci překrásných vzorů, s řadou umělých palem i malou kašničkou uprostřed, v níž se proháněly zlaté rybky. To všechno bylo zahaleno do jakéhosi šedivého, až do běla zbarveného lehkého dýmu zvláštní nasládlé omamné vůně.

"Hašiš!" problesklo Járovi hlavou.

Sluha, oblečený v tureckém národním kroji s nezbytnými sandály i zapovězeným fezem, se tiše míhal kolem. Lastal se šeptem ptal po přítomných a rukou oddělil kousek závěsu, kterým i Jára zahlédl muže ve vojenském důstojnickém stejnokroji v oběti krásné černé ženy. Potom tiše závěs pustil. Jára, puzen zvědavostí, odsunul druhý box a spatřil staršího muže bezvládně ležet na zemi s vyhaslou "nargile". Lastal ho uviděl také, mrknul otvorem a zašeptal: "Ten má dost - upadl do spánku."

Vešli do vykázaného pokojíku, kolem dokola opatřeného "mindery" (turecké polštáře). Sluha přinesl pět malých tureckých koflíků kávy. V zápětí přišel i pán domu, který, jak to bylo v doupěti zvykem, přisedl a vypil kávu. Služebník přinesl velikou společnou "nargile", do které nasypal trochu opia roztlučeného na prášek a malou hrudku hašiše. Lastal s Jimmym se jí chopili a jako staří rutiněři holdovali zakázanému jedu.

Druhé "nargile" se ujali Jerry a Jára a začali kouřit, vdechující jedovaté výpary chlazené vodou.

Lastal vysvětloval Jerrymu a Járovi, jak se má kouřit, zatímco Jimmy se jim smál. "Musíte," vysvětloval trpělivě Lastal, "hodně zhluboka vdechovat omamný kouř a nebojte se toho, kluci, na prkně nebudete," dodával se smíchem. "Táák hezky - rááz, dva - rááz, dva, to je něco jiného a ne bafat jako lokomotiva!" a oba se s Jimmym dali do smíchu.

"Na mou duši," povídá Jára, "už to cejtím, abych si zavázal, doktore, kalhoty, ne?"

Lastal, mrkaje na Jimmyho, šeptal: "Budou mít dost," a očima hodil směrem k Jerrymu a Járovi, kteří sedíce na kolenou, plácali se do nastavených dlaní. Jára, celý rozčuchaný, křičel:

"Pojď se, doktůrku, chlapčit s náma!" a Jerrymu hrozným srbsko-anglickým dialektem ukazoval na dlaní Jerryho, jak vařila lištička kašičku na zeleném rendlíčku - tomu dala, tomu dala, tomu taky dala, a pak "vožrale" povídal: "To byla pěkná lištička, když každému dala" - a bouchl sebou na prachové mindery v křečovitém smíchu. Jerry chytal mouchy a pak si vážně lehl vedle Járy a dal se také do smíchu, trhaně volaje svou mateřštinou: "Hallo heigh! It - is - nice - hoax doctor!" - (Hola hej, je to pěkný doktorův žert!) a rozhazoval rukama.

Lastal nechal přinést mokré třecí ručníky, kterými je otíral, a potom je mírně plácal dlaněmi po tvářích, zatímco Jimmy držel vlhký ručník oběma na krčních tepnách. Přišli k sobě, jen malé hučení a bolení hlavy si nesli ven z tohoto doupěte. Už vycházeli, když uslyšeli strašný skřek, který někdo v omámení ze sebe vyrazil.

Jára i Jerry byli rádi, že přišli na čerstvý vzduch a oba se svatosvatě zaříkali, že už nikdy nebudou kouřit omamné jedy.

"Víte, chlapci, že ty dveře, jak jste je viděli dole na chodbě, že byly jen přidělané na zdi? Schválně, když policie tady dělala honičky - nyní je to všechno spolčeno. Chlap vydělává velké peníze. Je však mlčenlivý a kdyby ho snad mučili, tak nezradí svého návštěvníka, a proto se to tam draze platí."

"No a kolik stálo to zakouření?" ptal se Jerry Morgan.

"To," odvětil Lastal, "jenom pár lir, kolem padesáti za nás všechny!"

"A jak jsi se o tom dozvěděl?" vyptával se Jára.

"Kdo má peníze, tak se nemusí dlouho vyptávat," odpověděl Lastal a významně si bouchnul na kapsu, řekl:

"Bakšiš ti otevře cestu do ráje. Járo - jdi k policistovi a dej mu dvacet lir a on tě tam zavede - to je nejlehčí způsob, jak najdeš opiové doupě! - Všude!" končil Lastal, nechávaje po celou cestu Járu v zadumání.

ZVEDLY SE KOTVY

*Nic neboli tak jako ztráta dobrých kamarádů.
(Ze zápisů trampa od Zlaté řeky)*

Všichni se rozjeli! Hadzie Reting s Lastalem do Evropy, Jerry Morgan do Asie, Jimmy do nemocnice - vrátila se mu malárie. Jára osaměl.

Hustý mrak rakouské nenávisti, stahující se nad hlavou Ferdy i Járy, hrozil už dlouho propuknout v bouři hladem šíleného agronoma. Damoklův meč, visící nad hlavami českých trampů-dobrodruhů, se zčista jasna přičiněním velitele umírající posádky utřhl a padl v podobě vyhnanství od stolu i lože.

Ferda i Jára, kteří v předtuše blízkého konce domu ztracených existencí, měli své vaky už dávno zabaleny a připraveny na veliký "čundr".

Pan Wolodiovský smutně kráčel s hlavou sklopenou ven do pusty - byl z posádky rekordmanů v hladovění vyloučen pro naprosté vyčerpání. Oběma dobrodruhům ho bylo líto, a proto Ferda vtiskl smutnému polskému rytíři do ruky půl liry v drobných, které ještě voněly kafanou, kde je Jára vyhrál drnkáním na kytaru. V slzách děkoval a ztratil se v lidském mraveništi křivolakých uliček města minaretů.

I pro Járu i Ferdu nastal okamžik, kdy se zbavili hrůzovlády starého "učence".

Pak nastalo dojemné loučení s patronkou domu, která byla po celou dobu pobytu jejich ikonou, snažící se ve své čisté evangelické duši každému pomoci. Julča se slzičkami v očích objímala svého Ferdu, který využíval posledních chviliek loučení k něžným pocelům. Julčina matka prožívala všechno jako pravá matka - velké slzy, kanoucí jí po tváři, dosvědčovaly, že cítí se svým jediným dítětem.

Starý velitel, maje ruce založeny a la Napoleon, stál na balkónu a chmurně hleděl před sebe, za ním jako Jidáš Iškariotský se pochechtával Silberšpic, koukaje přes brejličky na loučící se skupinku. Jeho tyrani odcházeli - museli uposlechnout "Service of an execution" (vykonání rozsudku), který sestavil spolu s agronomem.

Ferda se loučil nerad, nechávaje v istanbulském Beyoglu kus svého tuláckého srdce. S Julčíným otcem, který byl na cestách v Malé Asii, se nemohli rozloučit - jistě by z toho kápla nějaká zmačkaná lira.

Poslední mávnutí rukou, poslední pohled na stařícký dům ztracených existencí a oba dobrodruzi vykročili k přístavu a na další cestu, která je lákala.

Druhého dne rybářská bárka odvezla Ferdu i Járu na loď kapitána George, kde se konaly horlivé přípravy na dalekou cestu přes Černé moře.

Velké plesnutí dlaní přivítalo Ferdu a rána boдрého Mamuta do jeho ramene mu div nepřerazila klíční kost.

George jim přidělil dvě visutá lůžka.

Čluny, jezdící od břehu, přivázely různé zboží; mužstvo ho ukládalo pomocí rum-pálu, poháněného motorem, do útrov plachetnice - všechno pod přísným dozorem Mamuta. Jako poslední zboží nalodila posádka dva soudky vína a velký stolitrový sud pitné vody.

Konečně bylo všechno na svých místech. George stál na vyvýšeném místě u kormidla a udílel poslední rozkazy. Nakonec vylétla nad hladinu kotva.

Za Ferdou a Járou přišel George, poklepal jim na ramena a řekl: "Molodci, teď vás musíme schovat před prohlídkou, nemáte výjezdní víza a na první pohled by ve vás poznali ty turecké výtečníky-vyzvědače. Nepomohl by vám ani Mohamed, tedy

vzhůru do své skrýše," a kapitán zavolal čtyři lodníky, kteří uchopili Ferdu i Járu a podrželi je u ráhna, kolem kterého omotali druhou hlavní plachtu, takže Jára i Ferda leželi v omotané plachtě, stažené provazy, jako ve visutých lůžkách.

První pocit byl příjemný i přes tmu, která v jejich nezvyklé skrýši panovala. Avšak minuta za minutou přinášela oběma pozdní poznání, že měli odložit své svetry, které byly spolu s děsnou atmosférou příčinou toho, že se začali strašně potit. Každý s otevřenými, těžce oddechujícími ústy, lapal po vzduchu.

Ferdovy kletby se temně odrážely mezi plachtovím, nenacházejíce nikde sluchu. Jára přidušen myslel, že nastává jeho poslední hodinka. Proužky stékajícího potu ho strašlivě svědily, způsobující mu muka Tantalova!

Konečně Ferda, pln beznaděje na záchranu, umkl, i Jára, ztrácejce vůbec víru na včasné vysvobození, plný rezignace, se oddal, usínaje, svému osudu.

Na širém moři - až západ shoří

*I vodní pláně, jako prerie,
mohou být tuláku domovem.
(Ze zápisků trampa od Zlaté řeky)*

Prudké lomcování probudilo Járu. V prvním okamžiku si nemohl uvědomit, kde je. Zmítající se plachta propustila spoustu čerstvého vzduchu, který Jára i Ferda radostně nadechovali pootevřenými ústy.

V malém okamžiku pak oba, úplně bezvládní, vypadli z plachtoví do rukou smějících se lodníků.

Ferda si rovnal hřbet přes hromadu stočeného provazu, klekl jako pravý pohan a vůbec si nevšiml zpívajících lodníků, kteří napínali všechny lodní plachty. Jára se zase prohýbal jako kočka a masíroval si krk, který ho nehorázně brněl.

Potom se převlékli do dlouhých plandavých kalhot, které jim námořníci půjčili. Vjížděli do Černého moře - míjeli staré zříceniny pevností Rumeli i Anadolu Ferer, mohutně působící v zapadajícím slunci.

* * *

Veselí, do černa opálení námořníci se za hrozného zpěvu kolébali po palubě - to všechno, i chování posádky vůbec, uvádělo Ferdu a Járu do oprávněného úžasu. Georga nebylo vidět. Petru stál u kormidla, držel v jedné ruce baňatou lahvičce a statně si nahýbal, Ivan i Radko v čele s Mamutem hráli na přídí karty, zatímco ostatní posádka ležela v pravém slova smyslu u malého soudku vína a byla zpita do němoty.

"Co to znamená?" - ptal se Ferda, toho času nejmladší adept námořního umění na lodi.

"Nevím. Pojd', zeptám se Georga."

"Co je vám, George?" vyzvídal Jára, když ho našli v kajutě.

Oslovený mávl rukou a pak procedil skrze zuby: "Ech - nestojí to za řeč!"

"Jen s tím ven, ono se ti, mořskej vlku, uleví" - pravil živě Ferda.

A George začal: "Dnes je tomu, přátelé, plných pět let, co jsem si odvážel

z Istanbulu ženu, svou ženu, která jako lotosový květ ležela v mé náruči. Tenkrát jsem myslel, že mám své štěstí, ale sešel se rok s rokem a já poznal, že to, co jsem si představoval, všechny ty krásné sny, že to, čemu jsem věřil - to mě se strašnou a chladnou vypočítavostí klame!!!

Tenkrát, kamarádi, jsem se neznal! Zapomněl jsem na všechno, co mě naučili v Oxfordu a já s karabáčem, který tamhle visí, jsem ztřáskal celý dům. - Ji jsem bil, až v cárech ležela přede mnou, svíjela se bolestí a vyrážela ze sebe, že se klamu, že je věrná a já ji sám na vlastní oči vi-dě-!!!!" - a George jakoby viděl před sebou hrozný okamžik, zastřel si rukou obličej.

"A co to znamená venku, George? Všichni jsou namol!" - pravil Jára.

"Co to znamená? - Tak vždycky moje posádka, posádka 'bukanyra George, oslavuje bolest svého pána. A moje loď dostala jméno Šajtan."

Na palubě, ověšené hořícími lampióny, kymácejícími se v mírném větříku, bylo vidět potácející se námořníky s "butelkami" i demižóny vína. Jejich hrdla vydávala drsné zvuky, marně se jim snažice dát melodii. Příchodem Georga na palubu proměnil se drsný zpěv ve strašný řev, který převyšoval i výfuky pracujících motorů. I ležící námořníci, kteří slyšeli řev svých druhů, se nadzvedali s těžkostí na lokte a volali drsná slova plná slávy jejich veliteli, nešťastnému Georgovi.

Ihned je přijali mezi sebe, přinesená kytara a harmonika udělala náladu a když v dáli vycházela "zornica", všichni spali jako blaničtí rytíři. Jen Jára a Ferda vařili kávu pro nemocného kuchaře.

* * *

Slunce stálo již dost vysoko, ale na palubě bylo jako po bitvě. Námořníci, zmoženi noční pitkou, leželi, kam sebou v noci práskli - a strašně chrápali. Mamut ležel ve stejnokroji Šajtana, s hlavou v odpadové stoce. Radkovi vykukovala ze spleti těl jeho tetovaná ruka a nohy. "Sailor Ivan" seděl opřen o kotevní lano, hlavu hluboko na prsou - spal jako zabitý. U kormidla ležel Petru a v rukách svíral baňatou lahvi. Pod kormidlem, jednu ruku na kole přivázaném provazem k ozdobnému brlení, ležel sám kapitán.

Jára se postavil na vyvýšené místo u kormidla a s velkým gestem prohlásil: "Já, tulák Jára, se povyšuji na kapitána této lodi a svého druha Ferdu na prvního poručíka, zatím z nedostatku námořnických sil mužstvo dělajícího!"

Ferda koukal jako když na něj spadne ráhno, ale kymáčení lodě ho vzpamatovalo. Hned utíkal vykonat Járův rozkaz přitáhnout kosatku - přední tříhrannou plachtu, která nabírá vítr při plavbě proti větru. Zatím Jára odvázal lano držící kormidlo a otočil loď směrem, který mu nejlépe vyhovoval.

V té chvíli nastalo nejdivočejší lavírování na Černém moři, protože Jára brzy poznal, že kormidlovat štíhlého Šajtana není hračkou. V některých chvílích, kdy vítr se více opřel do plachet, měl co dělat, aby těžké kormidelní kolo udržel. Přesto si za chvíli zvykl, takže se mohl i obdivovat Ferdovi, který lezl po provazových žebřících až k ráhnu malých plachet, dokonce až k anténě.

Ani nezpozorovali, že se obloha zatáhla šedým povlakem. Až první poryvy větru je upozornily na příchod bouře.

Na celém obzoru visela tmavomodrá do černa přecházející clona, která hrozila každou chvíli spadnout a pohltnout všechno, co bylo pod ní.

"Pozdrav bůh," uklouzlo Járovi z pootevřených úst.

"To máme nadělení," hořekoval Ferda a zmateně pobíhal mezi námořníky, marně je tahal za nohy, aby je probudil.

Druhý poryv prudkého větru zalomcoval lodí, až se silně otřásla. Clona se vůčihledě zvětšila a loď se začala silněji kolébat.

Další náraz větrů urval plachtu, opilými lodníky špatně uvázanou, takže vlála vzduchem jako prapor a trhala tím celou lodí.

Nezbylo nic jiného než jít vzbudit Georga. Konečně se probudil, právě když první velké kapky dopadly na palubu. Kapitán se pátravě rozhlédl po černé obloze, která se už tlačila na záď Šajtana - rychle vstal a nehoráznými kopanci budil své druhy. Mužstvo, díky kopancům a prudkému lijavci, který se spustil, vstávalo a v okamžiku se loď hemžila lodníky, kteří ukázali, že jsou slova námořníci hodni.

Liják přestal. Mužstvo bylo rozděleno na dvě party, z nichž jedna šla do podpalubí a druhá měla služby na palubě.

George, oblečený v silný nepromokavý plášť, vysoké boty a klobouk, který mu vzadu splýval až na ramena, stál u kormidla a bezpečně řídil svého Šajtana, dávaje rozkazy zvoncem.

Zatím větrná bouře nabývala prudkosti, při které štíhlá loď letěla po zpěněných vlnách skutečně jako "d'ábel Šajtan", skákajíc v poryvech větru o celé metry vpřed. Vítr skučel a kladky, držící provazy i ráhna, táhle skřípaly, zvětšující úzkost Ferdovu i Járovu, kteří seděli na zemi pod svými visutými lůžky.

...a peklo se rozevřelo, plné mořské nemoci!

Nad Černým mořem se rozevřelo peklo! Zuřila suchá větrná bouře - ohromnou silou zvedala spousty vod a kupila je do obrovských vln, které pohlcovaly všechno, co jim přišlo do cesty. Jedno z nejkrásnějších moří světa mělo svůj černý den, den, kdy mohlo ničit, kdy mohlo svým řevem zděsit i nejstatečnější námořníky, kteří v takových chvílích odevzdávali svá těla i své duše patronce lodi, zavěšené ikoně kdesi v rohu a osvětlené věčným lodním kahancem.

Jára s Ferdou pozorovali nevolnost, která se k nim vkrádala, čím více šli od středu lodi.

Ivan, starý známý z Varny, jim ukázal na lůžka, což mělo znamenat, aby se tam rychle odklidili.

Loď se dostala do takzvaného "slinku", znamenajícího jakousi smyčku, oko vln, které na jistých místech rozbouřených moří řádí a přivádí bez milosti všechno do záhuby. Loď Šajtan se držela, její dřevěná vazba praštěla pod střašným tlakem rozběsněných vod. Špice v jednom okamžiku padala hluboko dolů, v druhém se zvedala nad vlny, střídajíc se se zádí.

Náhle se lůžka rozhoupala, předměty, které nebyly přivázány, se sešouply na jednu stranu a modlíci se muslimové sjeli i s koberečky ke stěně. Zvonění zvonce proniklo z paluby.

"Co je?" ulekaně, jako jedněmi ústy, se ptali Jára a Ferda, ale starý mořský vlk Bottlenose máchnul rukou a pravil:

"The ship is on her beamends?"

"Co je, co je, Járo? ptal se svého druha Ferda, který nerozuměl.

"Ale prý loď leží na boku," odpověděl Jára a ptal se Bottlenoseho: "Kdy budeme 'to bale' (pumpovat vodu z lodi)?"

Bottlenose mávl rukou a pravil:

"To nic není - George obrací loď" - a skutečně stěny se vracely do své původní polohy, ukazující, že loď se vyrovnala.

* * *

Strašný víchř je div nazalkl; černé tmavé mraky visely nad lodí, všechno zahalující v děsnou mrtvou tmou. Pár žárovek, osvětlujících palubu, dodávalo lodi strašidelného vzezření, které v jekotu burácející bouře, v praskotu dřevěných čepů i skřípání klapek se jen zvyšovalo. Vlny černých, zelených a šedivých vod narážely na příď, která se příšerně otřásala, hrozíce každou chvíli, že pohltní vzdorující plachetnici.

Jára s Ferdou se pevně drželi železného kruhu u hlavního stěžně a mysleli, že se oba nacházejí na kraji rozběsněného pekla a na ně se řítících velehor. Jen jedna hlavní plachta byla rozvinutá - napjatá až k prasknutí, ostatní byly svinuté a přivázané na ráhnech. Starý Mamut číhal jako kočka, připravená ke skoku, aby vykonal bleskurychle se svými druhy Singultusem (Škytavkou) a Joem rozkazy, dané zvoncem velitele lodi.

Nemocný Willik ležel s vytřeštěnými očima bledý, strhaný v obličeji. Jára, sahaje mu na bezvládně ležící ruku, cítil zvláštní chlad. Sáhl mu na prsa, ale tep necítil, takže hrůzou přidušeně vykřikl. Všichni se sběhli. Ivan namočil hadr a třel mu spánky. Bottlenose běžel pro Joeho, který byl lékařem, a zatímco ho šel Radko vystřídat - Joe podal analýzu: Smekl námořnický širák a zatlačil nebohému Willikovi oči. Bottlenose vzal roh pokrývky a přetáhl ji mrtvému přes hlavu. Jeden z muslimů, zvaný Pet, prohodil: "it is kismet" - (to je osud) a zaraženě si usedl.

Zvon dával znamení na vystřídání. - Všichni si oblékli těžké nepromokavé pláště i velké klobouky a zmizeli otvorem vedoucím na palubu.

Za Willikem!

Přišlo jitro a s ním dojemné rozloučení s kamarádem Willikem, který podlehl přírodě v boji o život. Obloha plná letících oblaků se trochu vyjasnila a v dírách roztržených mraků se objevily sluneční paprsky.

Uprostřed paluby, kde byl nejmenší rozkvy, stál hlouček námořníků. Celá posádka Šajtana mimo těch, kteří byli po ruce mužům u kormidla.

Na velkém dlouhém prkně, zabalený v bílý hrubý pytel s prostrčenými rukama a hlavou, ležel nešťastný Willik.

George, v ruce anglickou bibli, předčítal hlasem, který se mu chvěl, jednu z kapitol přílehou na Willikův osud.

Námořníci, drsní, otupělí námořníci, stáli kolem se sehnutými hlavami a hleděli naposled do tváře mrtvého kamaráda.

Slajt, Bottlenose, George a Joe mu naposled zazpívali "Good save the king" - při níž prkno i s mrtvým Willikem se sunulo, opřeno o brlení, nad pění se moře, až sklouzlo do vln.

Tělo, opatřené železnou koulí, rozstříklo při dopadu na hladinu vějíř vody, který

dal námořníkům poslední možnost zahlédnout kamaráda a druha Willika. Pěnivý vějíř se zavřel a ukryl navždy, na dně chladného moře, muže, jenž celý život zasvětil moři a kamarádům!!!

Járu napadla jedna ze starých krásných písní, bohužel, opomíjených, ve které zní: "Lhostejno, zda zajde, dnes či zítra dýchne naposled" - a Jára s Ferdou v hloučku zamklých námořníků, hledících do modrých vln, zpívali píseň, kterou Jára na Sázavě složil pro mrtvé kamarády:

"Ahoj, kamaráde, ahoj, odešel jsi nám,
ahoj, kamaráde, ahoj, jsi všemi vzpomínán,
starý totem jak ptáče
zapláče i osada bude lkát."

George jim stiskl ruku a i v jeho očích i v očích Bottlenose se leskly slzy. Mamut, ten starý "chariot Mamut" vyprovodil svého druha "to ring the deathbell" zvoněním umíráčku - lodním zvoncem.

Petru, sympatický Rus, vytáhl modro-zelenou vlajku, sbalenou do pouzdra s černým organtýnem, na půl žerdě.

Vztekaající se moře spolu s divokým vichrem vzdalovalo každým okamžikem Šajtana od smutného místa...

Blížili se k pevnině - hejno racků, doprovázející loď, ukazovalo její první příznaky. Zanedlouho potom oznamoval Joe, stojící vysoko na hlavním stěžni, že vidí zemi. Motory přestaly ihned pracovat a štíhlá plachetnice plula velkým obloukem zpět na širé moře. Plachty byly svinuty, jen kosatice nabírala vítr a lavírovala proti větru. Námořníci vhodili do moře několik dlouhých sítí a když potom spatřili převalující se delfíny, navnadili ještě "fishhook" udice.

Kvapem se stmívalo. Loď zamířila blíže k černé pevnině, která jako hrbatá tmavá mlhovina se rýsovala na obzoru. Sítě daly plno ryb, které Jára i Ferda ani neznali. Dva velcí delfíni se stali kořistí udic, zásobující tak na dlouho posádku svým chutným masem, které Slajt nasolil do pěti prázdných námořnických "firkins" soudků.

S přibývajícím večerem se loď blížila k pevnině rychlostí rovnající se deseti uzlům.

Policejní motorový člun vyletěl ze zátoky, přirazil k bokům Šajtana a připravený můstek uvedl úředníky sovětského Ruska na palubu. Jára i Ferda, schovaní mezi haldou stočených lan, ani nedutali. Zevrubná prohlídka ukázala náklad, který přihlásil George: "Čtyřicet pytlů, obsahujících samý "Bean" (sviňský bob); dvacet z nich opravdu stoprocentně - a dvacet druhých, šikovně šitých pytlů s dvojitými stěnami, plných opiových, hašišových a sacharinových sáčků! Úředníci odjeli, neopomenouce pozdravit sovětskou vlajku, poletující na stěžni.

Stará srdečná "Monster" obluda, Mamut, se pochechtával za vzdalujícím se člunem a pojídal dál klidně svou večeři, sestávající ze syrové čerstvé ryby.

Maličké světýlko v baráčku přilepeném na pobřeží dvakrát zhaslo a dvakrát se rozsvítilo a zároveň od břehu odrazil veliký člun, který se rychle přibližoval. Šajtan stáhl i kosatice a natočil se zády k pevnině.

Zatím člun přirazil k opuštěnému můstku a celá posádka se vrhla na dvacet pytlů, které byly označeny nepatrným znamením. Ty odnesli do kolébajícího se člunu. Naplněný člun odjížděl za husté tmy, Šajtan vytáhl všechny plachty a plul podél pobřeží...

Byla jedna z těch nocí, kdy úzký srpek měsíce zapadá už kolem páté hodiny odpolední a kdy vzdor tisíci svítících hvězd je hluboká, mlčenlivá tma.

Prozíravý moderní bukanýr George, počítající s každou takovouto maličkostí velkého významu, vylodil svůj drahý náklad a nyní pospíchal si odpočinout po cestě plné starostí. Loď zamířila do zátoky, kde pár žlutých světýlek dávalo tušit rybářskou osadu. Sbalení plachet a spuštění dvou velkých kotev se dalo za zpěvu anglických písní, které prozrazovaly svou veselou, divokou melodií, že se cesta podařila.

Tu noc se chvěla rybářská osada pod nárazy tančících a výskajících námořníků, kteří přišli mezi své staré kamarády. Dále, kus od břehu proti tmavomodrému nebi, odrážela se černá silueta trojstěžníku Šajtan, kde jen "sentrybox" (strážní budka) ukazovala svým červeným světýlkem kousek života na lodi kotvící u břehu divokého Krymu.

Rozloučení

Jára s Ferdou zpívali anglickou námořní písničku, která se jim tolik líbila. Seděli spolu naposled. Znamé bulharské břehy se každým otočením lodních šroubů přibližovaly, přibližující zároveň skutečnost jejich rozloučení. Burgaský záliv pohltit trojstěžník Šajtana, který plnými plachtami plul k nízké, avšak pevné přístavní hrázi, za kterou už Jára s Ferdou byli jednou a kde si tenkrát nepomysleli, že se tam rozejdou.

Jára pospíchal - dohodl se s Lastalem o cestě přes Bulharsko do Srbska, a Ferda, věren své lásce, vracel se do země minaretů s lodí, kde jako námořník přijal místo po zemřelém Willikovi. A nyní oba s různými pocity hleděli před sebe.

Jára první přerušil ticho: "Je tomu, Ferdo, už dávno, co jsme vyrazili na 'trail', na cestu, která nám ukázala, jak máme jít dalším životem. Ukázala nám kus nefalšovaného divokého života, plného bídy a hladu. Krušné dny, plné pravé honby za potravou i za dobrodružstvím, z tebe, Ferdo, udělaly pravého muže. Jsi docela jiný než když jsi sedával u ohňů na Sázavě, máš své sebevědomí, svou filozofii a své zkušenosti. Tenkrát jsme vyšli s přesvědčením, že se zas oba vrátíme, ale kismet chtěl jinak. My, řekněme si to upřímně, jsme prohráli. Děvče, nepatrné děvče, dovedlo nás porazit jako rána vymrštěná na soupeřovu bradu. Podlehli jsme, Ferdo, a nechtěj to ode mne, my nemůžeme být kamarády, my můžeme a taky budeme jen známí. Loučím se s tebou, starý brachu, nerad, vím, že jdeš za srdcem, za touhou, která je silnější než slovo kamaráda, a proto tě nepřemlouvám. Děkuji ti, Ferdo, za tvé kamarádství a věř, že si rád na tebe vzpomenu, až budu sedět u žhavých polen táboráku, vzpomenu rád na tebe i na to, co jsme spolu prožili. Naše dlouholeté kamarádství se rozbilo, ale vzpomínky budou žít s námi. A tady na lodi čestných podloudníků tisknu ti ruku s přáním, abys v Julče našel víc než kamarádství, abys byl šťasten a vzpomeň, jako já vzpomenu!" - a Jára drtil Ferdovi ruku v upřímném přání i citu pro Ferdovu lásku.

Ferda sám pohnutím nevěděl co říci, až po chvíli odpověděl: "Jááro, ty kluku zlatá, děkuju ti za všechno, co jsi pro mě udělal - Jáárku - to víš, jsem kluk, kterej poznal první dívčí lásku a - a - teprve teď jsem poznal, jak tě mám rád. Víam, že si ani nezasluhuju to tvé kamarádství, ale Járo, prosím tě, nech se naposled obejmout...!" žádal zmatený Ferda a drže Járu kolem krku, dal mu polibek. Oba se pustili a slzy se jim leskly v očích. Tentokráte, po dlouhé době, to Ferda myslel upřímně.

Jára se nerad loučil s milým koutkem, který mu byl dlouhou dobu celým světem. Stál na samé zádi, opřen o zábradlí. Vítr mu čechrál jeho kudrnaté vlasy - naposled!

◀ *V žilách mu proudila krev tuláka. Svého času ho mnozí považovali za českého Jacka Londa... Jmenoval se Josef Peterka, ale trampská veřejnost ho znala pod přezdívkou Bob Hurikán.*

V Bělehradě nastoupili oba čeští tuláci na palubu lodi Vojvoda Mišič. Jára (Bob Hurikán) tu svedl nezapomenutelný boxerský zápas. Na snímku Bob Hurikán, první zleva, krátce po boxerském utkání.

To naposled mu létalo před očima jako duhové kruhy, zadívá-li se člověk do slunce. "Naposled" četl, kam se podíval, ke kormidlu, na stožáry, vlajku, ráhnoví, plachty, kuchyni, hambalce - i z kupy provazů se ozývalo to prokleté "naposled", které se roztříkovalo po celé lodi i na širý pruh moře za její zádí.

Rozloučil se jako muž, stiskem ruky a přáním dobrého větru i plavby dalším životem.

Při posledním stisku nastavených drsných, větry ošlehaných dlaní Jára poznal, jaké ztrácí kamarády. Dary nepřijal.

A v nastalém přístavním shonu se dotkla jeho noha pevné země a on houpavým krokem se rychle vzdaloval.

U celnice se obrátil, vyskočil na prázdný vozík od kukuřice, dal dlaně k ústům a volal: "George, Mamute, Ivane, Radko, Slajte, Bottlenose, Petru, Pete, Singultuse, mrtvý Williku, Mope, Joe a Ferdóó - Šajtan - ahóój!" a ztratil se za rohem, v mysli maje vtisknutý obraz slavného trojstěžníku bukanýra Georga.

SÁM A SÁM

První kroky na pevné zemi přístavního města Burgasu - a Jára se rychle vžil do své situace, kdy byl zase jednou úplně bez "para". Byl podvečer, sníh chřupal pod nohama.

"Zima strašlivá, prokletá zima," huhlal pro sebe Jára, těžce postupující proti větru Alexinačskou silnicí.

"Co bych dal za kvart horkého čaje - posledních devět dinárů - prorazím nebo zahynu? Kus slaniny, nebýt toho, že to jím po "atomech", tak bych dávno zašel, bez životního tepla mého pracujícího žaludku."

Járova samomluva byla přerušena štěkotem psů a hlasem nějakých domorodců. Jára poprosil o nocleh, ale dál se nedostal, než na práh chalupy, která ho nepřijala. A tak šel dál a dál, každým krokem se vzdaloval nehostinné vesnici, pustou silnicí, ztrácející se před ním na dvacet kroků v noční tmě.

Velké černé chuchvalce mraků a ostrý studený vítr hnaly se po nebi a zastiňovaly záři měsíce.

Proklínaje nevlídné muslimy a poturčence, Jára začal uvažovat. Na polích po sklizni vína zůstaly malé hlídací budky. Co kdyby vlezl do některé z nich a přespal. Ale brzy si vzpomněl na podobné přespání v bulharských vinicích, kde malé soudky se staly jeho obětí. - Dnes to zavrhoval. Uvažoval dál - usnout tady někde, bez ohně, bez trochu tepla, bylo jistou smrtí, vzhledem k únavě a hladu. Měl sice kus slaniny, ale ta se mu bez chleba dávno přejedla a bylo nebezpečí, že by ji zesláblý žaludek zvrátil. Ani tady, ani nikde venku nesmí usednout; vzmáhající únava by ho přemohla, on by usnul a víc by se neprobudil. Třetí a jediná možnost - jít tak dlouho, dokud nenajde vhodnou "kuču" k odpočinku, anebo strážnici, kde by se trochu u žhavých policejních kamen zotavil.

A tak Jára, polomrtvý, unavený a hladový, s rozbitýma zkrvavenýma nohama, se potácel tmavou drsnou silnicí k malé vesnici-selu, kde viděl v jedné "kuče" světlo. To světlo se mu stalo magnetem a on by v životě nikdy předtím neřekl, že může být tak daleko... Zdálo se mu, že jde k němu celé hodiny a že je stále stejné - malé, vzdálené a třepetající se v dálce. V hlavě mu hučelo a on, úplně vyčerpaný, sotva zvedaje nohy, zakopl a zhroutil se dva kroky od okraje rozbitého můstku, pod nímž byla černá, hluboká tma. Cítil, že ztrácí vědomí, ale pud sebezáchovy ho hekajícího vztyčil a potácejícího vedl tmou rovnou k osvětlenému okénku černé kafany. Tam klesl na kolena. Se zbytkem posledních sil se přidržel zdi - pak padl na bok a ztratil vědomí.

Stojan-kamarád

*Divoký hoch krotkého srdce
má naději se stát dobrým kamarádem.
(Ze zápisů trampa od Zlaté řeky)*

Pod oknem černé kafany ležel hladem i únavou v bezvědomí. Našli ho dva kolemjdoucí domorodci, kteří ho odnesli do kafany. Doušek starého vína stačil, aby

otevřel oči. Překvapeně se rozhlížel. Hrubý stůl, plný "stakánků" rakije a kolem něho na lavicích junáci z hor, staré i mladé tváře, jak je vítr ovál, všichni se baví o podivném "poutníkovi", kterého našli pod okny jejich kafany.

Jára podávanou čaši vypil, zajedl kusem kukuřičného chleba a pak usnul. V noci ho probudila třeskatá zima. Slabě zasténal, nadzvedl hlavu a viděl oči, které se na něho dívaly z kouta, ve kterém bylo lůžko. Jára tiše zašeptal: "Molím vás, brate je tuda někdo?"

"Je brate!" - ozval se hlas z kouta, který pokračoval - "já tu su Stojan, ale pssst! Gospodžá zlá!!!"

"Stojane, brate, nimáš vinca a kruha?"

"Imám, brate putniku, imam tabak - nimaš papír?" - šeptal Stojan, slezl ze své palandy a sedl si vedle Járy.

"Počkej donesu" - pravil Stojan a Jára slyšel, jak vrzly dveře, pak v zápětí se plížil Stojanův stín kolem okna a zmizel. Po chvíli se vrátil a nesl Járovi osvěžení v podobě nejstaršího vína, kusu sýra a chleba. Když všechno snědl a vypil, přijal cigaretu balenou, z nedostatku papírků do novin, kterou štědrý Stojan udělal silnou jako "havana".

"Naše stará, " šeptal Stojan, "to být čarodějnice, nedat nic jen na 'novacích' (penězích) sedět, ale já ji to jednou ukázat - len co bude dobře počasí. Novaci poputuju se mnů!" ještě chvíli se bavili, až Jára po starém silném víně usnul. Stojan se odplížil na své lůžko, vzal jeden ze svých pěti kabátů, kterými se přikrýval a hodil ho přes spícího Járu.

Ráno při loučení si stiskli ruce - mlčky, a Jára, který viděl ve Stojanovi dobrého kamaráda, se belhal dál podle řeky ke svému cíli, vzdálenému už jen tři dny ostrého pochodu.

ZA LASTALEM-KAMARÁDEM

*Za dobrým kamarádem nás vedou city víc
- jak touhy po domovu!!!
(Ze zápisů trampa od Zlaté řeky)*

Jára putoval už třetí den přes "Brda", kde potkával domorodce - ovčáky nebo cikány, u jejichž ohňů se večer hřál. Myslel na celou tu cestu, kterou viděl na mapě, před ním ležící.

"No, ještě deset," bručel polohlasně, "to urazím při vši bídě za dvě hodiny a pak už mně bude hej!!!" Vytáhl z vrchní kapsy své americké torny deník a začal si pro sebe číst, nevědomky nahlas, zážitky z posledních dnů!

Úterý. Dnes jsem opustil Stojana, který mi ukázal pravé kamarádství - brrr, je velká zima, mám hlad jako vlk. Narazil jsem na tlupu cikánů - mají "kuči" slepené z bahna a větví jako afričtí domorodci - chtěli, abych jim hrál na kytaru, ale šel jsem dál. K večeru jsem přišel k ohni ovčáků, kteří mi dali kus kukuřičné placky a strašnou slivovici. Zpívali jsme a jeden hrál na "svírajku" jako Slováci na dřevěné píšťaly. Prostříhl jsem si puchýře a tím se mi ulevilo! Šel jsem spát, podle odhadu hvězd, asi ve dvě hodiny.

Středa. Ráno jsem se vykoupal v Moravě, ale mohl jsem zemřít zimou (víckrát takovou volovinu neudělám) a pak jsem vyrazil dál. Konečně sluníčko začalo trochu svítit a příjemně mě začalo hřát i do zadku. Dnes je mi hej, mám kus kukuřičného chleba a v čtorce trochu slivovice. K polednímu letělo nízko nade mnou hejno kavek, vran a strak, dvě vrány jsem srazil kamenem mého praku. Potvory, vzdor zimě, byly vypasené. Opekli jsem si je a snědl. Velkou baštu jsem zapil slivovicí.

Večer mě zastihl v pustě - bylo chladno, proto jsem šel dál, až v jedné úžlabině jsem narazil na cikány - zůstal jsem u nich na večeři i na noc. Měli ovci, kterou já strašně rád! Jako odměnu jsem jim dal všechny odznaky i vojenské knoflíky, kterými jsem je obřadně dekoroval za pohostinství.

Čtvrtek. Můj bóže - jsem to vůl, zašel jsem si dva dny, jak mi dneska řekli v Titiněvsi. Našel jsem tam Čecha s pojízdným biografem - udělal jsem ze sebe ženatého, který jde do vlasti k ženě, která dostala rodinu, dali mi najíst, já jim zahrál na kytaru. Paní mi dala třicet dinárů, aby "starej" nevěděl. Pán mi zase dal třicet dinárů, aby "stará" nevěděla a pak oba mi dali čtyřicet dinárů, takže jsem v předvečer setkání s Lastalem boháč. Dal jsem jim adresu do Prahy, že jim to oplatím, až k nám přijedou, jen mi dělá starost, co pak řeknu, kdyby k nám přijeli do Prahy a sháněli se po rodině.

Jára dočetl deník. Při posledních slovech se usmíval. Pak se zvedl, hodil tornu na záda, kytaru zavěsil na rameno, vyskočil z příkopu a dal se žlutou silnicí k místu velkého setkání.

Jára docházel k cíli své cesty. Poznal ho, jak jen tulák může poznat "stanici o dobrém usazení". Pro něj to bylo tak lehké - komín s talířem, trochu kouře a viděl "pivara fabrika". Poznal všechno tak, jak pozná malé dítě v Praze podle červených cihel porodnic. Šel okolo, míře na adresu svého kamaráda, ale volání ho zarazilo. Otočil se a hleděl do očí, které se na něho usmívaly a ve kterých Jára rázem poznal dobrého kluka. A nezklamal se!

"Já jsem Charlie a Lastal mi říká Perumu" - představoval se neznámý, kterému Jára odpověděl: "Já sem nákej Jára a hledám právě Lastala - je to ještě daleko?"

"Není, Járo, už tě čekáme od včera, jdi k doktorovi a večer se sejdem na potlášku starých pionýrů, bude vypíjenda!"

* * *

Charlie davno zmizel a Jára stál ještě na místě. - Myslí mu lítaly dojmy posledních dnů, té proklaté bídy - a do jeho nitra se pomalu vkrádala radost, že nemusí už do sychravé, studené noci, že už nemusí jít proti polárnímu větru, který pronikal tělem jako mrazivý vítr Aljašky. Konečně se vzpamatoval ze svého snění a s úsměvem se bral směrem, který mu ukázal Charlie. Vyšel po schodech, otevřel dveře a už si oba leželi v náruči. Járovi vytryskly slzy pohnutím, když mu Lastal drtil pravačku v kamarádkém stisku.

Samovar bublal svou píseň - a Jára mu u praskajícího krbu vyprávěl všechny příhody, které od jejich rozloučení prožil...

Pak se vykoupal a zase poprvé po několika týdnech se podíval do zrcadla, do opravdového zrcadla!

"Proč jsi se tak najednou rychle otočil," pravil se smíchem Lastal, sedící u samovaru a prohlízející si česajícího se Járu.

"Ale, podíval jsem se do zrcadla a viděl jsem tam hnusně opáleného, ježatého chlapa, tak jsem se lekl. Myslel jsem si, že za mnou někdo stojí a zatím ten vandrák jsem já sám," pravil Jára, zase plný starého humoru.

"To je dobré," smál se Lastal, "dávat si takové vysvědčení! A teď hurá na čaj a zákusky, už to čeká od včera na tebe."

"To víš, že se dnes nedám pobízet, budu postrach všech kuchařů!"

A Jára si sedl do hluboké kožené klubovky a dal se s Lastalem s chutí do jídla, při čemž hovořili o všech věcech, o jakých mluví dobrodruzi, kteří se dlouho neviděli.

Uvědomil si, že nebýt Lastala, nebyl by ani on, a proto mu silně stiskl ruku. Lastal však s máchnutím ruky pravil:

"To nic - každému, kdo poprvé přijde do takové situace, je horko!"

Jára, aby zachránil pošramocenou reputaci, hledal stopy po ranách.

Mořem k dobrodružství

Krásná jachta Afrodité, opatřená silnými motory, vezla na své vyvýšené palubě mimo doktora Smitha, Lastala, Jerry Morgana a Járy, také Charliho, který neodolal a připojil se k nim, místo aby zůstal v Dubrovniku, jak původně zamýšlel.

Jaderské moře svou modrou hladinou se Járovi nejvíce líbilo. Jeli při pobřeží věčně krásné Dalmácie, kde při západu slunce tisíce a tisíce "cikád" pořádá pravé koncerty v píniových hájích. Jachta, díky svým silným strojům, rozrážela vlny, které se marně snažily ji zadržet a které proraženy štíhlou přídí, nechávaly za sebou dlouhou bílou cestu, ztrácející se v dálce.

Pěkné počasí dovolilo jachtě projet Otrantským průlivem i poblíž Jónských ostrovů. Jára vysedával celé hodiny na přídi s Jerryem, s kterým si vyprávěli o svých prožitých cestách i o nových touhách pramenících z jejich věčně toulavých srdcí.

Jerry vyprávěl o svých zážitcích ze země sakurových květů i země čínské zdi, kterou si zamiloval.

Jára žasl, co skromnosti a bídy se schovává za hrubou bundou nešťastného národa žluté rasy, kterého se celý svět štítí, podáváje mu pomocnou ruku jen tehdy, kdy mu z toho kyne miliónový užitek. - Národ, bičovaný občanskými válkami šilených generálů, degeneruje, upadá, dáváje tak příležitost k velkému zmatku, který si podává ruku se strašlivou bídou, kosící ročně celé milióny nevinných lidí, mající plné právo na život!

To nevidí nikdo! - Státy plné nabuřelých mamonářů sedících na truhlicích zlatých prutů a bojících se dne zúčtování s těmi nejchudšími, píší a vyprávějí o žlutém nebezpečí!

Když Jára takhle diskutoval, často si přál se podívat na Dálný východ. I on vyprávěl Jerrymu své příběhy a nezapomínal na své kamarády - Karla Tulku, Jerry Formánka, Pepu Vondráka, žijícího nyní v Americe - vyprávěl o svém kamarádovi, svazovém skautu Mildovi Dvořákovi, který procestoval Orient - Afriku - Ohnivou zemi a nyní žije v Chile, (1932+); od něho dostal právě v den odjezdu do Dubrovniku psaní plné krásného povzbuzení pro další cestu a konečné životní usazení.

Jachta vplula z Jónského moře do Středozemního; nechala ostrov Krétu po levé straně a zamířila k britskému Kypru, až přišla na vodní dráhu, směřující z ostrova Rhodos na Mersinu, která byla cílem jachty Afrodité.

* * *

Konečně cíl jejich cesty, Mersina!

Jaké však bylo Járovo překvapení, když jachta, ani ne za celé dvě hodiny, vyrazila směrem k Tarsu, kde zakotvila v zátocě rybářské osady britských vystěhovalců. Mužstvo v čele s komandérem Smithem bylo přivítáno radostným voláním.

V přístavní krčmě Džampasu se Charlie, scherif of Bad-Boys Jugoslavia, překonával jak v lásce divokých Arabek, tak v pití tureckého šarapu. Vždyť stará krčma Džampas, visící na samém okraji mořské zátoky, byla střediskem celé osady, kde obchodníci, hlavně kapitáni řeckých škunerů se rádi potěšili v náručí cikánky Lély nebo ohnivé Arabky Mansihy či ve svůdných objetích namalovaných Turkyň.

Starý šedivý černoš ze S. Paulo de Loando, přístavního města střední Afriky, hrající na ukulele, zvyšoval lesk a slávu Džampasu - třebaže stará krčma, sloužila celé osadě v jistých případech za radnici, svatební síň i kostel.

Jára hleděl na širé moře, kde ohnivá koule zapadajícího slunce se třepetala nad obzorem a propůjčovala vlnám zdání tekutého zlata.

Najednou, jakoby zapadla do spousty slaných vod, zmizela - jen zlatové hřbety mráček ukazovaly ještě chvíli, že žije, dávajíc teplo těm za obzorem.

Jerry sestupoval do osady, následován Járou, který při pohledu na vyskakující světýlka v zátocě si nepomyslel, že vlastně tato rybářská osada se mu stane klíčem k cestě a která mu dá nahlédnout do svého nitra nejrozmanitějšími dopravními prostředky - lodí - autem - karavanou - pěšky - i nejmodernějším dopravním prostředkem - letadlem z Eskischehíru.

PŘÍBĚHY Z RŮZNÝCH MÍST MALÉ ASIE I EVROPY

(Doktorem dřív, než se kdo naděje!)

*Ó vy cesty, jenž životem veacte -
co kouzla i zklamání se ve vás skrývá.
(Ze zápisů trampa od Zlaté řeky)*

Doktor bey Lastal na přání dr. Smitha přeložil své působení do Arab-Kantaru ležícím na řece Eufratu, zatímco Jerry odjel do Zejtunu. Jára jako Lastalův spolupracovník dostal snadno a rychle podle Vymazala doktorský titul a aby se to nepletlo, dostal od domorodců přídomek "kučuk" (malý) doktor bey.

Jára sice o sobě tvrdil, že je o celé tři centimetry nad střeoevropskou průměrnou výšku - ale co to bylo platné, když vedle doktora beye byl hodně "kučuk". A co se týče manželství, o tom nešlo ani mluvit. Třeba v turecké Anatolii byla jeho léta hotovým stářím - mockrát viděl patnáctileté a šestnáctileté novomanžely mající pod nosem bujně kníry a kolem sebe několik Arábků. Kučuk Jára byl proti nim v tomhle směru účinný džodžuk, dítě! Aby získal na respektu, tvářil se vážně, a na svůj dlouhý nos si nasadil kostěné brýle beze skla a nechal si růst plnovous. Ale ten ho šeredně zklamal, rostl jen místy.

V Arab-Kantaru neexistuje sice zákon o ochraně nájemníků, ale přesto sehnat vhodný byt je těžší než v Evropě.

Prvé dny umístili oba dva doktory, na rozkaz vládního komisaře, v nejrepresentativnějším domě vesnice.

Lastal se silně drbal za uchem, když viděl tu strašnou špinavou díru, plnou pěticentimetrových švábů, kteří, když na ně šlápl, praskali s rámusem jako strojní pušky. Nedalo se nic dělat, a tak po strašném vraždění a zamazání děr chlebem ulehli.

Tropický lijavec jim však v noci "zatopil". Plochou shnilou střešou i se silnou vrstvou hlíny prosakovala voda a vesele pleskala po spících dobrodruzích. Konečně našli útočiště pod širokým prknem, ze kterého si pomocí kufrů udělali stříšku a tak, sedíce na bobku, za společného klení strávili celou noc.

Pronajali si celý dům i se spoustou štěnic, které nebyly k vyvraždění.

Přes den v obílené ordinaci nabylo ani jedno tohle domácí zvířátko, jakmile se však sešepilo, hýbala celým domem.

S kuchaři byla veliká potíž a ještě horší bylo jíst to, co spáchali. A tak musel vařit Jára.

Městys se rozhlásilo umění evropských doktorů a tak Turci i Arabové se za nimi hrnuli v houfech, přeměňující ordinaci v lazaret.

Nejlepší na tom bylo, že každý chtěl ošetření zadarmo. Zprvu doktor i kučuk Jára ochotně pomáhali a vykonávali nemocniční praxi, a to tak dlouho, dokud nepoznali, že čtyři sta dávek taninu, celé metry obvazů i leukoplastu jsou vyplýtvány.

Třebaže byl kučuk Jára mladý, jeho klientela byla rozsáhlá - dostal od Lastala všechny "marody", u kterých doktor zjistil, že jsou zdraví jako hříby.

Nemocné si rozdělili na dvě kategorie: první skutečně nemocné a druhé, kterým říkali "šizuňci".

První kategorii léčil Lastal a druhou léčil Jára.

Kučuk Jára vynalézal nejstrašnější léky, aby se domorodců zbavil - všechny vnitřní bolesti léčil zředěnou jodovou tinkturou s glycerínem, do které pro vůni kapal rum a které říkal "tinktura universum" - zrovna tak jako na vojně! Pacient musel otevřít ústa a Jára mu spustil do hrtanu štětec, jemuž říkal koště, namočený do výše uvedené směsi a pořádně mu "kurgl" vymazal. Leckterý vzdor tomu, že se při operaci dávil, chtěl ještě, což Jára dělal s opravdovým gustem!

Nejvíce šla na odbyt leukoplast, za kterou nosili bodří "filištíni" celé haldy zeleniny, pečující tak o zdraví obou doktorů, aby snad nedostali kurděje. Ať už píchalo domorodce v kříži, nebo bolelo na prsou, chtěl náplast a bylo po bolesti.

Jednou bylo Járovi opravdu horko! To bylo tak - přišel za ním do ordinace pacient a nařikal si na bolesti v nohách, břiše, zádech a podpaží. Pustit ho domů s receptem, aby se myl v horké vodě, to nešlo, protože přinesl efendi beyům dva krásné kohouty, které vrátit pokládal Jára za veliký hřích, spáchaný na jejich vegetariánské kuchyni. Dlouho se nerozmýšlel - nalepil mu kus náplasti na lopatku, obřadně kápl dvě kapky kolínské vodičky do vody a namazal mu břicho; pak vzal "tinkтуру universum", namazal mu hrtan, až chlap chroptěl a připravoval se dát mu lžičku ricinového oleje. Avšak jaké zděšení se mu objevilo na tváři, nelze ani vylicít při pohledu, který se mu naskytl - "nemocný" domorodec totiž využil chvilky, kdy se Jára otočil, popadl tinkturu a obrátil celý obsah do sebe.

Jára celý zděšený běžel pro Lastala, aby mu chlapa zachránil, ale ten mezitím utekl. Jen dva statní kohouti seděli v koutě.

Tu noc oba nespali - čekali, kdy jim přijdou říci, že se nemocný odešel radovat k Alláhovi.

Uběhl jeden den, uběhl druhý, třetí a stále nic, až za týden přišel "marod" a nesl krocana nádavkem za vyléčení.

Není tedy divu, že takovouto léčebnou kůrou Járova popularita rostla a že "Maloasiani" si vymýšleli nemoci, jen aby dostali "tinkturu universum", ve které cítili špiritus!

Věru byl to s nimi někdy opravdu "těžký porod", který ale Jára rozluštil - přetínal gordický uzel silnou šaraticí a když ta nepomohla, zkusil malou kuličku rtuti do jídla.

Kučuk doktor bey Jára měl své zkušenosti. Když bolí pacienta oči, plácl ho silně otevřenou rukou do čela a nalepil mu nad kořen nosu dírkovaný leukoplast a když bolely nemocného ruce - ostříhal mu vlasy a la sv. Antonín.

Starý lékař Arab-Kantaru, efendi bey Beni-Isguen (jak ho nazýval Lastal), se šel přesvědčit o Járově vynálezu. Kučuk doktor bey Jára nabídl starému "felčarovi" minder, na který se obřadně posadil. Nechal přinést dvě "nargile" z kafany a tak při turecké dýmce hovořili o svých zkušenostech. Jára vyprávěl o své praxi v Evropě, kde on, mladý doktor ze Západu, léčil v nejposlulejších nemocnicích všechny nemoci světa.

Starý Beni-Isguen, kterého Jára překřtil na Ben Hura, pokyvoval a cumlal mlčky dlouhý "munčtuk nargile". I on vypravoval chvějícím se hlasem strašnou ruštinou, s polovinou arabských slov, dojmy i zkušenosti ze své praxe.

On si nikdy hlavu nelámal nad svým pacientem, pustil mu žilou - když to pomo-

hlo, dobře, když to nepomohlo a nemocný umřel, také dobře - Alláh tomu chtěl. Když nemoc trvala dlouho, sám tomu udělal konec troškou jedu, aby jeho jméno tím netrpělo! A tak léčil starý "samaritán" celé desítky let - ke vsí slávě lékařského umění.

Zajímavé bylo, jak léčil zápal pohrudnice - zrovna tak léčili snad před tisícem let: nemocného položil na udupanou zem a břicho potřel tenkou vrstvou bláta; nemocné místo poznal podle toho, kde bahno nejdříve uschlo (následkem horečky); potom rozžhavl drát a nešťastníkovi ho vrazil doprostřed toho místa; voda jdoucí k srdci, vytekla dírou a pacient za šest neděl běhal jako ovce.

Teprve teď Jára poznal, jak mírumilovně léčí, a proto byl na sebe tím více hrdý.

Doktor bey Lastal vyléčil bohatého muslima Hadžiho Karabagčiho a ten, plný důků, pozval oba "doktory" do svého domu. Pozvání bylo přijato.

Nízké dlouhé stavení, stavěné do čtverce, dělalo z Karabagčiho rezidence malou tvrz, ve které hustě zamřížovaná okénka dávala tušit obydlí "hurisek" pána domu. Ženy, vzdor vládnímu nařízení, byly zahalené až po oči!

Komnata ženy byla a je ještě vězením. Jára to viděl ve starém "serailu" Karabagčiho. Okénka, měřící 80 x 80 cm, byla zastřena hustou dřevěnou mříží, zabraňující zvenčí pohledu zvědavců na "krásné hurisky".

Karabagči měl šest žen a i přes nový zákon bylo jasné vidět, že jejich život je prázdný. Turek jako každý Orientálec je strašně žárlivý a běda tomu, kdo se déle dívá do podmalovaných očí jeho "majetku". Je hotov smýt nožem pohanu svého domu.

Co intrik se schovávalo a ještě schovává pod závojem žen, které nepoznal na ulici ani žárlivý manžel a tak mohly navštěvovat příbytky manželových přátel.

Jára byl na ně zvědav, ale zklamal se. Turek si liboval v postavách zavalitých "berušek" - a takové byly i všechny ženy Karabagčiho.

Vypráví se, že favoritky sultánova harému na Topkapi v Istanbulu (bylo jich tři sta) pod závojem řídily veškerý život. Proto každý snadno uvěří vyprávění Mladoturků, že žena byla nejmocnější, dokud byla neviditelná pod svým závojem, protože i v malých domácnostech se odehrávalo to, co v sultánově rezidenci. Absolutismus nebyl jen vládní formou, byl i zákonem domácnosti. Ženy se klaněly muži jen na oko, ale ve skutečnosti s ním točily, jak chtěly.

Žádný není tak zamilován do ženy jako Turek, anebo Lastal (doktore, odpusť, je to ale pravda!). Ten měkne jako vosk pod žářem černých očí!

Ženy-matky vedly své dcery jen k tomu, jak by si rafinovaně dovedly získat nadvládu. Proto staré ženy v Anatolii nejsou nikterak vzdělané. Odalisky sultánova harému musely dokonce projít školou podobající se kursu, než se dostaly na své místo.

To Jára viděl a slyšel v menším měřítku i v tomto domě plném skleněných cetek a velké kupy hebkých minderů. Karabagčiho ženy neměly žádné zaměstnání než přemýšlet, jak by se svému pánu zalíbily. Bylo to vidět podle množství zrcadel a podle výzdoby jejich šatů, jimiž jedna druhou navzájem předstihovala. Že v takovýchto harémech se vyvíjely nejhorší lidské vášně, netřeba připomínat.

Celkový dojem si Jára nesl tento: ráj Mohamedův byl opravdovým útlukem lásky v nejhorším slova smyslu...

Konečně po prohlídce, kterou vedl Karabagči s tureckým výkladem a kterému Jára málo rozuměl, nastala vlastní hostina.

Hadži Karabagči chtěl jít ve šlápějích nové reformy, a proto koupil do své jídelny hrubý stůl i s dlouhými lavicemi, na které se oba "doktoři" posadili.

Po různých obyčejích přišla na stůl musaka, kterou jedli způsobem obvyklým v tomto kraji. Nad stolem bylo "bidýlko", přes které byl volně přehozený dvoumetrový chléb jako koberec.

Pro Járu to byla novinka. Viděl už arménský chléb, kulatý a slabý jako naše placky, ale takovýto dvoumetrový "kolos" ještě neviděl.

Lastalovi neušel Járův údiv, a proto mu šeptal: "Chléb tento vezdejší dejž nám dnes, se peče každou chvíli, protože druhý den je už nechutný. Lžíce tady neznají, proto to dělej, jak to uvidíš!" Lastal si ulomil kus chleba, dal ho mezi tři prsty, stočil, proměnil ho v hlubokou lžici a tou zajel do musaky. Jára ihned zkoušel nejnovější "escajk", ale nevedlo se mu. Jídlo mu zůstalo buď na spodním okraji prstů, nebo mu spadlo na stůl dříve, než sousto ze společné mísy dopravil do úst! Jídlo jakž takž do sebe vpravil, ale přinesenou polévku (co to bylo, se nikdy nedozvěděl) ne a ne nabrat. Jen si v tom máčel prsty. Celé uličky mastných skvrn vedly od středu mísy ke každému jedlíkovi, ale Járovi se zdálo, že k němu vede celé moře. Byl rád, když to odnesli a přinesli pilav, který šel daleko lépe nabírat na chléb.

Karabagčimu neušlo, že Jára, ačkoliv cizinec, všechna jídla i ceremonie přivítal vážným obličejem, a proto, aby mu dal najevo své přátelství i vážnost, zmuchlal pilav třemi prsty v mohutnou kouli a chtěl ji dát Járovi do úst. Avšak ten si dobře všiml, že Karabagči hladil svou zamilovanou kočku, která byla stářím i nemocemi "volezlá" a plná boláků. Lastal se podíval zvědavě na Járu, jak si bude počínat, protože odmítnout znamenalo největší urážku.

Jára vážně kouli přijal a nabídl ji Lastalovi, který ji předal otci Karabagčimu. Tím bylo povinnosti učiněno zadost, naopak ještě v očích muslima "oba doktoři" vzrostli, protože ctíli stáří.

Po jídle byly přineseny nezbytné "nargile" (jako při uvítání) a za družného hovoru hostina skončila...

A zase nastala práce, při které "tinktura universum" a leukoplast vedly prim!

Kučuk doktor bey Jára byl spokojen a jistě, nebýt dr. Smitha, vykonával by svou lékařskou praxi dodnes. Avšak rozkaz ho odnesl daleko od městyse Arab-Kantaru k práci, kterou mu právě určil sám dr. Smith.

JEJICH NEJVĚTŠÍ DOBRODRUŽSTVÍ!

*Tulák má svou čest a tomu, kdo mu v nouzi pomohl, dovede sloužit věrně
jako svému kamarádovi! Až do padnutí.
(Ze zápisků trampa od Zlaté řeky)*

"To to dnes citelně fouká," postěžoval si Jára, klepaje se zimou. Putoval s Jerryem a oslíkem, kterého za šest lir koupili u Wanského jezera v severovýchodní Anatolii. Oslík těžce postupoval proti silnému, studenému větru.

Vyšli před sedmi dny severní branou města Wanu s úlohou propašovat balíček, obsahující hrst lesklých drahokamů a perel, majících cenu jednoho miliónu franků a také listiny, dávající instrukce k povstání, do horského města a pevnosti Bajazetu - a dál až do Igdýru.

Balíček měl Jára šikovně leukoplastem přichycený na spodní desce kytary, zatímco Jerry měl listiny ukryté ve vysokých botách, přes které měl přehozeny dlouhé kalhoty. Prvé dny se jim šlo lehce, ale jakmile přicházeli do neobydlených míst, na horské cesty, poznali, že jsou sledováni hloučkem divokých Peršanů nebo Kurdů, kteří po nich stříleli ze svých dlouhých pušek. Proto se Lastal oddělil, nechávaje zelenou šňůru od uzdy oslíka v rukou Járy a Jerryho, aby je v horských kaňonech spletl.

Jára teprve nyní poznal Jerryho v pravé podobě. Jeho oči nabyly divokého lesku a jeho postava, nachýlená kupředu a tiše jdoucí, ukazovala jasně, že jí divočina není cizí. Unikali k perským hranicím, cestou směřující k Sorabádu, zatímco Lastal ustupoval k Avdaru.

Avšak tlupa, stíhající Lastala, druhý den lest poznala a rozdělila se v honbě za kořistí.

Oba dva dobrodruzi večer přesně věděli, kde jejich pronásledovatelé jsou. Poznali to podle záře jejich ohňů. Sami oheň nerozdělali. Byli v místech, kde je velká nouze o vodu, a jenom kleč, sporá křoviska a lišejník zdobily divoké skály směřující k Araratu. Na zapálení křoví nebylo ani pomyslení, protože modrý, hustý dým by je na míle daleko prozradil. To sloužilo tak právě pro potravu "eška" (oslíka), kterému dali jméno Konsul!

Malá zásoba sena i kozí měch vody, kterou Konsul spolu s tornami nesl, svědčila o dobře promyšlené cestě Jerryho i Járy.

"Ještě nejsou nikde vidět," pravil Jára k Jerrymu, otáčeje hlavu v tropické helmě všemi směry.

"Ti přijdou dnes v noci," opáčil Jerry, dávaje pozor na neschůdnou stezku, přilepenou na skalní stěně a hrozící každou chvíli neopatrnému chodci pádem do hluboké propasti.

"Mně už se to nechce, Jerry, líbit - počkáme si tady na ně, no a uvidíme, ne?"

"Kdybychom nedělali službu dr. Smithovi, tak hned - ale nejdříve máme poslání a pak teprve zábavu," odpověděl na otázku Jerry. Jára se zahloubal a obdivoval Jerryho, který bitce na život a na smrt říkal zábava.

"Všechno by šlo," řekl po chvíli Jerry, "jen nebýt tohoto proklatého 'eška'. Lastal koupil nejhoršího osla na světě! Zase už stojí" - hořekoval Jerry jdoucí před oslem a vši silou ho táhl dolů po stezce. "Donkey" (osel) však zabořil přední nohy do země

a zadní mezi přední, natáhl krk a trucoval. Jerry, celý nešťastný, prosil, laskal, klel, ale nic platno - Konsul se ani nehnu. Jára, který ještě nikdy neublížil zvířeti - v zoufalství nadzvedl kanadu a kopl ho do zadku. Výsledek byl ten, že osel krásně zadními kopyty vyhodil do vzduchu, div že nesrazil Járu do propasti. Pak jakoby mu na ničem nezáleželo, sedl si zadkem na zem. Jerry, celý zpocený, sedl si před osla a odevzdal se do vůle boží.

"Ježíšmarjá, co budeme dělat?" - tázal se zoufalý Jára - "vždyť nás budou mít co nevidět - a tady nás postřílejí jako mouchy!"

"No, dělej něco, když pan Konsul nechce!" - povzdechl Jerry a pokračoval: "Chtěl jsem, abychom koupili mulu, ale Lastal ne a ne a teď to máme!"

"Víš co, Jerry? Zkus to po dobrém, snad ta bestie půjde," radil Jára.

Jerry poslechl, vstal a vzal tvrdohlavce kolem krku. Poplácával ho po hřbetě a šeptal mu do ouška: "My dearling we want to push!" (Můj miláčku, chceme jet dál) Konsulovi se to patrně líbilo, protože si lehl!

"Teď už toho mám dost!" - vykřikl Jerry a práskl "miláčka" vši silou pěstí mezi uši. To byl pro Konsula povel, aby vylétl všema čtyřma do vzduchu a začal se na úzké stezce divoce plašit. Jára při vši té bídě se musel dát do smíchu. Pak dostal nápad. Nadzvedl oslův ocas a Konsul, světe žasni, řádně vykročil.

"Inu, zkušenost jen životem se množí," povzdechl si Jára v dobrém humoru. A od té doby osel šel s poslušností beránka. Jak začal zlobit - Jára mu přivázal ocas k rozsochaté větvi, kterou užizli později u kleče a Konsul šlapal rychle za Jerryem, který si strčil vzadu za pas kus sena.

Tentokráte unikli přepadení jen o vlásek. Jerry pomocí čerstvého oslího trusu odvedl pronásledovatele po tvrdé kamenné cestě do jiného kaňonu.

* * *

Dogdays (psí počasí) minulo. - Teplý jihovýchodní vítr přinesl s sebou, mimc slunné dny, i dobrou náladu jak pro Jerryho a Járu, tak i pro Konsula; ten dával najevo svou spokojenost hýkáním, k nemalé zlosti obou dobrodruhů. Dovede si někdo představit tu "radost", když k večeru v rozbitém táboře, Jerry přes dvě hodiny slídl po zvláštním druhu kleče, která nevydávala vůbec dým, jen tak na uvaření čaje a ohřátí kamenů k nohám, protože bylo v noci citelné chladno a kdy z opatrnosti leželi od ohně na míli daleko - když prožluklý osel, dívaje se na souhvězdí Velkého vozu, spustil svůj válečný ryk na celé kolo? V těch chvílích by Jerry i Jára vraždili. Kdo neslyšel osla ulehčovat si hýkáním, ten prostě nepochopí! Jeho kvílení se neslo v strašlivých ozvěnách nočním tichem a burcovalo kdekoho v okruhu čtyř kilometrů. Co to dalo práce zahladit stopu, co jen dalo práce obvázat Konsulovi kopyta, aby v noci nebylo slyšet jeho hrabání - a on se pak z ničeho nic dal do pění svých písni, plných radosti z uniknutí.

Jerry v takových okamžicích tiše klel, jak jen londýnské dítě East Sidu dovede a nestačil přitom sahat střídavě na oba své revolvery.

Jára se smíchem šeptal Jerryemu do ucha: "Jen ho nech, dyk je to v osel!"

Zkusili oslovi stáhnout hubu provazem, ale jeho strašlivé vyhazování přivedlo Járu na nápad, který ihned uskutečnili. Na kus provazu přivázal dost těžký kámen a koncem ho upevnil ke kořeni Konsulova ocasu, protože si všiml, že vždycky při hýkání zvedl svoji "okrasu" do výše.

"Brávo, kučuk, ju ár stáne," (Výborně, kučuk, jste chlapík) křičel nadšený Jerry a poklepal Járovi po ramenech, "ta proklatá bestie mě usouží, místo žrádla by měla dostat vždycky vejprask!"

Pomocí Jerryho lstivosti postupovali velkými oklikami k svému cíli. Krásné dny se proměnily v pekelná parna, která vyprahlá skaliska zrovna rozžhavovala. Na pronásledování si už tak zvykli, že pro ně nebylo vůbec obtížné zahlazovat stopy. V tom byl Jerry pravý mistr a od něho se Jára nestačil učit. Postupovali rychle, díky nálezu "Achilovy paty" jejich Konsula v podobě uříznuté větve a kamenu. Jerry si nestačil libovat, jak Konsul "Stripling" (výrostek) jde! Když vcházeli do dlouhých údolí, kde byla měkčí půda, Jerry klekal na zem a vrázel svůj "bidžak" (turecký nůž) do země. Rukojeť tisknul zuby a poslouchal jako starý "Shantyman" (zálesák). Cestou lovili, co se ulovit dalo. Jára klad na příhodných místech oka, pletená ze žíní, do kterých se buď chytil, nebo nechtyl horský králík. Avšak časem i hony přestaly - dostali se do hor, kde mimo vyprahlou půdu a lišejníky nebylo nic, co by stačilo k nasycení. Dávno už Konsul sežral svou otep sena a dávno už Jerry s Járrou snědli poslední zakoupené ovesné vločky. A tak mimo pronásledujících lupičů se za nimi plížil strašnější nepřítel - hlad a žízeň. Měch, naplněný vodou, která horkem nabyla odpornou chuť, jim sloužila spolu se zvláštním lišejníkem, který však všude nenašli, za jedinou potravu. Oba tenkrát poznali, jak je cukr pro tuláka důležitý. Poznali při namáhavých pochodech ve strašném vedru, jakou důležitou podporu síly vytvoří dvě kostky cukru. Poznali, že utiňuje hlad i žízeň.

* * *

Někdy unikli o hezkých pár mil svým, také už znaveným pronásledovatelům, ale někdy také unikli jen o vlásek. Když slyšeli ve svém putovním táboře hlasy odpočívajících nepřátel, museli jít rychle dál, až se cítili jakž takž bezpečnými. Avšak vzmáhající se hlad a zemdlenost nedala na sebe dlouho čekat a oba dva dobrodruzi pomalu poznávali, že jsou se svými silami u konce. Sem tam na vysokých stráních viděli divoké kozy, na hřbetech bílé, s břichem i nohama černýma - nesměli však vystřelit, protože snad jen jediná míle je dělila od tvrdošijných lupičů.

Slyšeli rány, jimiž si pronásledovatelé opatřovali potravu i potřebnou sílu k dostižení kořisti.

Tak konečně nastal okamžik, kdy Jerry, soužený písečnými blechami, které se mu zažraly do těla a trápily ho strašnými bolestmi, řekl: "Dost, můj kamaráde, dnes se rozhodne kdo z koho."

Poslední dobou, kdy trpěli strašnými vedry, putovali s nastávajícím šerem a uléhali do stínu velkých rozeklaných skal až když slunce vycházelo na obzor.

Ten den dál nešli. Konsulovi spoutali nohy a odvedli ho těžce oddechujícího do malé rozsedliny - sami si pak našli nejvýhodnější pozici na uhájení své kůže.

Nečekali dlouho, snad dvě, snad tři hodiny. Ztratili správný pojem o čase, všechno jim bylo jedno, myšlenky jim zalétaly jen a jen k jejich těžké situaci.

Jerry odměřil každému sto revolverových nábojů do jejich tří šestiranových koltů a jednoho automatu Staiera. V dáli z ohybu stezky vystoupil stín, jeden, druhý, až jich napočítali sedm.

"Už jdou," šeptal Jerry, "miř pořádně a čekej až vystřelím." A klidně se připravoval k první ráně!

Zato Jára byl poněkud nervózní. Omlouval to tím, že na člověka ještě nikdy v životě nestřílel. S lupiči, kteří tiše a rychle postupovali vpřed, se dostavoval i Járovi potřebný klid.

"Tak pozor," šeptal Jerry a pak vykřikl: "Pal!!" Jeho výstřel roztřískl posvátné ticho a hromová rána se v tisíci ozvěnách nesla skalami. Jára viděl ještě, jak první Kurd padá zasažen k zemi a jak ostatní se překvapením zastavili. Stáli na holé planince v plném měsíčním světle. Pak se rychle vzpamatovali a uháněli do stínu, kde se skryli za kameny. To už Jára zuřivě pálil, drže tak palbu, kterou Kurdové opětovali, zatímco Jerry plnil zásobníky.

Lupiči byli ve výhodě svých dlouhých pušek a ve velké nevýhodě v nabíjení. Jára, třeba voják, poznal jak těžko se střílí s revolverem, když na mušku není vidět. Vystřílel ve chvíli oba zásobníky, a to když všichni stáli, ale neviděl, že by někoho zasáhl. Zato Jerry mimo toho, který padl a který jako výstraha ležel s rozhozenýma rukama a nohama na planince, ranil jiného utíkajícího Kurda do nohy!

"Járo," křičel Jerry vesele, "je to zatím dobrý, koukej, aby se k nám nedostali ze shora, byl by to náš konec. - Ty odstřeluj dva vlevo, já hořejší tři. A teď do toho!" - a na důkaz se znovu ozval jeho kolt.

Avšak Kurdové také nelenili. Jejich dlouhé "kanony" hřměly údolím, dělajíce ve svých ozvěnách dojem, že bojují dva regimenty. A tak utíkala hodina za hodinou, neustále přerušovaná výstřely; kulky, které jim lítaly nad hlavami, při dopadu příšerně bzučely. Měsíc jakoby se styděl, že vidí nejrozumnější tvory na zemi bojovat za celkem malichernou věc, se skryl za kupu mraků a všechno zahalil v neproniknutelnou tmou. Jen ohnivé jazyčky ukazovaly místa bojujících.

Jeden ohniček vpravo výkřikem zhasl, za ním ve chvíli další dva. Každé zhasnutí přivítal Jerry jásavým "Sahou scum!" (Hoj, spodino!) a příšerným chechtotem. Pak se dostavila pohroma. Jerry vykřikl a štekající kolt mu vypadl z ruky.

"Co se ti stalo! Jerryku?! Oni mi zabili přítele - vrazi - lupiči - bídáci - přítele, kterého mám tolik rád! Proboha, co se ti stalo?" křičel Jára, zapomínaje, že mluví svou mateřštinou.

"What is my kamarad?" opravoval se Jára a šíleně pálil na zbývající tři ohničky, plíže se, čerta dbaje nebezpečí, k raněnému Jerrymu.

"Co je ti, Jerry, mluv, prosím tě," žadonil Jára, nešťastný, že snad ztratil kamaráda. Ten ho však upokojil.

"To nic, molodče! - Prolítlo jen. - Zavaž to." A zatímco Jára utrženým kusem své košile zavazoval Jerrymu ránu v rameni, jeho druh levačkou pálil.

"Tak a teď je to lepší, Járo, díky, teprve dnes jsi u mě kamarád!" - pravil Jerry a pokračoval: "Já - znát taky česky, v Číně chodil s Čechem jsem - nevěděl já, že ty si Čech - myslel, že Srb - Čechy mám rád, fuj to to pálí. Prosím tě, nabíjej mi taky!"

Jára žasl - takovou dobu byli spolu a stále mluvili anglicky a teprve tady, náhodou, poznali sami sebe.

Změnili taktiku: když vyšlehl plamének, věstící a nesoucí smrt, vystřelili oba současně všemi čtyřmi revolvéry. Tak se jim podařilo zhasnout zbývající tři plaménky právě v tom okamžiku, kdy měsíc vyplul z mračna na čistý kus nebe. Setrvali ve svých úkrytech, i přes citelné chladno, až do rozbřezku nového dne. Jerry, bledý ve tváři, ležel stočen v Járově klíně, který hlídal planinku. Nic se však nehýbalo. Ani za jedním kamenem se nepozvedla dlouhá ládovačka k ráně, úplně mrtvo. Jerry se probudil, zřejmě osvěžen, a zamířil s napřaženými revolvéry z úkrytu ven. Prohlíželi

mrtvé - osmahlé děti pusty, zarostlé staré bandity. Zatlačili jim oči a odtáhli je pod velký balvan, tvořící jeskyňku. Tam mrtvozy zavalili kameny. Zbraně zlámali, jen si vzal každý v upomínku nůž s gravírovanou čepelí s nápisy Brůsa, svědčící o jakosti. Neboť co je pro Západ značka Solingen, to je pro Východ Damašek a Brůsa.

Jára našel na planince malý stříbrný tepaný sirník. I ten si schoval v upomínku na největší boj svého života.

Vyhledali Konsula a rychle opustili příšerné skály.

* * *

Utábořili se o celých sedm mil dál od místa, kde sedm Kurdů odešlo do "džeheny"! Járu hryzlo svědomí, ale Jerry mávl rukou a pravil:

"Jsi bláhový, v sebeobraně postřílím třeba celý svět - jsem rád na světě!"

"No jo, když já jsem ale taková divná povaha. Neměli jsme to přece dělat!" odporoval Jára.

"Tak se necháme postřílet, vid'?! - Ty jsi dobrý! Co mám říkat já, s prostřelenou rukou??" durdil se Jerry a sahal si na rameno, které mu Jára zavázal a ruku stáhl páskem k tělu.

Jára mlčel. V duchu uznal, že jeho druh má pravdu. Sebral se a šel na dříví. Měli ležení u malého pramene, kde bylo vidět stopy horských králíků. Proto nakladli oka. Jerry objevil jakési ovoce, podobné planým jablkům, které, třeba nezralé, pojídali a po kterém dostali strašnou koliku. Jerrymu se rány po písečných blechách zhoršovaly. Byl to vskutku hrozný pohled na rozškrábané rány, které tento hmyz může způsobit: nejdříve se naklade do masa a pak se larvy v malých úzkých chodbičkách vyživují čerstvou krví - nesnesitelně to bolí a člověk prožívá přímo pekelná muka! Jerry spoléhal na Lastala, který s potřebnými nástroji, pomocí skalpelů učiní řádění hmyzu přítrž.

Večer se chytil do oka maličký králík, který jim zase dodal větší chuť k životu. Nabrali vodu do měchu, napojili Konsula a vydali se na další cestu.

* * *

Putovali snad nejhorším místem světa! - Už tři dny neviděli kousek potravy. Cukr, všechno už padlo v boji o život. Posledním napojením Konsula se připravili takřka o vodu.

Jerry, vědom si svého úkolu, šel vzdor nemoci i raněním zemdleně vpřed, osla táhl za sebou a čím dál víc nechával svého druha pozadu. Vysílený Jára už nemohl dál. Strašný, hrozný hlad a tělesná vyčerpanost mu nedovolovala jít. Usedl a odpočíval. V dálce viděl svého druha, který na něho v ohybu cesty kýval, až zmizel. Ochablý, pomocí jen své vůle se zvedl a potácel se za Jerryem, který v zátočině na Járu čekal.

"Já už dál, Jerry, nemohu! - Opravdu nemohu!" sténal Jára a těžce usedl vedle svého kamaráda.

"Musíš, Járo, já také nemohu, ale tady jde o nás - co by si o nás druzí pomysleli?" dodával Jerry, sám strašně unavený, odvahou svému kamarádu.

Jára jen pokyvoval hlavou.

"Víš co?" zeptal se po chvíli Jerry. "Zabijeme Konsula a tím se zachráníme. Vždyť jsme necelých sedm dní od cíle!"

"Zab ho! Ale já to nebudu. Jsem tak vysílený, že bych se střelil sám místo osla", pravil Jára.

"Ale s radostí. Na něho je kulky škoda, udělám to handžárem!" a Jerry při vši své zemdlenosti vyskočil a vrazil dlouhý nůž zabitého Kurda Konsulovi do srdce. Konsul, jejich společník, s kterým uzavřeli "Friendship" (přátelství), zůstal pod Jerryho ranou stát, ani se nepohnul. Ucouvl jen pár kroků dozadu, nechávaje před sebou stříkající krev stékat v proudu po skalnatém svahu. Pak tiše zahýkal a padl na přední kolena, ještě otočil hlavu jakoby v němém výčitce a převalil se. Jára si zakryl oči, viděl ten jeho teskný pohled a slyšel to jeho zahýknutí! I Jerryho to dojalo: stál nad zabitým "eškem" se skloněnou hlavou. Pak tiše zašeptal: "Muselo to být, kamaráde!" Jára zvedl odhozený nůž, zasychající krev utřel a na vygravírované čepeli četl "Kismet". Pak ho podal mlčky Jerrymu, který levou rukou sprovodil ze světa kamaráda, protože to muselo být!

Jára s Jerryem stáhli Konsulovi kůži a odřízli kus masa. Dali ho nad ohniště, které vytvořili z pěti kamenů. Dvě kýty odřízli, zabalili do vlhké kůže a ukryli do stínu. Tu noc se najedli. Odpočívali až do druhého dne!

Jednu tornu odložili i s deskami, takže Jára měl nést svou "tornistru", jednu kýtu a kytaru, zatímco Jerry nesl druhou kýtu a skoro prázdný vak vody. Před odchodem zavalili Konsulovo tělo kameny - tím prokázali svému "kamarádu" poslední službu. Jejich žalozpěv zněl údolím, vzpomínaje osla, který i přes své chyby byl tolik dobrý.

* * *

"Zdá se mi, že je to už celá věčnost od chvíle, kdy jsme udělali škrť přes Konsulův život," pravil Jára svému druhu.

"Mně také. Zdá se mi, že je to strašně dávno, co jsme odhodili kýty plné černých, protivně bzučících much. Nebýt toho, že mám kus pečeného masa, ani bych nevěděl, že nějaký Konsul byl!" - opáčil Jerry svému kamarádu při jejich pochodu k cíli, který se jim zdál nekonečný v moři rozpálených skal.

"Tady se utáboříme!" - pravil Jerry a shazoval ze zad měch, ve kterém byla žalostná kapka horké vody.

"Tady? Vždyť tady nic nevidím!"

"Bude bouře a kdoví, jak to vpředu vypadá. Tady je jeskyňka, v té se aspoň ukryjeme!" A zkušený Jerry s koltem v ruce vnikl do malé jeskyňky, která se vzadu rozšiřovala. Zapálená kleč jim pomohla dohlédnout až na její konec, kde se válely kosti vlka či snad divokého psa. Rychle nasbírali dříví a už tu byla! Přišla náhle jako jarní bouře na Zlaté řece, jen s tím rozdílem, že té na Zlaté řece se smávali, kdežto tahle budila strach a děs. Vítr skučel, přinášel s sebou jemný písek, který vnikal do všech pórů těla. Jára, který nesl k ohni ještě jeden kámen, se mohl pod jejím přívalem zalknout. Byl oslepen jemným pískem, který mu vnikl do uší i nosu, takže strašně kýchaje usedl vedle Jerryho, který se zul, aby ulevil strašlivým bolestem. Zavalila je černá, hustá tma. Štěkající vichřice přinesla s sebou velké kapky deště, které rozpálená půda stačila vypařovat. Jak déšť přišel, tak odešel - jen prokletá bouře zuřila dál, zachvacujíc všechno živé děsem, a svým pekelným vedrem vysoušela poslední zbytky morku z těla.

Venku běsnila bouře - a Jára v duchu děkoval Jerrymu, že se rozhodl pro jeskyňku. Usnuli, stočení kolem ohně.

"Můj bože, Járo," volal na ještě ležícího druha Jerry, "nemáme ani lok vody, včerejší bouře nám ji vysušila."

"Táák!" pravil Jára. "To je pěkný nadělení! Co teď?"

"Nic! Co se dá dělat - jedině pochodem se musíme zachránit!" - pravil starostlivě Jerry, což už něco znamenalo.

A tak nastal pravý pochod smrti vyprahlým krajem - nikde nebylo slyšet ani hlásek, nikde neviděli žádné zvíře, jen vysoko, snad až u nebe kroužil bez mávnutí křídel sup a sledoval dva potácející se dobrodruhy. Kdy padnou? Bůh nemohl vynalézt strašnější mučednický nástroj nad slunce - dávalo svou nadvládu najevo i v noci, která se chvěla do půlnoci vedrem, aby pak přenechala až do svítání vládu strašné ledové zimě subtropického podnebí.

Voda! Jaký abstraktní pojem v této pustině, plné rozpálených skal.

"Jak je to dlouho, Jerry, co jsme viděli vodu Wanského jezera?" ptal se skleslý Jára.

"Nevím, nepočítám to, snad týden? Rok? Dvacet let? Mně je všechno jedno."

A takto v dlouhých chvílích, plných mučivých černých myšlenek, si krátili hovorem dusné, mrtvé ticho.

Miriady tropických hvězd kroužili na obloze v záři měsíce, který zatápěl skály svým bílým světlem, dávajícím skaliskům podoby samého předpeklí. Vzduch se tetelil horkem a roztrásal ještě víc mlhovinu, která se jim dělala před očima.

Jerry, plný zoufalství, odhodil kozí měch. Jeho prázdné stěny pálily víc jak slunce. Jára slabě sténal a potácel se vpřed. V hlavě mu hučelo: vpřed - vpřed za každou cenu, tam někde je voda! Vo-da!!! Co by za ni dal? Snad dá život, to ví jen sám bůh!

Jerry se otočil, jeho oči se podobají dvěma rudým uhlíkům. Polykaje dráždivé nic na prázdno, strhaným hlasem šeptá: "Járo, probůh, všechno se mi zdá věčností. Myslím, že jdeme půl dne a my zatím máme měch za sebou! Podívej se!"

Opravdu. Jára se otočil a viděl ho ležet na skále, pár set metrů za sebou. Zkusil to s kytarou, ale ruce nechtěly hrát.

Vodu! - Vodu! - Vodu! - Ale voda je jen dráždivou vzpomínkou toho, co bylo a co již dávno a dávno není.

Nastávalo peklo, blížil se den. Zalezli jako škorpióni pod kameny - jenže oni však nevydrží půldruhého roku bez potravy.

Leželi, těžce oddechující na poněkud studených kamenech, které se proměňovaly s vycházejícím sluncem na výheň, jež je zbavovala rozumu.

Neztráceli však naději, třeba byla mizivá a tak nepatrná jako fata morgana. Kus opečeného, kazícího se masa, ležel odhozený, hlad neměli. Jen žízeň - ta jim brala poslední víru i naději...

Minul den

"Kupředu!" zvolal Jerry a pokoušel se jít dál do noci, blíž k vodě, anebo k smrti.

"Vodu! Já chci vodu!!! Šlím, proboha," vykřikoval v horečce Jerry, trápený zraněními. Jeho křik až mrazil v tom mrtvém tichu, plném smrti. Avšak Jára mu nemohl pomoci, sám jen tak tak šel. On šel, ale Jerry s rozežranýma nohama nešel. Ten se plazil. A když docházeli na mírný vršek, který se jim zdál nejvyšší horou světa, Jerry klesl v bezvědomí.

"Jerry, probuď se!" Zoufalý Jára křičel nad svým kamarádem, ale ten se nepohnul.

Jára plné oči slz, vztyčil se nad ležícím druhem a zařatými pěstmi hrozil k nebi, vysílaje kletby tomu, komu říkají všemohoucí. Ztratil víru v to, co mu tloukl celé mládí katecheta do hlavy a co ho tolik zklamalo.

"Mám padnout tady?" ptal se sám sebe Jára. "Ten prokletý osud - ne, není to osud - každý si ho dělá sám!! - Huráá," zajásal Jára.

Jerry na okamžik procitl. Zmalátněle pohnul hlavou, ukázal na kanadu a zasténal: "Vezmi - a jdi sám - vzpomeň na mě, nemohu dál - krev z rozežraných nohou - oh - krev z ran to mně udělalo - oh - oh fůj, to je mizérie!!"

Jára trhnutím ramen strhl tornu a odhodil kytaru, která při dopadu zazvučela. Ona za to nemohla - jeho kamarádka - ale chtěl pomoci Jerrymu.

Po delším úsilí se mu podařilo kamaráda Jerryho dostat na záda a tak těžce, chvílemi odpočívaje, tápal kupředu. Nikdy by nevěřil, jak je člověk těžký a nikdy by nevěřil, jakou má člověk silnou vůli, když jde o pomoc pro toho, koho má rád.

Jerry sténal a blouznil o vodě: "Jen kapku - alespoň kapku."

S nastávajícím dnem spatřil Jára něco, co ho naplnilo radostí.

To něco bylo trochu sporé trávy a dva ptáci, kteří z ní vylétli. Zapomněl na únavu, zapomněl na své břímě a šel, přímo se hnal k místu, kde tento zázrak viděl. Nevěřil svým očím! Tráva - zelená stébélka! Obyčejná zelená tráva a přece v něm probudila novou sílu k životu.

Došel i s Jerryem k místu svého objevu a co spatřil? Na dně velké trychtýřovité jámy, plné červeného jílu - byla voda! Plná moskytů a mrtvých kobylek, páchla umrlčinou. Jim to nevadilo, byla to - voda!

A Jára, nesoucí na svých bedrech kamaráda, s posledním vynaložením svých, už už ho opouštějících sil, udělal krok - a zřítel se i se svým břemenem do jámy!

Jak dlouho ležel, nevěděl. Když procitl, skláněl se nad ním Jerry a dával mu do úst cíp šátku, namočený ve vodě.

"Járo! Máme vodu! Není to voda, je to bláto, je to však mokré, vlhké!" křičel Jerry a omýval Járovi skráně.

Jára nevěděl, co se to s ním děje - nemohl si uvědomit, že našli vodu, ale pohled na louži ho přivedl ke skutečnosti. Pak po dlouhé chvíli pil zas a zas, až cítil, že se síly vracejí. Šel zpátky po cestě, kterou přišli, až přišel k místu, kde Jerry padl. Bylo to necelé půl míle od nádrže. Vrátil se k Jerrymu s tornou i kytarou, plný štěstí i vlastní hrdosti.

"Járo - jsme zachráněni - támhle je Bajazet!" hlásil slavnostně Jerry a Jára se překvapeně ohlédl.

Skutečně - v dálce necelých třiceti mil viděl bašty staré pevnosti.

Byli zachráněni!... A oba si padli do náruče.

Svět není tak veliký...

Lastal dorazil k cíli o celý týden dříve a byl už plný starostí. Kytara vykonala své poslání a neporušený balíček byl dán na adresu osoby, u které byli nyní hosty. Listiny odvezl Jerry, po svém zotavení, osobně dr. Smithovi do Igdýru nikoliv cestou přes Kujakžský průsmyk, nýbrž stezkami mezi Velkým a Malým Araratem.

Kučuk Jára a Jerry se loučili mlčky, pevným stiskem ruky a věrným obejmutím.

Jako praví muži. Oba cítili v posledním stisku, že jsou si víc jak kamarádi, že jsou si pokrevními bratry. Poslední slovo, které Jára slyšel od velkého, snad i světem opovrhovaného dobrodruha, ale zlatého kamaráda, bylo: "Nezapomeň!" A už se nikdy neviděli. Jára slzel a ve své bolesti cítil, že mu odchází druhé já, pevně však věřil v konečné setkání, když ne zde, tedy tam na oné straně.

A v jeho deníku vyrostlo znovu jeho staré, ale pravdivé:

Svět není tak veliký,

abychom se my, tuláci, zase nesešli.

* * *

Konečně i jemu se naplnil čas - a Jára se vracel domů. Vracel se z cesty, na které poznal kus života a na kterou bude zase a zase vzpomínat. Ani sám nevěděl, jak zmužněl, jak jeho duše, plná životních zkušeností, hrdě hledí vstříc dalšímu životu. Jaký rozdíl - cesty po Západě a cesty po tajemném Východě! On, tulák, tramp od Zlaté řeky s pár korunami a ve starých šatech se vracel z cesty už ne jako tramp, plahočící se pěšky, ale jako puncovaný dobrodruh - v rychlíku Orient expres v černých šatech a obtížený napěchovanými kufry, v nichž nechyběly vzpomínky, tornou počínaje a tropickou helmou konče.

Seděl s Lastalem, který se rovněž vracel po dlouhých letech do vlasti, s Jimmym, který po uzdravení v Istanbulu marně hledal dr. Smitha a Jerryho po celé Anatolii. Jen tak tak, že nepřišel při potopení tureckého parníku Haduziade o život. Zmeškal ho v Trapezuntu, což bylo jeho štěstím.

Vyprávěli si své dojmy v restauračním voze při sklenici vína, v pohodlných vycpaných sedadlech. Jaký rozdíl, myslel si Jára, při vzpomínce na poslední cestu.

Jimmy bavil celou společnost, skládající se ještě ze dvou Čechů a říšského Němce, továrníka F. Baumana. Lastal poslouchal, zatímco Jára psal do svého deníku.

Lastal si odkašlal a pak s úsměvem řekl: "Já, pánové, vám také něco povím, a sice zase o Járovi.

Jednou jsme seděli celá parta v mém pokoji a bavili se. V koutě u okna, u mého psacího stolu, seděl Jára a psal domů dopis. Několikrát jsem ho volal, aby šel mezi nás, ale on jen kýval hlavou a že prý za chvíli. Už jsme vypili tři džbánky vína, nějakou tu láhev piva, ale Jára mezi námi ještě nebyl. Proto mně to nedalo, vstal jsem a šel se k Járovi podívat, co to vlastně píše. Koukl jsem mu přes rameno a s úžasem jsem zůstal celý zkoprnělý. Víte, prosím, co psal domů svým rodičům?" - smíchy se kuckaje, ptal se Lastal a nečekaje na odpověď, pokračoval: "On vám měl napsané již tři plné archy, na nichž měl stále stejnou větu, vedle věty: 'Jó, holt doma je doma - doma je doma!' Myslel jsem, že píše nějaký trest, a proto jsem se zvědavě a plný úžasu ptal, co to dělá. On mně odpověděl, ani se na mě ve své spisovatelské horlivosti nepodíval: 'Píši mamince psaní - tisíckrát. A není snad pravda?'

Jára, ačkoliv se tehdy silně bránil a protestoval, dostal hoblá a pak musel při číši vína všechno vysvětlit. Víte, pánové, co ten pirát Rin-Tin-Tin nám řekl? - Že prý ho najednou chytil takový stesk po domově, že chtěl nechtěl si musel sednout a psát. A než by prý psal a vysvětloval, jak se mu vede, co dělá, že je zdravý, že nemá hlad, že je na sebe opatrný (to víte, matka), že se modlí, že peníze nechce atd. atd., tak raději si uložil napsat tisíckrát větu 'Jó, holt doma je doma.' Pak se vám nestyděl ještě reptat a ohrožovat nás, že prý to byla do nebe volající nespravedlnost. A jelikož to

má napsáno pětsetkrát, tak to zbývající abychom mu za odškodnění napsali my, když už si umínil to tisíckrát napsat.

Tak jsme mu pomohli, když jsme chtěli, aby s námi hrál na kytaru a pil. Já vím," končil za všeobecného smíchu Lastal své vypravování, "že doma měli asi pěknou radost ze psaní svého synáčka."

Jimmy s Lastalem od smíchu slzeli při vzpomínce na staré doby a pomlouvaný Jára se jen uculoval.

Byl myšlenkami docela jinde, myslel, kde jsou ty šťastné tulácké cesty, které ve vsí bídě jsou krásné a vzpomněl na Jerryho i jejich tulácký táborák tam poblíž Araratu, kde Noubedy prohlásil historická slova plné tulácké pravdy, která mu teď zněla myslí: "My milujeme širší dálnice a tu bídu, ke které se v době blahobytu vracíme zas a zas!"

...a pod dojmem svých myšlenek napsal prstem na orosené okno rychlíku Orient expres: Konec!!

EPILOG

*... na co nejvíce vzpomínáme je -
loučení a shledání s kamarády!
(Ze zápisů trampa od Zlaté řeky)*

Dr. Lastal odjel k rodičům, Jimmy zůstal na Moravě a kučuk doktor bey Jára, který se stal členem Conventicie Club s oprávněním nosit klubovou moniku Dh. - vjížděl do Prahy.

Vítali ho kamarádi, ti nejvěrnější: Johnny, Vašek, Boža i Jindra s Alicí. Lůďa chyběla, uhnala si souchotiny v tanečních sálech a byla v sanatoriu.

Hned první sobotu jel na Zlatou řeku. Šel známou cestou, po které se toulal snad tisíckrát a přece se mu zdála jaksi nová, slavnostní. Běžel od řeky sehnut, sotva dechu popadaje, proběhl údolím a stál na okraji malé rokle.

"Zimní fukejř asi hodně řádil, je celá pošlehaná větry severu," myslel si. Stará borovice rozpínala nad chajdou své větve, jakoby ji chtěla chránit - a chajda, ta stará dobrá chajda ho uvítala.

Stál tam na kopečku v pohnutí, vždyť to své hnízdo dlouho neviděl. Pak vyrazil výkřik radosti, to staré jejich Aloá-hé, ahó! Ozvěna mu ho přinesla zpět i s výkřiky kamarádů od řeky a on ve svém štěstí na Lůďu ani nevzpomněl. O Ferdovi věděl jen to, že se tam dole někde zastřelil - Julča mu byla nevěrná!

Ten večer rudý táborák, připomínající mu rudé rty Arabky Fatmy, zářil s pozadím totemů i bujných divokých kapradin, radujících se spolu se šesti kamarády v údolí z jeho návratu, kteří sice ztratili Lůďu, děvče, hm, ale našli svého starého kamaráda!

Járova kytara se rozezvučela písni setkání, písni tesklivou, která dřímala v jejich srdcích, aby se zase probudila k nového životu u táborových ohňů. A mlhavým údolím se tiše neslo: "Ahoj, kamarádi!"

Závěrečná ediční poznámka

Knihu Trampem do Orientu začal Bob Hurikán (vlastním jménem Josef Peterka) psát krátce po návratu ze své cesty Tureckem a dalšími zeměmi. Tedy začátkem třicátých let tohoto století. Je pochopitelné, že mnohé výrazy a obraty zde uvedené neodpovídají dnešním zásadám české stylistiky. Přesto jsme ale do autorova rukopisu zasahovali pouze tak, abychom uchovali jeho styl, který měl i jisté prvky osobitosti. Rovněž jsme nechtěli potlačit hovorový ráz autorova jazyka.

V podobném duchu lze mluvit o termínech a výrazech, které Bob Hurikán přejímal v Bulharsku, Turecku a jinde. Ponechali jsme je v textu i v případech, kdy to či ono místo dnes již neexistuje nebo má jiný název než mělo před šedesáti lety.

Samostatnou kapitolu tvoří Příběhy z různých míst Malé Asie i Evropy, které Bob Hurikán zařadil do svého cestopisu zřejmě dodatečně. Zmíněné příběhy dokreslují - byť samozřejmě s jistou nadsázkou - dramatické zážitky, jež tohoto tuláka neodmyslitelně provázely na cestách Orientem.

Vydavatelství a nakladatelství Novinář přichází v krátké době už s druhou knihou Boba Hurikána; Dějiny trampingu vyšly v roce 1990. Stejně jako v prvním případě, obohacujeme i nyní vydání knihy obrazovou přílohou (v některých případech je sestavena z autorových autentických fotografií), jež čtenáři lépe přiblíží prostředí, v němž Bob Hurikán, legendární český tramp, písničkář a spisovatel prožíval svá dobrodružství.

S. M.

Obsah

<i>Kamarád dalekých cest</i>	3
LOUČENÍ	8
TRAMPSKÁ ÚVAHA A RŮZNÁ ODHALENÍ	9
VEN Z REPUBLIKY	10
BĚLEHRAD	11
Krajani v cizině	12
ŽIVOT NA LODI	14
Kožené rány	15
NOC NA JADRANU	17
DÁL K SOFII	18
Eš medem	19
Pivovárek	20
Konec "Kida Webra"	21
CESTOVATELÉ KOLEM SVĚTA	24
ZLATÍ KAMARÁDI - LUNCH NA KONZULÁTĚ	27
Z KASPIČANU DO VARNY	29
Dnes jako poutníci k svatému hrobu do Jeruzaléma	29
Pustý tábor	30
Finanční a jiné problémy	32
Bezejmenný trojstěžník	34
Nebeskou hudbou blíž k Bohu!	40
SBOHEM, PEVNINO	43
Na palubě	43
Z Burgasu do Istanbulu	44
ISTANBUL DNEŠKA	48
Istanbulské obrázky	49
Náš hotel a dobrodruh Kerry	49
Ferdův obchodní talent	51
Uličky lásky	53
Baštonáda	55
Zase "doma"	58
I psi život vynáší	59
Dům ztracených existencí	61
Posádka domu	62
Kdo byl lstivější, najedl se	62
Obchod s kamny a odměna pána z konzulátu	63
Vánoce 1930	64
Ježíšek nadělil policistu!	65
Poznání	67
Nové kamarádství	69
Coventicie Club	70
Božský hašíš	72

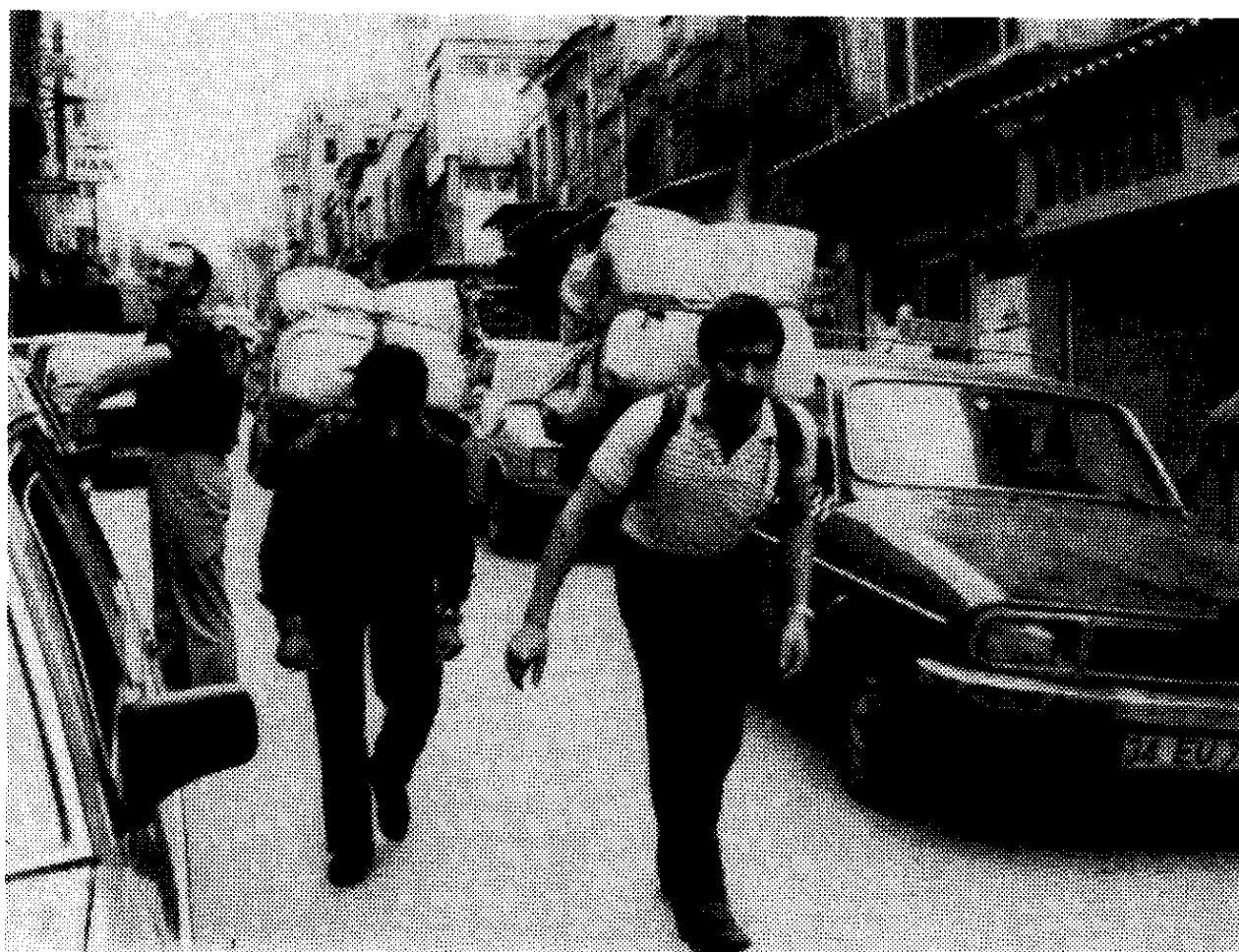
ZVEDLY SE KOTVY	75
Na širém moři - až západ shoří	76
... a peklo se rozevřelo, plné mořské nemoci	78
Za Willikem!	79
Rozloučení	81
SÁM A SÁM	83
Stojan - kamarád	83
ZA LASTALEM - KAMARÁDEM	85
Mořem k dobrodružství	86
PŘÍBĚHY Z RŮZNÝCH MÍST MALÉ ASIE I EVROPY	88
JEJICH NEJVĚTŠÍ DOBRODRUŽSTVÍ	92
Minul den	98
Svět není tak veliký.....	99
EPILOG	101
<i>Závěrečná ediční poznámka</i>	102
Obrazová příloha	103

Bob Hurikán
TRAMPEM DO ORIENTU

Vydal v roce 1991 Svět v obrazech a. s.
Odpovědná redaktorka: dr. Jitka Chládková
Autoři fotografií: Bob Hurikán (6) a Stanislav Motl (10)
Obálka (s použitím kresby Jaroslava Štíky), grafická úprava
a výroba: ing. Václav Svoboda - VN NN (III)
Sazba: MTZ Opava
Vytiskly: Ostravské tiskárny, s. p.
AA 9,02 (z toho 1,1 AA fotografií) VA 9,14
Náklad: 30 000 výtisků
Počet stran: 120
2. vydání, v a. s. Svět v obrazech 1., upravené a doplněné
TS 13/33 1561-016-91
ISBN 80-85379-16-3
Cena 25 Kčs

Ráno v uličkách istanbulského bazaru. Co nevidět se sem nahnou stovky, ba i tisíce lidí.

Někde tady, v jednom ze zdejších domů, objevil Jára (Bob Hurikán) hašišové doupě.

Životopis : Hurikán Bob

Ano, a právě tak vznikla Peterkova kniha Trampem do Orientu. Vylíčila skutečnou Peterkovu dobrodružnou pouť z let 1930-31, a takový už byl i tento „český Jack London“.

A jindy se, jak už řečeno, zatoulal zase až do Laponska.

A za války? Také mu to nedalo. Zorganizoval Trampskou partyzánskou zimní brigádu, tedy odbojovou skupinu, a stal se jejím velitelem. Díky síti jeho kamarádů fungovala od jihu Čech až na sever (nikoli Aljašky). A ne, to už věru nejsou žádná literární klíše! To byl i život.

13. Krýt se ovšem musel, to je jisté. Jak?

Pravdou je, že již před válkou pracoval v Poledním listu, který založil fašista Jiří Stříbrný, a že jeho (dnes dosti hledaný) románek Petr Klen (1942) nese značné stopy antisemitismu. Ne, ani to se nedá od Boba Hurikána odpárat.

Koncem zimy 1945 ho udali. Ukrýval prý ruského vojáka: nad Sázavou, ve zřícenině hradu Stará Dubá. Gestapo dostalo hlášku a přijelo do Hvězdonic, kde prohledalo Peterkův srub. Je ovšem otázkou, proč se vůbec nepodívali pod podlahu. Všichni tehdy už každopádně věřili konec války, ale…

Pod prkny podlahy by našli jak zbraně, tak i munici.

14.

I tak Josefa Peterku dostali, odvedli a byl odsouzen k smrti. Zavřeli ho na Pankráci a rozsudek měl být vykonán dne 9. května. Toho dne zrána zarachotil klíč v zámku a na prahu cely stanul právě ruský voják.

A dál? Za socialismu pak pracoval Peterka nejen na zmíněných Slapech, ale také na železnici. Jezdil i s partami studnařů, ale dál žil i zakazovaným trampingem a mnozí ho ctili jako ikonu.

Zemřel bohužel předčasně, v pouhých osmapadesáti letech, a kratičká zprávička o tom se v tisku míhla takřka bez povšimnutí a až čtrnáct dní po jeho smrti.

I tak se jeho pohřbu ve Strašnicích zúčastnilo asi tisíc lidí.

A ještě dál? Vlny reedic jeho knížek byly dvě – a škoda, že už se jich nedočkal.

15.

K první vlně došlo koncem šedesátých let, k té druhé počátkem let devadesátých. A dnes? Dnes opatruje Hurikánův odkaz jeho dcera Jana, ale zájem trochu opadl, to se také musí přiznat a poněkud pochybuji, že ho vyvolám právě následující citací (i když bych rád).

Ale uvidíme. Držte se, beru do rukou knihu *Modrý Běs pouště*. Z pozlstalosti byla poprvé a naposledy vydána v nakladatelství Hurricane roku 1991. A oč v ní jde?

Titulní padouch jménem Isidro se chová přesně jako hrdinové krvavých románů ze známé sbírky Josefa Váchala. A že přeháním? Posuďme sami!

„Tak ty jsi takový skunk? “ vyrazil ze sebe jeho strýc - a Isidro se bleskem obrátil.

Zavrčel vztekle jako dravec a v příštím zlomku vteřiny se mihl jeho nůž vzduchem, aby se - v krátké době již potřetí - zabořil do lidského těla. Stará teta se však v posledním okamžiku vrhla před svého muže, a tak ostrá ocel zasáhla místo Diega jeho družku.

Zatímco se Isidro namáhal vytrhnouti nůž z jejího těla, vrhl se Diego v návalu lítosti a zuřivosti holýma rukama na něho. Isidro upadl a zároveň cítil, jak se mu prsty pološíleného strýce zarývají hluboko do krku. Ucítil děsnou bolest a nedostávalo se mu dechu. Uchopil tudíž jednotlivé prsty Diegových rukou a počal je lámati. Slyšel jasně děsný praskot lámáných kostí. Zoufale pak sevrěl děsnou sílou krk svého strýce, ale ani když ucítil temné prasknutí jeho ohryzku, neustal tlak na Isidrově hrdle. Teprve když několikrát udeřil hlavou Diegovou o okovaný roh bedny, povolila poněkud bolest. Zároveň však stoupala Běsova zvířecí zuřivost. Přestože věděl, že svírá ve svých rukou již jen Diegovu mrtvolu, neustal třískati hlavou toho, který ho takto vychoval, dokud se nezměnila v beztvárnou hmotu.

Tak to byste do Peterky až dosud neřekli, což? Já taky ne. Ale i takto drsný bývá svět a ještě horší a ihned na následující straně onoho veledla čteme i více:

Pojednou ze zástupu mexikánů vylétl nůž a zanechav za sebou ostrý svist, zabolł se do krku jednoho muže takovou silou, že jeho čepel - následovaná proudem krve - vyrazila z druhé strany ven. A ještě dřív, než se tělo zasaženého sesulo na zem, objevily se jako kouzlem v rukách ostatních šesti mužů matně se lesknoucí pistole kolorované dlouhými jazyky plamene, které s děšivou pravidelností létaly z jejich hlavní. A když se poněkud nadzvedl dým výstřelů, zůstala před nimi jen kupa osmi rozstřílených těl.

Hm, ale není to už přece jen trochu moc, starý dobrý Bobe? ptám se v tuto chvíli.

A kde zůstal tvůj poctivý Pobožný střelec (1937)? A kde tvá známá umírněnost?

Zahřměla salva z osmnácti pušek a z mexikánů zůstali stát jen dva. V příštím okamžiku dostali však i oni takový náklad olova do svých těl, že již nepozvedli ani prst.

Ano, i tak se „holt“ píší krvasy neboli krváky, které tak uctíval Váchal. Ani tato předimenzovanost v oblasti výroby mrtvol by ovšem mnohým z nás, otrclů, až tolik nevadila, kdyby Hurikán průběžně nezužítkovával i snad veškerá dostupná klíše, na která si lze vzpomenout. A věřte tomu! Hle!

Dívka se přitulila tvářičkou k hnědákovi a zdála se Budovi ještě krásnější než za dne. Stříbrný svit měsíce zdůraznil její jemné rysy, zářil v jejich hlubokých očích a ze rtů jí vytvořil rudé rozpuklé poupě. Bud neodolal a přitiskl se z druhé strany ke hlavě koně dlouho, dlouho a přímo zbožně hleděl vzhůru, kde se jako rozházené brilianty třpytily milióny jiných světů a kam také dívka snivým zrakem pohlížela.

Jinými slovy, typická scéna ze starého hollywoodského westernu B kategorie… A jakým jest pak finále tohoto dílka (a vskutku ještě stále hovoříme o Modrém běsu pouště)?

Inu, snad až příliš připomíná kreslené grotesky s námořníkem Pepkem, které možná Hurikán znal. Určitě. A kde rovněž občas Pepek visel už na vlášku, ba přímo nad propastí, a kde nad toutéž hlubinou visíval i život malíčkého a nezbedného Pepkova synka Kulihráška…

U Boba Hurikána nekráčelo ovšem o Kulihráška, ne. U něj dobrotivý Bud zápasí s oním Modrým Běsem pouště, ale ještě přitom musí v posledním okamžiku zachytit peřinku dítěte visícího právě nad závratnou hlubinou.

Ale jak už řečeno, neměla to přece být Anna Kareninová, že jo.

Ivo Fencel

Josef Peterka (21. dubna 1907 Praha - 2. června 1965 Benešov), známější pod uměleckým jménem **Bob Hurikán**, případně pod literárním pseudonymem **Bob Peters** , byl český skaut, cestovatel, tramp, sportovec, spisovatel, publicista, redaktor, partyzán, historik trampingu a trampský písničkář. Vedle složení několika dodnes známých písniček (např. *Rikatado*) byl autorem celé řady knih s dobrodružnou, romantickou, detektivní a cestovatelskou tematikou. Pro jeho bouřlivý život se mu neoficiálně přezdívalo **český Jack London**. Mnohá jeho literární díla nepřekročila běžný literární průměr své doby, nicméně jeho spis *Plamen vzpoury* byl oceněn cenou Rodokapsu pro rok 1939. Za nejvýznamnější z jeho prací je - jako dokument své doby - považována faktografická kniha *Dějiny trampingu*.

Narodil se ve stejném roce jako spisovatel Jaroslav Foglar a prožil rušný život. V dětství byl skautem, v mládí založil na Sázavě několik trampských osad. Hrál na kytaru a zpíval, věnoval se trampskému sportování, přispíval do několika trampských a skautských periodik, psal knihy. V letech 1930 až 1931 podnikl dobrodružnou pout do Orientu (patrně pod vlivem četby knih Richarda Halliburtona), později vykonal i cestu za polární kruh až do Laponska (zde možná pod vlivem vyprávění Eskymo Welzla, jenž vycházelo na pokračování v tehdejších Lidových novinách).

Těsně před válkou byl zaměstnán jakožto redaktor v *Poledním listu*, který založil český fašista Jiří Stříbrný, a zastával tu antisemitské a protirómské postoje. Nicméně za druhé světové války organizoval na Brdech partyzánskou odbojovou skupinu, již sám velel. Na jaře 1945 byl na podkladě udání zatčen Gestapem na nádraží v Čerčanech, uvězněn a odsouzen k trestu smrti. Rozsudek měl být vykonán právě 9. května 1945; od smrti ho zachránil příchod sovětských vojáků do Pankrácké věznice.

Po válce pracoval v různých dělnických profesích, mimo jiné též buďoval Slapskou přehradu a podílel se na elektrifikaci českých železnic. Zemřel předčasně ve věku 58 let.

Literární dílo

sešitové romány

Rodokaps

Kouzlo hašíše (1936)

Největší případ inspektora Cumminse (1936)

Toronto (1937)

Pobožný střelec (1937)

Návrat pobožného střece (1939)

Plamen vzpoury (1939)

Průkopníci Arizony (193?)

Ztracená stopa (193?)

Rozruch

Šest šilinků (1938)

Třetí záloha (1938)

Udavač (1939)

Večery pod lampou

Děvče z mezihoří (194?)

Princezna ze mlejna (194?)

Petr Klen (1942)

Snítka rudého vřesu (194?)

Zelení hájové (194?)

P. M. Agentura Express

Toronto - na pokračování v časopise Pacific Expres (1969)

Jezdci z Arizony (=Průkopníci Arizony) (1969)

Pobožný střelec (1969)

Mexiko v plamenech (=Plamen vzpoury) (1970)

Petrklíč

Mexiko v plamenech (=Plamen vzpoury) (1990)

Fortuna

Plamen vzpoury (1991)

Hurricane

Pobožný střelec (1990)

Návrat pobožného střece (1990)

Toronto (1990)

Kouzlo hašíše (1991)

Modrý běs pouště (1991)
Největší případ inspektora Cumminse (1991)
Ztracená stopa (1991)
ostatní
Hoši divočiny (1941, 1991)
Stopař Cassidy (1941)
Dějiny trampingu (1940, 1990)
Trampské zkazky (prvá verze "Dějin trampingu")(1933, 1990)
Zálesák od Zlaté řeky (1939, 2001)
Trampem do Orientu (1932, 1991)
Dějiny trampingu II. - Co vypráví kytara (1948)
Abecední seznam s detailními informacemi

Dějiny trampingu / Bob Hurikán

Pozn. : Předchůdcem tohoto titulu byla kniha "Trampské zkazky"

Dějiny trampingu II. díl - Co vypráví kytara

Děs Wyomingu / Bob Peters

Děvče z mezíhoří / Josef Peterka

Horští chlapi

Hoši divočiny / Bob Hurikán (Josef Peterka)

podtitul "Dobrodružný román pro mládež z krásného Posázaví"

Jezdci z Arizony

viz "Průkopníci Arizony"

Kouzlo hašíše / Bob Hurikán

Mexiko v plamenech

viz "Plamen vzpoury"

Modrý běs pouště / Bob Hurikán

Návrat pobožného střelce / Bob Peters

Největší případ inspektora Cumminse / Bob Hurikán

Petr Klen

Plamen vzpoury / Bob Peters

Pobožný střelec / Bob Peters

Princezna ze mlejna / Josef Peterka

Průkopníci Arizony / Bob Peters

Snítka rudého vřesu / Josef Peterka

Stopař Cassidy / Bob Hurikán (Josef Peterka)

Stopování / Bob Hurikán

Šest šilinků (uvedeno jako "6 šilinků") / Bob Hurikán

Texasští střelci

Toronto / Bob Hurikán

Trampem do Orientu / Bob Hurikán

Trampská fašírka (Upravil Bob Hurikán)

Trampské zkazky / Bob Hurikán

Třetí záloha / Bob Hurikán

Udavač / Bob Hurikán

Zálesák od Zlaté řeky / Bob Hurikán (Josef Peterka)

podtitul "Dobrodružný román pro mládež z krásného Posázaví"

Zelený hájové / Josef Peterka

Ztracená stopa / Bob Peters

Tajomstvo zomierajúceho / Bob Peters

Zelený lučišník / Jaroslav Velinský, Kapitán Kid
Kabaleři, západ hoří / KTO
Večer slunko zapadá / Karolina a Tomáš Perglovi
Vinobraní na Perkutově / Zlatý orel
Jednou nashledanou / Duo Durango
Starý šerif / Zlatý orel
Byl jsem to já / Stanislav Chmelík, Tomáš Pergl, Ivan Černý

MC **Písničky osady Hurikán** / autor Bob Hurikán

Panton, Praha 1993, 1 zvuková kazeta (38:46); analog, stereo; hrají a zpívají: Knírači, Duo Náhoda, Zlatý orel; Vzpomínku na trampingu a Boba Hurikána napsal Kapitán Kid
Obsahuje písně:

Rykatádo
Bó děvče divočiny
Hvězdička na nebičku
Marry
Starý šerif
Jednou nashledanou
Poplujeme spolu
Zelený Lučištník
Hořící prerie
Vinobraní na Perkutově
Večer slunko zapadá
Kabaleři západ hoří

Dále složil (nepotvrzeno)

Jede Cowboy
Já přijdu
Pampa
Sedm dostavníků

Tramp

Interpret: Bob Hurikán

D A7

1. [:Kampak, trempe, trempe kamaráde, kam tak pospícháš.:]
A7
Jedu na slezinu, nemám na mašinu,
D
proc se me tak hloupe ptáš.

2. Ceká na me ta sázavská parta, kluci od vody, :]
to nejsou žádní páni, ani astracháni,
jsou to kluci přírody.

3. Dira v kapse pingl pres rameno na tramp pospíchám:]
že nejsem pánem ani astrachánem
ani na glajzu nemám.

4. [:Prijdi dívko, Prijdi do osady, Prijd'se podívat, :]
kytara te zmámí, až uslyšíš v dáli
staré trampské písny hrát.

5. [:Naše písen pomalu už konýí a my pujdem spát.:]
Do hangáru vlezem, boty si vyzujem,
dobrou noc si budem přát.

Hudební autorství

MC **Vzpomínka na Boba Hurikána a jeho Rikatado** / autor textu i hudby: Peterka Josef

(Bob Hurikán)

MultiSonic Praha 1997, 1 zvuková deska (39:01)

Obsahuje (název skladby / interpret):

Rikatado / KTO

V Good hope osadě (Karel Vágner, Bob Hurikán) / Úsvit-TC Praha

Poplujeme spolu (osadní znělka) / Zlatý orel

Hvězdička na nebičku / Duo Durando

Muška / osada Desperado

Hořící prerie / Žraloci z Chocerad

RETROFOTO.NET

*Die Gewinnhöhe 1927
Foto 1929*

*Spemann
Oachwald
generelle
m. 1927
1929*

RETROFOTO.NET

Svět v obrazech a. s.
13/33 1561-016-91
ISBN 80-85379-16-3
Cena: 25 Kčs

